

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra mediálních studií

Diplomová práce

2024

Karolína Kabešová

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra mediálních studií

Srovnávací studie soft power Číny a Tchaj-wanu v České republice

Diplomová práce

Autorka práce: Karolína Kabešová

Studijní program: Mediální studia, distanční forma

Vedoucí práce: Mgr. Jan Miessler

Rok obhajoby: 2024

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 30. 04. 2024

Karolína Kabešová

Bibliografický záznam

KABEŠOVÁ, Karolína. *Srovnávací studie soft power Číny a Tchaj-wanu v České republice*. Praha, 2024. 99 s. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky, Katedra mediálních studií. Vedoucí diplomové práce Mgr. Jan Miessler.

Rozsah práce: 145 778 znaků

Abstrakt

Předmětem diplomové práce je vnímání soft power, tzv. „měkké síly“, Číny a Tchaj-wanu českými online médii. Vliv Číny pomocí soft power se po tzv. „restartu“ vztahů s Čínou v České republice v posledních letech proměnil z nadějného a úspěšného na více upozaděný, o němž se veřejnost dozvídá z médií především prostřednictvím kauz s investicemi nebo snah o ovlivňování. Tohoto zhoršeného obrazu Číny využívá Tchaj-wan, pro nějž je uplatňování soft power také způsobem, jak na svou stranu získat spojence a upevnit své místo jakožto legitimního státu. Cílem této práce je zmapovat, jak vybraná česká média z obou konců spektra náklonosti k čínskému komunistickému režimu, konkrétně Aktuálně.cz, Respekt, Seznam Zprávy, Sinopsis, Asiaskop, TV Barrandov a Literární noviny, ve vybraných mediálních kauzách reportují o čínské a tchajwanské soft power. Z výsledků kritické analýzy diskurzu vyplývá, že českými protičínskými médii je čínská soft power vnímána negativně, zatímco pročínské se vyjadřují spíše neutrálně. To je do jisté míry dáno také přebíráním většiny textů z ČTK, ale také menším zastoupením článků na daná témata. Oproti čínské je tchajwanská (měkká) moc vnímána pozitivněji, i když je zmiňována v menší míře, a je o ní většinou reportováno v kontextu s Čínou. Tato práce také upozorňuje na přetrvávající spolupráci mezi weby Literárních novin a TV Barrandov s čínskými stranickými novinami.

Abstract

The subject of this masters' thesis is the perception of soft power in China and Taiwan by Czech online media. After the so-called "restart" of relations with China in the Czech Republic, China's influence through soft power has changed in recent years from a promising and successful one to a more sidelined one, which the public learns about from the media mainly through investment scandals or efforts to influence. This deteriorated image of China is being exploited by Taiwan, for which the exercise of soft power is also a way of winning allies and consolidating its place as a legitimate state. The aim of this paper is to map how selected Czech media from both ends of the spectrum of inclination towards the Chinese communist regime, namely Aktuálně.cz, Respekt, Seznam Zprávy, Sinopsis, Asiaskop, TV Barrandov and Literární noviny, report on Chinese and Taiwanese soft power in selected media cases. The results of the critical discourse analysis show that Chinese soft power is perceived negatively by the Czech anti-Chinese media, while the pro-Chinese media are

more neutral. This is to some extent also due to the fact that most of the texts are taken from the Czech News Agency (ČTK), but also due to the smaller number of articles on these topics. Compared to the Chinese, Taiwanese (soft) power is perceived more positively, although it is mentioned to a lesser extent, and is mostly reported in the context of China. This thesis also highlights the ongoing collaboration between Literární noviny and TV Barrandov websites with Chinese party newspapers.

Klíčová slova

Čína – ČLR – Tchaj-wan – měkká moc – česká média – pandí diplomacie – čínské investice – výuka čínštiny

Keywords

China – PRC – Taiwan – soft power – Czech media – panda diplomacy – Chinese investments – mandarin language learning

Title/název práce

Comparative study of China and Taiwan's soft power in the Czech Republic

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala Mgr. Janu Miesslerovi za jeho konstruktivní a cenné rady při psaní diplomové práce. Za akademickou i psychickou podporu bych ráda poděkovala také přátelům a rodině.

Obsah

Úvod	8
Teoretická část.....	11
1. Uvedení do problematiky vztahů Čína-Tchaj-wan, jejich historie	11
1.1. Velké stěhování	13
1.2. Politika vs. Princip jedné Číny	15
2. Vývoj vztahů České republiky s ČLR a Tchaj-wanem v uplynulé dekádě	16
2.1. Zlom 1.: Návštěva Si Ťin-pchinga v Praze	18
2.2. Zlom 2.: Korupční skandál a rozpad CEFC	19
2.3. Zlom 3.: Varování NÚKIBu před čínskými technologiemi	19
2.4. Zlom 4.: Peking vypověděl sesterské partnerství s Prahou	20
2.5. Zlom 5.: Jaroslav Kubera – plán cesty na Tchaj-wan	20
2.6. Roky 2021-2023	22
3. Pozadí zkoumaných událostí.....	24
3.1. Pandí vs. luskouní diplomacie.....	24
3.2. Akademická spolupráce a jazykové kurzy	27
3.3. Ekonomická spolupráce – Letecká doprava.....	29
4. Soft power.....	31
4.1. Charakteristika soft power	31
4.2. Soft power v pojetí Číny	34
4.3. Soft power v pojetí Tchaj-wanu	36
4.4. Soft power – její kritika a limity	37
Metodologie.....	39
5. Vybrané zdroje.....	39

6.	Komparativní analýza	40
7.	Kritická analýza diskurzu	41
	Analýza	44
8.	Výzkum.....	45
8.1.	Reading CHINA+.....	46
8.2.	Analýza 1: Pandí vs. luskouní diplomacie	48
8.2.1.	Aktuálně.cz	48
8.2.2.	Asiaskop.....	48
8.2.3.	Respekt.....	49
8.2.4.	Seznam Zprávy	49
8.2.5.	Sinopsis	50
8.2.6.	TV Barrandov	50
8.2.7.	Hlavní narativy	50
8.2.8.	Hlavní aktéři	52
8.2.9.	Informace navíc	55
8.3.	Analýza 2: Akademická spolupráce a jazykové kurzy.....	56
8.3.1.	Aktuálně.cz	57
8.3.2.	Asiaskop.....	58
8.3.3.	Literární noviny	59
8.3.4.	Respekt.....	59
8.3.5.	Seznam Zprávy	60
8.3.6.	Sinopsis	60
8.3.7.	TV Barrandov	61
8.3.8.	Hlavní narativy	61
8.4.	Analýza 3: Ekonomická spolupráce – letecká doprava.....	63
8.4.1.	Aktuálně.cz	63

8.4.2. Respekt.....	63
8.4.3. Seznam Zprávy	64
8.4.4. Sinopsis.....	64
8.4.5. TV Barrandov	64
8.4.6. Hlavní narativy	65
Diskuze a zjištění.....	70
Závěr.....	78
Summary.....	79
Použitá literatura.....	82
Seznam tabulek.....	99
Seznam grafů	99

Úvod

Česká republika s Čínskou lidovou republikou (ČLR) i Tchaj-wanem udržuje dlouholeté vztahy. V posledních deseti letech ale došlo k jejich zásadnímu přetvoření. V případě ČLR šlo nejprve o rozmach česko-čínských vztahů na poli byznysu a jejich nakonec nenaplněný potenciál, v případě Tchaj-wanu se jedná o přívětivější a otevřenější podobu zahraniční politiky, a to i přes nelibost Číny.

Jedním ze způsobů, jak mohou země zvyšovat svou moc v zahraničí, je použití tzv. „soft power“, neboli měkké síly či moci.

Jako první použil termín „soft power“ v 90. letech minulého století americký teoretik mezinárodních vztahů Joseph Nye. Tento výraz označuje vliv určité země v zahraničí za použití vlastní přitažlivosti bez použití hrubé síly nebo donucení. Vedle Spojených států amerických, kde má tento koncept kořeny, se soft power ve své zahraniční politice aktivně pracuje Čína, která ho využívá pro zvýšení vlivu a vylepšení své globální image a je také součástí oficiální politiky generálního tajemníka ústředního výboru Komunistické strany Číny, Si Ťin-pchinga. Čínské soft power v Česku bylo věnováno hodně pozornosti především během jejího nedávného rozmachu za tzv. „restartu“ vztahů s Čínou, mezi lety 2012-2017. Ten byl spojený převážně s ekonomikou. V době, kdy se čínské investice v Česku, a tím také část čínské soft power, začaly zmenšovat, přišel na scénu nový hráč nabízející alternativu k čínské spolupráci. V porevolučním Česku na Tchaj-wan nejvíce upozorňoval Václav Havel a byl to právě jeho odkaz, se kterým byly na ostrovní stát o více než deset let po jeho smrti vypraveny velké diplomatické delegace. Být pro ostatní státy atraktivní je pro Tchaj-wan důležité nejen z ekonomického či mocenského hlediska, ale také je to způsob, jakým se ve světě legitimizovat jako suverénní stát a získat spojence.

Tato práce se bude zabývat tím, jak jsou příklady užití soft power Číny a Tchaj-wanu vyobrazeny v českých médiích. K tomu bude použit obsah online médií reprezentující oba konce spektra náklonosti k čínskému komunistickému režimu, ale také materiály z webů projektu Sinopsis a Asiaskop (dříve Sinoskop), které reprezentují střet pohledu na Čínu v českém akademickém prostředí. Projekt Sinopsis je projekt neziskové organizace AcaMedia z.ú. a sdružuje sinology, kteří dlouhodobě monitorují dění v ČLR, ale také její

zahraniční vliv. Asiaskop byl financován skupinou PPF (vlastník skupiny Home Credit, která v měla v Číně těžiště investic a o odchodu z jejího trhu začala veřejně uvažovat až v roce 2022). Oba projekty se také vyjadřují kriticky jeden o druhém.

Teoretická část práce nejprve shrnuje vztahy mezi ČLR a Tchaj-wanem pro ilustraci jejich složitých vztahů, poté popisuje vývoj vztahů těchto zemí s Českem v posledních deseti letech. Vysvětluje také základní pojmy jako je „politika“ a „princip jedné Číny“ nebo „Čínská lidová republika“ a „Čínská republika“ a historický kontext pro analýzu vybraných témat. V neposlední řadě tato kapitola popisuje termín soft power, jeho charakteristiku, limity a rozdíly mezi čínským a tchajwanským pojetím.

Metodologická část zdůvodňuje výběr komparativní analýzy a kritické analýzy diskurzu jakožto nejvhodnějších metodologií pro potřeby této diplomové práce, přičemž se tato práce opírá především o díla Normana Fairclougha¹, Johna E. Richardsona² a Soňy Schneiderové.³

V analytické části bude porovnán způsob reportování, který zvolila vybraná online média, a to na příkladech, které se těšily velkému zájmu médií – tzv. pandí a luskouní diplomacie, letecká doprava a šíření vlivu na univerzitách a také skrze výuku jazyka na Konfuciových institutech a v tchajwanských jazykových centrech. Speciální podkapitola je věnována stránce Reading China Plus (Reading CHINA+) na Literárních novinách.

Osmá kapitola této diplomové práce přináší samotný výzkum, ve kterém je na třech vybraných tématech zmapován přístup médií, hlavní narativy a jejich proměny a aktéři, kteří se v nich objevovali. Výsledky jsou dále rozebírány v kapitole Diskuze a zjištění.

Závěr diplomové práce shrnuje poznatky, prezentuje dosažené výsledky a obsahuje také doporučení pro další výzkum.

Oproti původním tezím byl ze zdrojových médií vyloučen časopis Týden, a to ze dvou důvodů. Zaprvé, Týden i TV Barrandov patří do stejné mediální skupiny Empresa Media, a.s. Zadruhé, webové stránky časopisu Týden neobsahují dostatečně obsáhlý archiv článků,

¹ FAIRCLOUGH, N., *Media discourse*, 1995

² RICHARDSON, John E., *Analysing Newspapers*, 2007

³ SCHNEIDEROVÁ, Soňa. *Analýza diskurzu a mediální text*, 2015.

který by odpovídal zvolenému zkoumanému období 2018–2023. S ohledem na zamýšlený rozsah práce byly nakonec vybrány pouze online zdroje.

Teoretická část

1. Uvedení do problematiky vztahů Čína-Tchaj-wan, jejich historie

Pro lepší porozumění nejen vztahů mezi Čínou a Tchaj-wanem⁴, ale také jejich podobnostem a rozdílům, je třeba být obeznámeni s historií mezi oběma národy. Hlavní otázkou, která se k tomuto tématu vztahuje je, zda má Čína právo nárokovat si Tchaj-wan jako své území. Historie mezi oběma zeměmi je dlouhá a složitá, jejich vztah se v průběhu staletí vyvíjel a měnil – například mezi lety 1928 a 1943, kupříkladu, představitelé komunistické strany Číny uznávali Tchajwance jako samostatný „národ“ nebo „národnost“.⁵ Tchaj-wan byl až do 70.let také členem OSN jako Čínská republika (což je dodnes oficiální název Tchaj-wanu), než ho nahradila komunistická Čínská lidová republika.⁶ Dnes je Tchaj-wan uznáván jen 12 státy.

První administrativa na Tchaj-wanu, do té doby obývaném především původními obyvateli, ale také etnickými Číňany⁷, byla na ostrově zavedena v roce 1624. Nikoliv však v pevninské Číně vládnoucí Dynastií Ming (1368–1644), ale nizozemskou Východoindickou společností (East India Company).⁸ Té byl tento krok dokonce doporučen vládnoucím čínským císařem Tchien-čchim, který řekl, aby společnost šla „za hranice našeho území“.⁹

Vláda Nizozemců na ostrově, v tu dobu známém jako Formosa („Krásný ostrov“), skončila o necelých 40 let později, kdy z pevninské Číny kvůli nově nastolené Říši Čching uprchl

⁴ Oficiální názvy jsou Čínská lidová republika (ČLR) a Čínská republika (Tchaj-wan). V textu budu nadále používat pro ČLR také zjednodušený název Čína, a pro Čínskou Republiku název Tchaj-wan.

⁵ HSIAO, Frank S. T. a SULLIVAN, Lawrence R. *The Chinese Communist Party and the Status of Taiwan, 1928-1943*. Pacific Affairs, ročník 1979, svazek 52, číslo 3, str. 446

⁶ FAIRBANK, John, K. *Dějiny Číny*, 1998. str. 382

⁷ Používá se označení „Taiwanese Indigenous Peoples“ nebo také „Austronesian peoples“. Pro Číňany platí označení „Chanové“, anglicky „Han Chinese“, které označuje největší etnickou skupinu čínských obyvatel.

⁸ VAN DER WEES, Gerrit. *Has Taiwan Always Been Part of China?* The Diplomat. 2020

⁹ VAN DER WEES, Gerrit. *Has Taiwan Always Been Part of China?* The Diplomat. 2020

Čeng Čcheng-kung (podle nizozemského přepisu také „Koxinga“) a jihozápadní část ostrova v roce 1662 dobyl.

Vláda Čeng Čcheng-kungova rodu ale trvala pouze 21 let. Po bitvě na Peskadorských ostrovech byl Čeng Čcheng-kungův vnuk poražen, a Dynastie Čching ostrov anektovala. Jak dále uvádí Gerrit van der Wees, bývalý nizozemský diplomat a lektor na George Mason University¹⁰:

„Cílem císaře Říše Čching bylo zničit rebelský Čeng Čcheng-kungův režim, ne dobýt ostrov. V roce 1683 císař Kchang-si výslovně prohlásil, že „Tchaj-wan je mimo naši říši a nemá žádný velký význam“, a dokonce nabídl Nizozemcům, ať jej odkoupí.“

Další důležitou kapitolou v tchajwanské historii, jejíž znaky nese ostrov dosud, byla jeho kolonizace Japonskem. V roce 1894 se pevninská Čína a Japonsko dostaly do války kvůli svým protichůdným zájmům v Koreji. Válku vyhrálo Japonsko a součástí podepsané Šimonosecké mírové smlouvy mezi zeměmi bylo také postoupení Tchaj-wanu Japonsku. Tchaj-wan se tak stal na 50. let japonskou kolonií.¹¹

Po vládě čínské dynastie Čching byla nacházející nadvláda Japonska na ostrově vnímána původním obyvatelstvem podobně – s odstupem, až nepřátelsky. Japonská správa zůstala na Tchaj-wanu až do konce druhé světové války. Na tom, že Tchaj-wan by neměl patřit pod Japonsko ale k Číně, se do té doby shodovali i hlavní představitelé čínských nacionalistů a komunistů, Čankajšek a Mao Ce-tung. Japonsku byl Tchaj-wan „odebrán“ po vítězství sojenců v roce 1945. Jeho oficiální status byl ale potvrzen až v roce 1951, podepsáním Sanfranciské mírové smlouvy. V kapitole 2, článku 2 této smlouvy se píše: „Japonsko se vzdává všech práv, nároků a pohledávek na Formosu a Peskadorské ostrovy“.¹² Tchaj-wan se tak dostal pod čínskou správu, vedenou nacionalisty (strana Kuomintang) s Čankajškem v čele, i když jakožto v zastoupení Spojenců.

¹⁰ VAN DER WEES, Gerrit. *Has Taiwan Always Been Part of China?* The Diplomat. 2020

¹¹ BAKEŠOVÁ, Ivana, *Čína ve XX. století, díl 1.*, 2001. str. 16

¹² UNITED NATIONS TREATY COLLECTION. *Treaty of Peace with Japan (with two declarations)*, 1951

1.1. Velké stěhování

Největší zlom v historii ostrova a událost, ke které se Tchajwanci upínají právě při dokládání, že nejsou součástí ČLR, ale legitimním reprezentantem Čínské republiky („R.O.C. Republic of China) přišel ale dříve, a to v roce 1949. Čínská občanská válka trvající od roku 1927 mezi stoupenci nacionalistů a komunistů vyvrcholila v prosinci. Čankajšek společně se zbytky obranných sil Kuomintangu ustoupil na Tchaj-wan, odkud plánoval za pomoci USA znovu dobýt pevninskou Čínu, tou dobou již většinově ovládanou komunisty. Mao Ce-tung vyhlásil Čínskou lidovou republiku 1. října 1949 a ve chvíli, kdy bylo jasné, že nacionalisté budou muset ustoupit komunistům, začalo více než rok trvající stěhování.

Boje nad Tchajwanskou úžinou v letech po druhé světové válce dále pokračovaly. I když ČLR byla schopna dobít některé z ostrovů v úžině, na Tchaj-wan se nikdy nedostala. Bylo to také proto, že Tchaj-wan byl vojensky podporovaný USA a Spojenci, snažícími se udržet komunistickou Čínu na jejím území. Na začátku 70. let to byly právě Spojené Státy, které umožnily vyloučení Tchaj-wanu z organizace OSN, aby normalizovaly své vztahy s pevninskou Čínou.¹³ A své vztahy s ostrovem i pevninou znovu přehodnotily v roce 1979 v tzv. Taiwan Relations Act (Zákon o vztazích s Tchaj-wanem). Ten uvádí:

„(...) rozhodnutí Spojených států navázat diplomatické vztahy s Čínskou lidovou republikou vychází z očekávání, že budoucnost Tchaj-wanu bude určena mírovými prostředky, a že jakákoli snaha určit budoucnost Tchaj-wanu jinými než mírovými prostředky, včetně bojkotů nebo embarg, je považována za hrozbu pro mír a bezpečnost v západním Tichomoří a vážně znepokojuje Spojené státy.“¹⁴

Pro Tchaj-wan to znamenalo, že i když USA byly nadále jeho spojencem, jejich vztahy již nebyly nadále na oficiální diplomatické úrovni. Byla to právě tato ztráta velkého západního

¹³ FÜRST Robert. *Česko-čínské vztahy po roce 1989.*, Praha, 2010, str. 194

¹⁴ CONGRESS.GOV. *H.R.2479 - Taiwan Relations Act*

partnera, která motivovala Tchaj-wan k hledání nových vazeb v zemích východní a střední Evropy, zvláště po pádu komunistického režimu.¹⁵

I když Čankajšek nastolil na Tchaj-wanu diktaturu, po jeho smrti v roce 1975 došlo na ostrově postupně k uvolňování cenzury a zrušení stanného práva a v roce 1992 se uskutečnily první parlamentní volby. Tyto reformy poskytly Tchajwancům úplnou politickou svobodu.

Tchaj-wan, oficiálním názvem Čínská republika, je dnes plně diplomaticky uznávána jen dvanácti státy světa.¹⁶ Ve dvacátém století neměla žádná vláda současně moc nad Tchaj-wanem a celou pevninskou Čínou a od roku 1895 nemá Tchaj-wan na pevninskou Čínu žádné významné správní vazby. Nejen politologové a sinologové se nyní soustředí na rok 2027, vrcholící třetí mandát prezidenta ČLR Si Ťin-pchinga.¹⁷ Spekuluje se o tom, že Si Ťin-pching bude chtít toto bezprecedentní třetí prezidentské období završit úspěchem a zapsat se do historie ČLR jako sjednotitel čínského národa¹⁸. Šéf amerického indopacifického velitelství admirál John Aquilino tvrdí, že „*Vše nasvědčuje tomu, že ČLOA (Čínská lidová osvobozenecá armáda, pozn. autorky) splní směrnici prezidenta Si Ťin-pchinga a bude připravena napadnout do roku 2027 Tchaj-wan,*“.¹⁹ Prezident Si Ťin-pching na summitu na podzim roku 2023 řekl přímo prezidentu Joeovi Bidenovi, že se Čína sjednotí s Tchaj-wanem.²⁰ Jak by toto sjednocení mělo vypadat, nevedl.

¹⁵ FÜRST Robert. *Česko-čínské vztahy po roce 1989.*, Praha, 2010, str. 194

¹⁶ Viz MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS, REPUBLIC OF CHINA (TAIWAN). *Diplomatic Allies*. Ministry of Foreign Affairs, Republic of China (Taiwan). Online. © 2020 Ministry of Foreign Affairs, Republic of China (Taiwan).

¹⁷ Klauzule omezující dobu vlády prezidenta na dvě volební období byla z Ústavy ČLR vyškrtnuta v roce 2019

¹⁸ LIN, Bonny a GLASER Bonnie S. *Xi Jinping has Signaled that Reunification with Taiwan is a Legacy Issue that he Must Achieve During his Term in Office: A Discussion with Ms. Bonnie Glaser and Mr. Chad Sbragia*. The Center for Strategic and International Studies (CSIS). Online, 20. 12. 2023.

¹⁹ BAUER, Vojtěch. *Čína postupuje podle plánu, do roku 2027 bude připravená napadnout Tchaj-wan, varují USA*. Novinky.cz. Online, 25. 03. 2024

²⁰ BRUCE, Mary a BARR, Luke a FISHEL, Justin. *Xi told Biden at summit that China plans to reunify with Taiwan*. ABC News. Online, 20. 12. 2023

1.2. Politika vs. Princip jedné Číny

V textech, a především pak v politických diskusích týkající se ČLR, Tchaj-wanu a jejich mezinárodních vztahů se často vyskytují dva pojmy, které, když se zdají zaměnitelné, jsou kvůli svému pozadí v diplomacii třeba odlišovat.

„Princip jedné Číny“ je termín, který používá v mezinárodních vztazích ČLR. Podle této definice existuje pouze jedna Čína, suverénní stát, a to Čínská lidová republika. Součástí tohoto celku je také Tchaj-wan.²¹

„Politika jedné Číny“ je politika uznávaná dalšími státy, včetně České republiky. Ovšem přesný výklad tohoto pojmu se v jednotlivých státech liší.²²

„Čínská lidová republika (ČLR, pevninská Čína) i Čínská republika na Tchaj-wanu (ROC, Tchaj-wan) používaly termín “Jedna Čína” každá po svém od konce občanské války v roce 1949. Do širšího mezinárodního kontextu ho ovšem uvedlo až takzvané Šanghajské komuniké z roku 1972, které předcházelo normalizaci vzájemných vztahů mezi ČLR a USA a “otevření Číny” širšímu světu. V tomto fundamentálním dokumentu, replikovaném posléze na bilaterální bázi většinou ostatních zemí, se praví doslova: “Spojené státy berou na vědomí, že Číňané na obou stranách Tchajwanské Úžiny mají za to, že existuje pouze jediná Čína a že Tchaj-wan je součástí Číny.” Šalamounská formulace, hodná Henryho Kissingera, pouze konstatovala tehdejší oficiální postoj obou stran, aniž by nutně Spojené státy zavazovala k podpoře absolutních nároků té či oné vlády “jedné Číny”. “Jedna Čína” si musí své vztahy vyřešit sama.“²³

Za politicky korektní je proto považován pojem „politika jedné Číny“, protože právě ten je používán v dokumentech, které Česká republika s ČLR podepisuje.

²¹ AMO_Čína [@amo_cina]. [Volby na Tchaj-wanu se kvapem blíží. Neuškodí si tak osvěžit základní pojmy]. Příspěvek na síti X. 2024-01-11

²² AMO_Čína [@amo_cina]. [Volby na Tchaj-wanu se kvapem blíží. Neuškodí si tak osvěžit základní pojmy]. Příspěvek na síti X. 2024-01-11

²³ HÁLA, Martin. Peking Praze: Tady nám to podškrábni... 2016

2. Vývoj vztahů České republiky s ČLR a Tchaj-wanem v uplynulé dekádě

Vztahy mezi Českou republikou a ČLR mají dlouholetou historii. Vzhledem k tomu, že jejich celkový přehled není předmětem této práce, budu se soustředit pouze na vývoj v posledních zhruba 10 letech.

Premiér Petr Nečas (ve funkci 2010-2013) měl ke vztahům k ČLR pragmatický přístup, který se ne zcela shodoval s hodnotami, jaké prosazovala česká zahraniční politika.²⁴ Jeho vláda se dala popsat, jako že „popostrčila Česko do náruče Pekingu.“²⁵ Nečasem favorizovaný mezinárodní obchod vedl také k přihlášení České republiky k čínské iniciativě 16+1²⁶ v roce 2012. Nicméně k opravdovému „restartu“²⁷ česko-čínských vztahů došlo v roce 2013, s nástupem Miloše Zemana do prezidentského úřadu. Ten byl dále upevňován například cestou ministra zahraničních věcí Lubomíra Zaorálka do Pekingu v následujícím roce.

Příklon k pevninské Číně se ale neodrážel pouze v politice. Snaha ukazovat Čínu jako úspěšnou a lukrativní zemi s důrazem na staré tradice či kulturu a s přimhouřením očí nad vládnoucí stranickou diktaturou, se projevila i v médiích, a to dokonce jako snaha o autocenzuru. Svědčí o tom například komentář sinoložky Olgy Lomové pro Deník Referendum ze 7. října 2013, ve kterém popisuje, jak obdržela dopis z redakce Literárních

²⁴ Viz Koncepce zahraniční politiky ČR, článek 3.

²⁵ ZELENKA, Jakub. *Česko-čínské objímání*. N media, a.s., Praha, 2021. str. 80

²⁶ Iniciativa 16+1 označuje spolupráci mezi Čínou a zeměmi střední a východní Evropy. Jedná se o iniciativu čínského ministerstva zahraničních věcí na podporu obchodních a investičních vztahů mezi Čínou a 14 zeměmi střední a východní Evropy (Albánie, Bosna a Hercegovina, Bulharsko, Černá Hora, Česká republika, Estonsko, Chorvatsko, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Polsko, Rumunsko, Řecko, Severní Makedonie, Slovinsko a Srbsko). Litva vystoupila v roce 2021, v roce 2022 vystoupily Lotyšsko a Estonsko. Ministr zahraničních věcí Jan Lipavský v roce 2023 řekl, že v souvislosti s ruskou invází na Ukrajinu „není aktivním členem“ tohoto formátu. <https://www.politico.eu/article/czech-slam-china-xi-jinping-pointless-club-for-central-europe/>

²⁷ Výraz „restart“ použila vláda ČR na svých internetových stránkách v článku z 12. listopadu 2013, kdy tehdejší premiér Jiří Rusnok přijal delegaci generálního tajemníka Sekretariátu spolupráce mezi Čínou a zeměmi střední a východní Evropy pana Song Tao.

novin s prosbou o napsání článku. K tomu se ale vázaly jasné instrukce „*vyhnout se problémům Tibet, Tchajwan a Sin-tiang; u spisovatelů se vyhnout disidentům*“²⁸

Prezident Zeman a další představitelé vlády své kroky obhajovali²⁹ tím, že se urychleným rozvojem vztahů s Čínou snažili pouze vyrovnat vztahům, které měly takto vybudované jiné západní země, a především jejich přístupu k čínským investicím, což český byznys vítal. Právě otevření možností čínských investic bylo vlajkovou lodí plánu s posílením vztahů s Čínou. V tuto dobu se už ale nálada v Evropě začala zvolna otáčet, také kvůli přístupu nově zvoleného generálního tajemníka ústředního výboru Komunistické strany Číny, Si Ťin-pchinga (ve funkci od 15. listopadu 2012) k zahraniční i domácí politice.

Diplomatické a byznysové výměny na vysoké úrovni s ČLR nadále pokračovaly. Významnou se stala již výše zmíněná cesta tehdejšího ministra zahraničních věcí Lubomíra Zaorálka, při které podepsal prohlášení, že „*Tibet je neoddělitelnou součástí Číny*“. Podle sinologa Martina Hály, šlo o krok, kterým si Zaorálek a pak především Jaroslav Tvrdík, tehdejší předseda dozorčí rady Smíšené česko-čínské komory vzájemné spolupráce, chtěli zajistit přízeň Číny kvůli licenci pro program spotřebních půjček HomeCredit,³⁰ což se vskutku podařilo a PFF se tak stala první zahraniční společností, která získala v Číně celostátní licenci pro poskytování spotřebitelských úvěrů.

Slibovaný sen o rozmachu trhu s Čínou se plnil dále, když čínská investiční společnost CEFC (China Energy Company Limited), označována za „*letadlovou loď čínských investic v České republice*“³¹, postupně skoupila podíly v českých společnostech jako Travel Service (a tím i podíl v ČSA), pivovary Lobkowicz, nebo fotbalový klub Slavia Praha. V neposlední řadě odkoupila také podíl ve společnosti mediálního magnáta Jaromíra Soukupa.

²⁸ LOMOVÁ, Olga. *Kulturní revue a svoboda slova*. Deník Referendum. Online. 01. 10. 2013.

²⁹ PROJEKT SINOPSIS, *Pět let česko-čínských vztahů v širších souvislostech*. Vyd. 1. AcaMedia, z.ú., 2022. str. 11

³⁰ HÁLA, Martin. *Náš krteček v Pekingu*. Sinopsis.cz. Online, 17. 05. 2014.

³¹ ZELENKA, Jakub. *Česko-čínské objímání*. N media, a.s., Praha, 2021. str. 133

Předseda CEFC, Jie Ťien-ming, byl v dubnu 2015, ještě předtím, než CEFC vstoupila na český trh, jmenován prezidentem Zemanem do funkce jeho čestného poradce pro Čínskou lidovou republiku, pro ekonomické otázky a otázky ekonomického rozvoje.³²

Tato čínská horečka pokračovala do roku 2016, kdy došlo k první z událostí, které by se daly nazvat zlomy v současných vztazích s Čínou³³.

2.1. Zlom 1.: Návštěva Si Ťin-pchinga v Praze

Během své velikonoční návštěvy Prahy v roce 2016 se Si Ťin-pching nesetkal pouze s nadšeným přivítáním od Hradu a čínskými vlajkami, ale také s odporem občanské společnosti. Jeho návštěva v Praze byla provázena řadou demonstrací za lidská práva. Jejich styk s čínskými podporovateli v ulicích Prahy korigovala a potlačovala policie, i tak ale docházelo k potyčkám.

Jedním z hlavních bodů programu v Praze bylo také podepsání partnerské dohody Prahy s Pekingem, a to i přes kontroverzní článek o podpoře „jedné Číny“ (Dohře s partnerstvím mezi Prahou a Pekingem se budu více věnovat v kapitole 3.1. Text dohody byl kritizován³⁴ za to, že taková klauzule nepatří do dokumentu, jež není oficiálním dokumentem ministerstva zahraniční.

Mediální prostor v ČR byl otevřením náruče čínským investicím také ovlivněn. Již zmíněná CEFC (v té době vlastníci podíly v konglomerátu Médea – Empresa Media, a.s.) v březnu 2016 rozeslala prostřednictvím české právní kanceláře hrozby o možné žalobě novinám a serverům, pokud budou jejich redakce dále psát o CEFC a jejím možném propojení s čínskou vojenskou rozvědkou. Tento krok pouze potvrdil předešlé obavy o snahách Číny uplatňovat cenzurní tlaky také na českém území. Hrozby přicházely v době, kdy představitelé CEFC měli angažmá jako poradci jak prezidenta ČR, tak premiéra i ministra vnitra.

³² BUMBA, Jan a ERHART Michael. *Kam zmizel Zemanův čínský poradce? ,Vyšetřování stranou je tajný proces, líčí sinolog.* iRozhlas.cz. Online, 09. 03. 2018.

³³ Rozdělení na zlomy mi bylo představeno na akci k bezpečného obchodu s ČLR, které organizovalo Bezpečnostní centrum Evropské hodnoty v roce 2023. Vzhledem k tomu, že akce probíhala pod Chatham House Rule, nemohu uvést autora jménem.

³⁴ HÁLA, Martin. *Peking Praze: Tady nám to podškrábni...* 2016

2.2. Zlom 2.: Korupční skandál a rozpad CEFC

Cesta prezidenta Miloše Zemana do Číny v roce 2017 byla kritizována z několika důvodů. Uskutečnila se v době vládní krize, většina jmen podnikatelů, kteří prezidenta na cestě doprovázeli, nebyla zveřejněna, a osoby, jejichž jména známa byla, byly v tu dobu již s Čínou spojovány – Petr Kellner a Jiří Šmejc za Home Credit, Jaroslav Tvrdík a Jan Kohout, nebo například kancléř Vratislav Mynář, který za celou dobu ve funkci nezískal bezpečnostní prověrku. Právě jméno podnikatele Petra Kellnera „se vyskytuje prakticky u všech Zemanových obchodních jednání v ČLR“³⁵ Tato politická cesta byla utvrzením, že Hrad je součástí lobbingu za český byznys, který navzdory slibům z tzv. „restartu“ nevycházel tak, jak bylo slibováno³⁶ a na začátku roku 2018 začínaly již být česko-čínské vztahy poškozené. Stále se sice vypravovaly české politické cesty a návštěvy, však s menší reklamou v médiích. Na konci roku 2017 byl pak v americkém New Yorku zatčen představitel křídla společnosti CEFC, Patrick Ho, „na základě obvinění z účasti na několikaletém, mnohamilionovém plánu na uplácení vrcholných představitelů v Čadu a Ugandě jménem čínského energetického konglomerátu.“³⁷ Tato událost vedla ve výsledku ke krachu celé firmy v roce 2018 a česko-čínské vztahy založené především na ekonomické spolupráci tak utrhly velkou ránu. Další přelomová událost v česko-čínských vztazích přišla v roce 2018 se zmizením předsedy společnosti CEFC a poradce prezidenta Zemana, Jie Tien-minga a během následujících let se vztahy ochladily ještě více.

2.3. Zlom 3.: Varování NÚKIBu před čínskými technologiemi

K veřejnému varování české spolupráce s Čínou se 17. prosince 2018 přidal také Národní úřad pro kybernetickou a informační bezpečnost (NÚKIB). Ve svém varování „Software i hardware společností Huawei a ZTE je bezpečnostní hrozbou“ píše tehdejší ředitel NÚKIB Dušan Navrátil že „Hlavním problémem je právní a politické prostředí Čínské lidové republiky, ve kterém uvedené společnosti primárně působí. Čínské zákony vyžadují po

³⁵ SINOPSIS, *Český tisk: Zemanovy trampoty v Číně*, Sinopsis.cz. Online. 19. 05. 2017.

³⁶ MENZELOVÁ, Kateřina. *Dohody za 60 miliard? Čínské investice slibované Zemanem zůstávají záhadou*. Lidovky.cz. Online, 21. 08. 2017.

³⁷ WEINLAND, Don a LOCKETT, Hudson. *US charges ex-HK official with Africa corruption*. Financial Times. Online, 21. 11. 2017

soukromých společnostech působících v Číně mimo jiné součinnost při zpravodajských aktivitách, a tudíž pouštět je do systémů, které jsou klíčové pro chod státu, může představovat hrozbu,“³⁸

Ten samý měsíc vyšla i výroční zpráva Bezpečnostní informační služby (BIS), která informuje: „*V loňském roce byly na našem území nejaktivnější tajné služby Ruska a Číny.*“³⁹

2.4. Zlom 4.: Peking vypověděl sesterské partnerství s Prahou

Hned v lednu roku 2019 došlo k dalšímu zlomu v česko-čínských vztazích, a to snahou nového pražského magistrátu pod vedením Zdeňka Hřiba o odstranění článku o jedné Číně ze smlouvy o sesterském partnerství s Pekingem. Smlouvu nakonec vypověděl v reakci na tento vývoj sám Peking. Z kanceláře pro mezinárodní záležitosti města Pekingů následně přicházely výhrůžky o přerušení veškerých dobrých vztahů mezi městy, dokonce i o zrušení angažmá Pražské komorní filharmonie v Číně. I na tento problém ale našel pražský magistrát řešení – filharmonie měla vystoupit na Tchaj-wanu.

Tento krok byl také pomyslným posledním hřebíkem do snah získat pandu velkou do pražské zoo.

2.5. Zlom 5.: Jaroslav Kubera – plán cesty na Tchaj-wan

K velké nelibosti čínského velvyslanectví oznámil na konci roku 2019 předseda Senátu Jaroslav Kubera svůj záměr navštívit v příštím roce Tchaj-wan s podnikatelskou misí. Čínské velvyslanectví v Praze mu ale ještě 14. ledna 2020 stihlo skrz hradní kancelář předat dopis, který v několika bodech shrnoval, proč byla návštěva předsedy senátu na Tchaj-wanu nechtěná. Od diplomatických styků s Tchaj-wanem dopis také odrazoval, a dokonce vyhrožoval ekonomickými následky pro firmy podnikajícími v Číně:

³⁸ NÁRODNÍ ÚŘAD PRO KYBERNETICKOU A INFORMAČNÍ BEZPEČNOST (NÚKIB). *Software i hardware společností Huawei a ZTE je bezpečnostní hrozbou*. Nukib.gov.cz. Online, 17. 12. 2018.

³⁹ BEZPEČNOSTNÍ INFORMAČNÍ SLUŽBA. *Výroční zpráva Bezpečnostní informační služby za rok 2017*. Bis.cz. Online.

„České podniky, které mají ekonomické zájmy v Číně, budou muset za návštěvu Tchaj-wanu předsedou Kuberou platit. Návštěva Tchaj-wanu předsedou Kuberou nikomu nepřispěje. Doufáme, že česká strana dodrží politiku jedné Číny a zruší tuto návštěvu a tím zabrání porušování čínsko-českých vztahů,“⁴⁰

Jaroslav Kubera zemřel o týden později, 20. ledna 2020. V červnu jeho nástupce Miloš Vystrčil oznámil plán cestu realizovat v srpnu, společně se třemi desítkami zástupců českého byznysu. Opozice rozhodnutí kvitovala, Hrad ho nedoporučil. Nejrazantnější odezvou byla reakce čínského ministra zahraničí Wang Iho, který byl v době cesty na jednání v Berlíně. Na adresu Vystrčilovy cesty řekl, že předsedu senátu Čína přiměje „zaplatit vysokou cenu za jeho krátkozraké chování a politický oportunistus“⁴¹ a čínský bulvární deník Global Times, patřící pod vlajkový deník Čínské komunistické strany People's Daily (také Žen-min ž'-pao, česky Lidový deník), napsal, že „dodržování zásady jedné Číny a nerozvíjení oficiálních vztahů s Tchaj-wanem jsou závazky všech zemí, které navázaly diplomatické styky s Čínou.“ Vystrčila dále označil za politického hulváta, který pošlapává diplomatickou kulturu.⁴² V neposlední řadě také naznačil, že cestu na Tchaj-wan iniciovaly Spojené státy americké.

V srpnu již Česká republika procházela prvním rozvolněním omezení v souvislosti s pandemií covid-19, se kterým bojovala od března. Na její zvládnutí ale musela opět využít svých mezinárodních vazeb, které zajistily dodávky nedostačujících zdravotnických pomůcek, jako byly roušky, respirátory, nebo ochranné obleky. Ty byly v březnu za velké pozornosti médií nakoupeny a letecky přepraveny právě z Číny. Nutno podotknout, že Česko nebylo jediná země Evropské unie, do které Čína pomůcky poslala. Jak ale uvádí ČT24⁴³,

⁴⁰ VALÁŠEK, Lukáš a TRUHLÁ, Helena. *"Za návštěvu Tchaj-wanu budete platit." Kubera si z Hradu přinesl výhrůžky od Číny.* Aktuálně.cz. Online, 19. 02. 2020.

⁴¹ KŘÍŽOVÁ, Iveta. *Kolik stála Vystrčilova cesta? Za letadlo dal Senát 3,4 milionu, o pobytové náklady se postarali Tchajwanci.* Lidovky.cz. 01. 09. 2020.

⁴² GLOBAL TIMES. *Vystrčil's Taiwan visit an opportunistic stunt.* Global Times editorial. GlobalTimes.cn. Online, 30. 08. 2020.

⁴³ SVITÁK, Matěj. *Reportéři ČT: Vláda ignoruje nabídky pomoci českých firem a s okázalými díky nakupuje v Číně.* ČT24. Online, 07. 04. 2020.

Česko i za první dodávky platilo, i když Číně předtím věnovalo zdravotnické prostředky zdarma. Právě toto se stalo velkým trnem v oku nejen sinologům, ale i opozici, jelikož první, placené, dodávky do Česka byly doprovázeny velkými děkovnými projevy ze strany vlády. U příležitosti přistání prvního letadla vystoupili například ministr vnitra Jan Hamáček (ČSSD) nebo premiér Andrej Babiš (ANO). Ondřej Klimeš, sinolog z Orientálního ústavu Akademie věd popsal problém takto:

„Čína neposkytla pomoc České republice. Jedná se o obchodní zásilky. Stejně tak, když se prezident Zeman vyjádřil ve smyslu, že Čína je jediná země, která nám pomohla, tak to není pravda, protože nám, České republice, například pomohla i Evropská unie.“⁴⁴

Výpomoc během koronavirové pandemie byla také jedním z témat schůzek, které Vystrčil na Tchaj-wanu absolvoval. Na základě těch bylo do Česka na konci roku 2020 zdarma přivezeno pět linek na výrobu zdravotnických pomůcek, jako poděkování „za kritické postoje vůči komunistické Číně“,⁴⁵ stejně tak jako další zdravotnický materiál.

2.6. Roky 2021-2023

Na přátelské vazby s Tchaj-wanem ze začátku pandemie se poté navazovalo jednoduše. Volby do poslanecké sněmovny potvrdily změnu nálady ve společnosti a vítězství si odnesla koalice SPOLU (ODS, TOP 09 a KDU-ČSL), která byla ve svém postoji k ČLR od předchozí vlády velmi odlišná. Při své návštěvě Prahy v říjnu 2021 s tchajwanskou podnikatelskou delegací se ministr zahraničí Tchaj-wanu Joseph Wu setkal například s předsedou Senátu Milošem Vystrčillem, ale také s pražským primátorem Zdeňkem Hřibem. Změna politického klimatu umožnila řadě neziskových a humanitárních organizací otevřeně poukazovat na porušování lidských práv v Hongkongu, Tibetu či Sin-ťiangy (v listopadu

⁴⁴ SVITÁK, Matěj. Reportéři ČT: Vláda ignoruje nabídky pomoci českých firem a s okázalými díky nakupuje v Číně. ČT24. Online, 07. 04. 2020.

⁴⁵ VANÍČKOVÁ, Kateřina. Darovaná linka z Tchaj-wanu respirátory nevyrobí. Zastarala, firma na ní trátí. Idnes.cz. Online, 12. 05. 2022.

bylo v Praze dokonce pořádáno VII. valné shromáždění Světového ujugurského kongresu). Čínská podpora Ruska při jeho otevřené agresí v Ukrajině (24. února 2022) byla dalším jasným ukazatelem, že čínské hodnoty jsou velmi špatně slučitelné s těmi západního světa.

Rok 2023 se nesl ve znamení kladných vztahů s Tchaj-wanem. Nově zvolený prezident Petr Pavel měl v otázce přístupu k Tchaj-wanu a ČLR jasno ještě před inaugurací. Poslední lednový den 2023 totiž telefonoval s tchajwanskou prezidentkou Cchaj Jing-wen, která mu poblahopřála k výhře ve volbách. Agentura Reuters označila telefonát za „diplomatický průlom“ pro Tchaj-wan.⁴⁶ V únoru pár luskounů krátkoocasých, které Zoo Praha získala od tchajpejské zoo Taipei Zoo pro chov v roce 2022, přivedl na svět první v Evropě narozené mládě.

Předsedkyně Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky Markéta Pekarová Adamová jen o měsíc později, v březnu, stála v čele historicky největší české delegace do zahraničí, když s celkem 150 členy delegace (poslanci, novináři a zástupci českého byznysu) navštívila Tchaj-wan. Zde se zúčastnili několikadenního programu, včetně oficiální návštěvy tchajwanského parlamentu (Legislativního Jüanu, legislativní dvůr). Na tuto delegaci pak v červnu navázal svou již druhou návštěvou Prahy ministr zahraničních věcí Tchaj-wanu, Joseph Wu. Zúčastnil se konference European Values Summit pořádané think-tankem Evropské hodnoty, kterou slavnostně zahájil prezident Petr Pavel. Kvůli politické citlivosti ale nedošlo k oficiálnímu setkání.

Co se zahraničních návštěv týče, byly vztahy s ČLR v roce 2023 „limitované“ pouze na listopadovou cestu poradce české vlády pro národní bezpečnost, Tomáše Pojara. Ten se v Pekingu setkal s Wangem Im. I přes vývoj vztahů s Tchaj-wanem se jednalo o zvýšení exportu do Číny, nebo obnovení přímých letů Praha – Peking. Pojar také Wanga ujistil, že Česká republika stále zastává politiku jedné Číny.⁴⁷

⁴⁶ TIAN, Yew Lun a BAPTISTA, Eduardo. *China raps Czech president-elect over Taiwan call*. Reuters. Online, 31. 01. 2023.

⁴⁷ NOVÁ ČÍNA a ČTK. *Pojar se v Pekingu setkal se šéfem čínské diplomacie, píše Nová Čína*. Deník N. Online, 2. 11. 2023

3. Pozadí zkoumaných událostí

3.1. Pandí vs. luskouní diplomacie

Čínský zvyk zapůjčovat pandy jako součást své zahraniční politiky má dnes již dlouholetou tradici sahající až do 60. let minulého století. Za vlády Mao Ce-tunga byly pandy věnovány do zahraničí jako výraz přátelství, i když také s jistou strategií za tímto gestem – první pandy byly věnovány významným politickým figurám, Nikitě Chruščovovi, Kim Ir-senovi, Richardu Nixonovi a britskému premiérovi Edwardu Heathovi.⁴⁸ Dary se změnilly v půjčky za vlády Teng Siao-pchinga v 80. letech, a přeorientovaly se z geopolitické strategie na tržní. V současné době je důvod zapůjčování pand do zoo po celém světě dvojitý – zaprvé, v roce 2008 došlo v čínské provincii Sečuán, která je domovem pand velkých, k zemětřesení, které mělo za následek mimo jiné rozsáhlé poničení pandího habitatu. Buckingham et al. tvrdí, že právě cesta, jak získat materiální i finanční pomoc od mezinárodních partnerů a zároveň možnost rozšířit endemický druh jinač byl jeden z důvodů rozmachu současné pandí diplomacie.⁴⁹ Druhým důvodem je získávání zdrojů a technologií z pro Čínu lukrativních zemí, které mohou být právě pronájemem vzácných savců nakloněny otevřenější spolupráci. Chov pand přitom není pro vybrané zoo jednoduchý. Plánovaný pražský pavilon pro pandy velké a langury čínské měl být postaven za 200 milionů korun.⁵⁰ Zemědělsky i finančně náročná je také pandí dieta, kterou tvoří z téměř 99 procent bambus. Všechny smlouvy o zapůjčení pand navíc obsahují klauzule o tom, že v případě, kdy dojde k úmrtí pandy kvůli lidskému selhání, musí zoo zaplatit pokutu 500 000 amerických dolarů. Navíc, dojde-li k narození mláděte, přebírá Čína jeho vlastnictví.⁵¹ Příkladem toho, že Čína skutečně tuto převahu využívá, může být událost z roku 2009, kdy se pandí mládě Tchaj Šan, narozené a

⁴⁸ BUCKINGHAM, K. a NEIL, J. a DAVID, W. a JEPSON, P. Diplomats and Refugees: Panda Diplomacy, Soft "Cuddly" Power, and the New Trajectory in Panda Conservation. 2013. str. 2

⁴⁹ BUCKINGHAM, K. a NEIL, J. a DAVID, W. a JEPSON, P. Diplomats and Refugees: Panda Diplomacy, Soft "Cuddly" Power, and the New Trajectory in Panda Conservation. 2013. str. 1

⁵⁰ ŠAFHAUSER, Roman, Pandy nebudou. Zeman si o ně neřekl a Praha je nechce, oznámil šéf zoo. Idnes.cz. 28. 11. 2018.

⁵¹ BUCKINGHAM, K. a NEIL, J. a DAVID, W. a JEPSON, P. Diplomats and Refugees: Panda Diplomacy, Soft "Cuddly" Power, and the New Trajectory in Panda Conservation. 2013. str. 4

přebývajících v zoo ve Washingtonu DC mělo původně vrátit do Číny v roce 2010, nicméně ono i další panda, Mej Lan ze zoo v Atlantě byly nakonec převezeny již v prosinci 2009, pouhé dva dny poté, co Čína varovala USA, že pokud dojde k setkání prezidenta Baracka Obamy s dalajlamou, budou poškozeny vzájemné vztahy.⁵² USA v té době také oznámily další prodej zbraní Tchaj-wanu, a to i přes čínské námitky.⁵³ Buckingham et al. uvádí ještě více takových případů. Na tabulce 1 můžeme vidět korelaci mezi dohodami o volném trhu (Free Trade Agreement) mezi ČLR a dalšími státy a zapůjčováním pand:

Tabulka 1: Dohody o volném obchodu s Čínou (FTA) a postavení pandy

Dohoda	Rok, kdy FTA vstoupila v platnost	Zapůjčení pandy	Rok, kdy byla FTA domluvena	Status
Zóna volného obchodu ASEAN-Čína (ACFTA)	leden, 2010 . . .	Thajsko Singapur Hong-kong Malajsie	2009 . . .	Prodloužena 2010 Přijela 2012 Již v jednání Předpokládána v 2014
Čína – Nový Zéland	1. leden, 2009		2008	Panda ještě nedorazila
Čína – Singapur	1. leden, 2009		2008	Dorazila v listopadu 2012
Čína – Macao	1. říjen, 2009			Dorazila v prosinci 2010. ASEAN

Zdroj: BUCKINGHAM, K. a NEIL, J. a DAVID, W. a JEPSON, P. Diplomats and Refugees: Panda Diplomacy, Soft "Cuddly" Power, and the New Trajectory in Panda Conservation. 2013. str. 3. Překlad vlastní.

⁵² BUCKINGHAM, K. a NEIL, J. a DAVID, W. a JEPSON, P. Diplomats and Refugees: Panda Diplomacy, Soft "Cuddly" Power, and the New Trajectory in Panda Conservation. 2013. str. 5

⁵³ GARBATY Nicholas a LIND, Dara. [@Vox]. China's panda diplomacy, explained. YouTube.

Tchaj-wan v této kategorii soft power dlouhou historii nemá. Luskouni, kteří byli v roce věnováni do Prahy, byli jen druhou takovouto zkušeností, která by se dala nazvat „luskouní diplomacií“ (Od roku 2007 chová luskouny krátkoocasé i zoo v německém Lipsku)⁵⁴. Luskoun krátkoocasý je přitom podle Červeného seznamu ohrožených druhů Mezinárodního svazu ochrany přírody (International Union for Conservation of Nature's Red List of Threatened Species) ohroženější vyhynutím více než panda velká,⁵⁵ jeho vývoz za účelem rozšiřování chovu a jeho prestiž by tedy mohly jednoduše poskytnout stejné podklady pro tuto soft power, jakou měla ČLR. Jak říká seniorní zpravodajka South China Morning Post, Maria Siow, „Tchaj-pej doufá, že vyslání luskounů do Prahy jí pomůže získat přátele a silnější hlas.“⁵⁶

Jedná se také o první spolupráci mezi Zoo Praha a Zoo Tchaj-pej, i když v roce 1956 již pražská zoo dva luskouny chovala. Tehdy byli ale dovezeni z ČLR a chov nebyl úspěšný.

Spolupráce pekingské zoo s pražskou má dlouholetou a významnou historii. Nejen této spolupráci, ale také úspěchům čínské zoo samotné je na stránkách Zoo Praha dokonce věnován v sekci historie celý příspěvek⁵⁷, jako jediné zahraniční zoologické zahradě.

O zapůjčení pandy velké do české zoo se začalo mluvit v roce 2016 ve spojitosti s návštěvou Si Ťin-pchinga v Praze a podepsáním partnerské smlouvy mezi Prahou a Pekingem, jak bylo zmíněno v kapitole 2. V roce 2018 již bylo jasné, že Česko pandy nezíská, i když pražská zoo, kde měly být pandy umístěny, již měla vypracovaný návrh jejich budoucího pavilonu. Důvodem bylo, jak uváděl ředitel pražské zoo Miroslav Bobek, že prezident Zeman o ně nepožádal.⁵⁸ Je to ale právě žádost prezidenta prezidentu, která může jako jediná jednání

⁵⁴ Viz ZOO News: Taking Europe by Storm – Chinese Pangolins Tou-Fen and Gui-Shan. Taipei Zoo. Online.

⁵⁵ Viz <https://www.iucnredlist.org>. Luskoun krátkoocasý je kategorizován jako kriticky ohrožený druh, panda velká jako zranitelná.

⁵⁶ SIOW, Maria, *Will Taiwan's 'pangolin diplomacy' be a turning point or a double-edged sword?*, South China Morning Post

⁵⁷ Viz FELIX, J. *Zoo Peking a Zoo Praha*. Zoo Praha. (c) 2024 Zoo Praha

⁵⁸ ČTK. *Pandy v pražské zoo nebudou. Zeman o ně Čiňany nepožádal, zdůvodňuje to Bobek*. Aktuálně.cz, 28. 11. 2018

o získání zvířat posunout, právě proto, že panda není „obyčejným“ zvířetem a její zapůjčení musí schválit sám Generální tajemník ústředního výboru Komunistické strany Číny.

3.2. Akademická spolupráce a jazykové kurzy

Česko-čínské vztahy na akademické úrovni mají v Česku dlouhou historii sahající hluboko ještě před rok 1989. Byl to ale právě konec 80. let, kdy se o výuku sinologie zvedl zájem, a to také kvůli čínskému ekonomickému růstu.⁵⁹ Pád železné opony ale také znamenal pro ČLR v postkomunistických zemích novou výzvu, kterou byla konkurence s Tchaj-wanem, jakožto dalšího zdroje výuky čínštiny z jiné perspektivy.

Kromě výuky sinologie na českých univerzitách a výuky bohemistiky na čínských a tchajwanských, se současná akademická spolupráce soustředí také na technické obory nebo studium medicíny a také na stipendia a studijní pobyty.

V současné době je nesnadné udržet si přehled o veškeré spolupráci mezi českými, čínskými a tchajwanskými akademickými pracovišti. Nejdetailněji, i když stále ne zcela, jelikož některá oslovená pracoviště spolupracovat s výzkumníky odmítla, se o to pokusil mezinárodní výzkum „*China-Europe Academic Engagement Tracker*“⁶⁰ pod vedením slovenského think tanku CEIAS (Středoevropský institut asijských studií). Ten v roce 2022 uveřejnil detailní výzkum, který mapuje spolupráci mezi evropskými a čínskými univerzitami v celkem 11 státech EU. Výsledky výzkumu v Česku dopadly následovně⁶¹:

- 193 spoluprací se 145 subjekty z ČLR na různých úrovních (kromě univerzit také společností, speciálních zón a státních agentur).
- Celkem 17 univerzit a 4 výzkumné ústavy mají určitou úroveň oficiální spolupráce s čínskou vysokoškolskou institucí zahrnutou do seznamu rizikových škol

⁵⁹ FÜRST Robert. *Česko-čínské vztahy po roce 1989*. Karolinum, Praha. 2010, str. 156

⁶⁰ Dostupný na <https://academytracker.ceias.eu>.

⁶¹ PLÁŠEK, David. *Výzkum vztahů a spolupráce mezi českými akademickými institucemi a subjekty z Čínské lidové republiky*. Bezpečnostní centrum Evropské hodnoty. Online, 20. 10. 2022

propojených s obranným sektorem podle ASPI China Defence University Tracker, což činí více než polovinu všech českých vysokých škol.

- Dohromady tvoří vztahy s rizikovými čínskými subjekty více než čtvrtinu všech spoluprací. Téměř všechny tyto vztahy mají formu smluv o spolupráci, směnných dohod nebo memorand o porozumění.

Na české mediální scéně se v posledních letech objevily tři kauzy čínského vlivu na českých akademických institucích. První z nich bylo uzavření smlouvy mezi Univerzitou Karlovou a firmou Home Credit, kterou kritizovala jak veřejnost, tak akademie, kvůli kontroverzím s firmou spojenými. I druhá kauza se odehrála na UK, konkrétně na Fakultě sociálních věd, kde čínská ambasáda v Praze sponzorovala předmět „*Nová hedvábná stezka: čínský globální projekt*“. Ten byl Sinopsis označen za čínskou propagandu.⁶² V neposlední řadě je zde také případ docenta Marka Hrubce, který byl odvolán z vedení výzkumného programu Akademie Věd poté, co vyšlo najevo, že spolupracoval s novinami China Daily a think tankem China-CEE Institute.

Nejsou to jen pražské instituce, které mají zkušenosti s čínskou soft power na akademické úrovni. Jedním příkladem za výměnné pobyty může být případ z roku 2022, kdy Český Rozhlas informoval o předním českém expertovi na výbušniny z Univerzity Pardubice, Svatopluku Zemanovi, který již několik let vyučuje také na čínských univerzitách a účastní se konferencí v ČLR. Podle BIS i Sinopsis je právě toto jedna z taktik, jak ČLR získává informace od západních vědců, ke kterým by jinak neměla přístup.⁶³

Mezi nejslavnější příklady soft power ČLR v rámci kultury a jazyka patří beze sporu Konfuciovy instituty. Zřizuje je od roku 2004 čínské Ministerstvo školství jako nástroj k podpoře výuky čínského jazyka a kultury. Instituty nicméně podléhají kritice kvůli napojení na komunistickou stranu Číny a šíření ideologie ve výuce, nebo pro cenzuru výukových materiálů. V Česku fungovaly do nedávna Konfuciovy instituty dva – při Univerzitě Palackého v Olomouci, o jehož plánovaném zrušení informovala UP v roce 2023, a při Vysoké škole finanční a správní, který stále funguje. Dále existuje také Konfuciova

⁶² SINOPSIS. *Pás a stezka místo kritického myšlení*. Sinopsis.cz. Online, 29. 04. 2018.

⁶³ JANOUŠEK, Artur. *Český expert na výbušniny spolupracuje s čínskými specialisty na zbraně. Před ,verbováním‘ Pekingu varuje BIS*. Český rozhlas. Online, 16. 03. 2022.

třída (Confucius Classroom), která v Česku funguje při Technické Univerzitě Ostrava a soustředí se na výuku jazyka a kultury rodilým mluvčím.

Tchaj-wan se ve výuce jazyka také angažuje. Tchajwanské univerzity a vzdělávací instituty zřídily k roku 2006 celosvětově celkem 25 středisek pro výuku mandarínštiny.⁶⁴ Jako odpověď na Konfuciovy Instituty byla v roce 2021 založena Tchajwanská centra pro výuku mandarínštiny (TCML), financována tchajwanskou vládou. Tato centra vznikají ve spolupráci se zahraničními školami a sdruženími v Evropě a USA, a kromě výuky mandarínštiny pořádají také kulturní akce. V Česku bylo první centrum otevřeno v roce 2023.⁶⁵

Tato analýza se bude věnovat dvěma případům – zaprvé, kauze s předmětem „*Nová hedvábná stezka: čínský globální projekt*“ a zadruhé Konfuciovým Institutům a centru TCML.

3.3. Ekonomická spolupráce – Letecká doprava

Když v roce 2018 koupila společnost Smartwings (v té době Travel Service) české aerolinie, znamenalo to přístup čínských investorů na český letecký trh. Společnost CEFC tehdy vlastnila ve firmě Smartwings podíl 49 procent, v ČSA pak 98 procent⁶⁶ a poté, co ve stejném roce zkrachovala, přešel podíl pod její dceřinou společností CITIC. Nákup ČSA se stal pro řadu Čechů jedním z nejikoničtějších prodejů spojených s čínskými investicemi.⁶⁷

Již na podzim 2018 ale došlo k rušení mnoha linek ČSA a jak uvádí jejich výroční zpráva, k 21. únoru 2019 požádaly ČSA o právo dále nevyužívat přepravní práva na provoz linek mezi Prahou a vybranými městy v Rusku, včetně Moskvy. O přidělení těchto tras zažádala

⁶⁴ WANG, Hongying & LU, Yeh-Chung, *The Conception of Soft Power and its Policy Implications: a comparative study of China and Taiwan*, Journal of Contemporary China. 2008, str. 445

⁶⁵ TAIWAN CENTER FOR MANDARIN LEARNING. *About Learning Centers*. Taiwancenter.taiwan-world.net. Online. Copyright © Overseas Community Affairs Council.

⁶⁶ NOVINKY.CZ. *Travel Service ovládne ČSA*. Novinky.cz. Online, 06. 10. 2017.

⁶⁷ ZELENKA, Jakub. *Česko-čínské objímání*. 2021. str. 136

společnost Smartwings.⁶⁸ Zpráva dále uvádí, že ČSA neplánovala v roce 2019 otevřít žádné nové linky.⁶⁹

Pomyslným hřebíčkem do rakve této investice, tak jako mnohých dalších ve všech odvětvích, se stal rok 2020 a s ním pandemie covid-19, která ochromila leteckou dopravu napříč světem. Pro ČSA to znamenalo velké propouštění zaměstnanců. Celá letecká skupina, do které patřily Smartwings i ČSA, oznámila propuštění dohromady až 600 zaměstnanců. V celé skupině v tu chvíli pracovalo kolem 2500 lidí, z toho přibližně 700 v ČSA.⁷⁰ Ani ne o měsíc později přišla z aerolinek další zpráva, tentokrát žádost o dluhové moratorium. Jako důvod byla uvedena pandemie koronaviru. Kromě odložení splatnosti dluhu tím společnost dostala také „čas pro navržení a vyjednání dlouhodobě udržitelného řešení, které má být výhodné pro všechny zúčastněné strany, tedy pro věřitele, zaměstnance i cestující.“⁷¹ Během pandemie covid-19 byla situace v českých aeroliniích dokonce tak špatná, že obsluhovaly pouze pět destinací.

Na konci března 2021 byl přijat návrh ČSA na reorganizaci, při níž zanikly dosavadní podíly Smartwings a České pojišťovny, a firma byla předána novým investorům.

Kromě podílů čínské společnosti v ČSA ale sledovala média vývoj ještě jedné spolupráce spojené s leteckou dopravou, a to zavádění a rušení přímých letů mezi Prahou a čínskými a tchajwanskými metropolemi.

Přímá linka Praha – Peking⁷², která fungovala od roku 2015, byla také jedním z výsledků rozvoje vztahů mezi Českem a Čínou za „restartu“ Miloše Zemana. V březnu 2020 byla ale čínskou stranou pozastavena. Pro akci nebyl podán důvod, i když v médiích se spekulovalo, zda se jedná o reakci na zhoršené vztahy mezi Prahou a Pekingem.⁷³ I když další čtyři letecká

⁶⁸ JUSTICE.CZ. *Výroční zpráva 2018_České aerolinie a.s.* Justice.cz. Online, 07. 01. 2020, str. 10

⁶⁹ JUSTICE.CZ. *Výroční zpráva 2018_České aerolinie a.s.* Justice.cz. Online, 07. 01. 2020, str. 15

⁷⁰ ČTK. *ČSA začínají s propouštěním, v první vlně přijde o práci 144 lidí.* Zdopravy.cz. Online, 31. 07. 2020.

⁷¹ ŠINDELÁŘ, Jan. *Smartwings a ČSA požádaly o dluhové moratorium.* Zdopravy.cz. Online, 26. 08. 2020.

⁷² Kromě linky mezi hlavními městy operovala také přímá linka Praha – Šanghaj a linka Praha – Chengdu, mj. kde se nachází pandí rezervace a byl český konzulát.

⁷³ ČTK. *Čína zastaví od března lety z Pekingu do Prahy. Důvod zatím česká diplomacie nezná.* ČT24. Online, 22. 01. 2020.

spojení mezi Prahou a pevninskou Čínou neměla být postižena, nakonec došlo i k jejich zrušení během pandemie. Na obnovu linky mezi hlavními městy se čekalo čtyři roky. Rozhodnutí o jejím obnovení bylo oznámeno teprve během dubna 2024 se začátkem v červnu 2024.

Od 18. července 2023 má pražské Letiště Václava Havla přímé spojení také s tchajwanským hlavním městem Tchaj-pej. Přepravu zajišťuje tchajwanská společnost China Airlines. Spolupráce byla oficiálně dohodnuta během cesty předsedkyně poslanecké sněmovny Markéty Pekarové Adamové na Tchaj-wan na konci března 2023. Od té byla čínskou stranou odrazována.⁷⁴

4. Soft power

Soft power, do češtiny také překládána jako „měkká síla“ nebo „měkká moc“, je pojem definovaný americkým teoretikem mezinárodních vztahů a politologem Josephem S. Nyem na konci 80. let a začátku 90. let minulého století. Ten jej použil pro popis zahraniční politické strategie USA. Čínská a tchajwanská soft power byla poprvé tematizována až počátkem 21. století.⁷⁵ Tato kapitola vysvětlí definici pojmu soft power a bude se zabývat tím, v čem se americké a asijské pojetí pojmu liší, a také jakou roli tento koncept v zahraniční politice Číny a Tchaj-wanu hraje. Porovná také podobu čínské a tchajwanské soft power v České republice, a to na příkladech neznámějších a nejviditelnějších praktik, kterými je jejich soft power v České republice uplatňována.

4.1. Charakteristika soft power

Moc, ať už jednotlivce nebo státu, se dá vysvětlit jako schopnost dosáhnout požadovaných výsledků, nebo konkrétněji jako schopnost ovlivňovat chování druhých tak, aby bylo požadovaných výsledků dosaženo.⁷⁶ Toho jde docílit dvěma přístupy. Většinu historie

⁷⁴ ČTK. *Chybné rozhodnutí. Zrušte svou návštěvu Tchaj-wanu, vzkázala Čína Pekarové Adamové.* Aktuálně.cz. Online, 02. 02. 2023.

⁷⁵ WANG, Hongying a LU, Yeh-Chung, *The Conception of Soft Power and its Policy Implications: a comparative study of China and Taiwan*, Journal of Contemporary China, 2008

⁷⁶ NYE Jr., Joseph S. *Soft Power: The Means To Success In World Politics*, 2004, str. 2

dominovala na mezinárodním poli *hard power*, tzv. „tvrdá síla“ nebo „tvrdá moc“. Ta je obvykle spojována s hmotnými zdroji, jako je vojenská a ekonomická síla. Na druhou stranu nehmotné zdroje moci, jako jsou kultura, ideologie a instituce, bývají spojovány s *měkkou silou*.⁷⁷ Ve své knize *Bound to lead* z roku 1990, píše Nye o zdrojích soft power že „bývají spojovány s kooptačním mocenským chováním, zatímco tvrdé mocenské zdroje jsou obvykle spojovány s příkazovým chováním.“⁷⁸ Jinými slovy, soft power – jinými autory také nazýváno „amerikanizace“ – může ovlivnit to, na co tvrdá síla nedosáhne.⁷⁹

Jak již bylo zmíněno, Nye přišel s konceptem soft power při popisu USA na začátku 90. let. Hlavní myšlenkou za knihou *Bound to lead*, vydanou v roce 1990, byl strach o upadající prvenství USA jako globální ekonomické a vojenské velmoci.⁸⁰ Na to Nye reagoval vysvětlením, že není třeba zabývat se upadáním, ale přeměnou moci v tu, která je právě potřeba, v tomto případě z hard power na soft power.

Ekonomická síla, vojenská síla a soft power jsou také tři zdroje moci, se kterými Nye v knize pracuje. Spekuluje v ní také, že s postupem globalizace a rozšířením internetu může být za deset až dvacet let (tedy kolem roku 2024) asijská komunita a ekonomika větší než americká.⁸¹

Tabulka 2: Tři druhy moci

	Chování	Primární měny	Vládní politiky
Vojenská moc	Nátlak Odstrašování Ochrana	Hrozby Síla	Nátlaková diplomacie Válka Spojenectví

⁷⁷ NYE, Joseph S. *Bound to lead: the changing nature of American power*, 1990, Část I: Power in the past, Kapitola 1.: Power transitions

⁷⁸ NYE, Joseph S. *Bound to lead: the changing nature of American power*, 1990, Poznámky ke kapitole Power transitions

⁷⁹ FERGUSON, Niall, *Colossus, The Rise and Fall of The American Empire*, Introduction, Going Soft

⁸⁰ FERGUSON, Niall, *Colossus, The Rise and Fall of The American Empire*, Předmluva

⁸¹ NYE Jr., Joseph S. *Soft Power: The Means To Success In World Politics*, 2004, str. 31

Ekonomická moc	Donucování Nátlak	Platby Sankce	Pomoc Úplatky Sankce
Soft power	Přitažlivost Nastolování agendy	Hodnoty Kultura Politické strategie Instituce	Veřejná diplomacie Bilaterální a multilaterální diplomacie

Zdroj: NYE Jr., Joseph S. *Soft Power: The Means To Success In World Politics*, 2004, str. 31

I když byl koncept původně představen pro popis USA, nezapomíná Nye ani na zbytek světa. Jak v knize *Bound to lead*, tak v o 14 let starší *Soft Power: The Means To Success In World Politics* vždy popisuje ekonomickou situaci na jiných kontinentech a dá ji do kontextu rivality s Amerikou.

Asijským zemím obecně Nye připisuje velký potenciál pro užívání soft power, založené na umění, módě a gastronomii. Dodává ale, že asijským zemím včetně Číny bude ještě trvat, než se budou schopny vyrovnat USA či Západu⁸², a to především kvůli ekonomické krizi z roku 1997.⁸³ V *Bound to lead* předpovídá budoucnost Číny takto:

„To, do jaké míry se Čína stane globální mocností, která bude vyzývat Spojené státy, závisí na jejím hospodářském růstu a politické soudržnosti. I když se Číně daří, má před sebou ještě dlouhou cestu.“⁸⁴

Nye zdůrazňoval také limity soft power, které Čína implementuje sama na sebe svou domácí politikou a hodnotami komunistické strany a také kvůli obavám, že by se Čína mohla v budoucnu stát pro Spojené státy hrozbou.⁸⁵ Více o limitech soft power níže.

⁸² NYE Jr., Joseph S. *Soft Power: The Means To Success In World Politics*, 2004, str. 84

⁸³ NYE Jr., Joseph S. *Soft Power: The Means To Success In World Politics*, 2004, str. 85

⁸⁴ NYE, Joseph S. *Bound to lead: the changing nature of American power*, 1990, Část II: New Challengers, kapitola 4: Communist Challengers

⁸⁵ NYE Jr., Joseph S. *Soft Power: The Means To Success In World Politics*, 2004, str. 89

4.2. Soft power v pojetí Číny

Zatímco Nyeovo pojetí soft power, jak již bylo zmíněno, bylo motivováno možným poklesem globálního vlivu USA po skončení studené války, čínští experti si naopak představují soft power jako důležitou pro dosažení cíle mírumilovného mezinárodního vzestupu Číny, stejně jako pro dosažení politické stability na domácí půdě.⁸⁶ Protože byl koncept vytvořený pro americké publikum, zde je pro jeho použití potřeba zasadit jej do čínského kontextu. Podle Marie Repnikové, odbornice na čínskou politickou komunikaci, je čínské chápání sice inkluzivnější, ale také ambivalentnější koncept, než jak jej původně koncipoval Joseph Nye.⁸⁷

Jak v Číně tak na Tchaj-wanu začal pojem pronikat do akademických a politických diskusí o světové politice a zahraniční i domácí politice až v posledních letech.⁸⁸ Podle Wanga a Lu se toto slovní spojení v akademických a politických časopisech v Číně poprvé objevilo kolem roku 1997, a ujalo v roce 2001.⁸⁹ Repnikova dále uvádí, že v diskurzu čínského vedení se termín poprvé objevil v roce 2007, kdy prezident Chu Ťin-tchao na 17. sjezdu strany zmínil důležitost posilování čínské kulturní soft power.⁹⁰ Současný prezident Si Ťin-pching dále vyzdvihuje význam soft power tím, že se jí dovolává ve svých projevech. Například v červnu 2022 vyzval k prezentaci „láskyplnějšího“ obrazu Číny.⁹¹

Odkud pramení čínská soft power? Čínští autoři považují za nejdůležitější zdroje měkké moci na mezinárodní scéně kulturu, domácí instituce a hodnoty.⁹² Kultura sama má ale politické i ideologické konotace. Alternativní myšlenkové směry za zdroje soft power

⁸⁶ REPNIKOVA, Maria. *Chinese Soft Power*. 2022, str. 7

⁸⁷ REPNIKOVA, Maria. *Chinese Soft Power*. 2022, str. 3

⁸⁸ WANG a LU. *The Conception of Soft Power and its Policy Implications: a comparative study of China and Taiwan*. 2008, str. 426

⁸⁹ WANG a LU. *The Conception of Soft Power and its Policy Implications: a comparative study of China and Taiwan*. 2008, str. 426

⁹⁰ REPNIKOVA, Maria. *Chinese Soft Power*. 2022, str. 2

⁹¹ REPNIKOVA, Maria. *Chinese Soft Power*. 2022, str. 1

⁹² WANG a LU. *The Conception of Soft Power and its Policy Implications: a comparative study of China and Taiwan*, 2008, str. 428

považují také politické schopnosti.⁹³ Kulturní soft power Číny navíc pramení především ze starověku až novověku, a její současná kultura se „nevyváží“. Například pro USA je daleko snazší použít jako soft power svůj současný kulturní vývoz jako je hudba či film. Je ale třeba dodat, že v posledních letech zažila soft power Číny velký úspěch, a to díky kulturnímu exportu skrze aplikaci TikTok. V době psaní této práce se v USA rozhodovalo o přijetí tzv. „TikTok bill“, zákona na možný zákaz TikToku ve Spojených Státech. Pokud by zákon prošel, TikTok by musel být podstoupen americké firmě, aby mohl nadále zůstat na americkém trhu.⁹⁴ Dá se předpokládat, že podobná podmínka by poté platila i v zemích Evropské Unie, které nedávno přijaly zákon o digitálních trzích (DMA), usilující o narovnání podmínek na trhu.⁹⁵

K dosažení výsledků na domácí půdě i mezinárodně ale není za potřebí jen kulturní moc, je třeba také moci politické. Mnoha čínskými vědci je jako symbióza se soft power, nebo jako její základ, chápána také hard power. Tím je implicitně odmítáno čisté rozdělení mezi nimi, jak o něm píše Nye.⁹⁶ V čínském diskurzu jsou například za důležité zdroje jak soft, tak hard power považovány věda a výzkum.⁹⁷ To již bylo zmíněno v kapitole 3.2.

Jako příklady obrovské kulturní moci, ale slabé politické mobilizace můžeme uvést například kolaps Římské říše, dynastie Čching či Britského impéria.⁹⁸

Později Nye rozšířil svůj koncept soft power také o „smart power“ (chytrá moc, nebo chytrá síla), v níž se koordinuje jak soft, tak hard power, k dosažení chtěného výsledku.

⁹³ Viz REPNIKOVA, Maria. *Chinese Soft Power*. 2022, str. 4

⁹⁴ MCCABE, David, MAHESHWARI, Sapna. What to Know About the TikTok Bill That the House Passed. *New York Times*. Online, 13. 03. 2024

⁹⁵ HANCOCK, Edith, FOLKMAN, Varg. EU probes Apple, Google and Meta over digital rules compliance. *Politico*. Online, 25. 03. 2024

⁹⁶ REPNIKOVA, Maria. *Chinese Soft Power*. 2022, str. 4

⁹⁷ WANG a LU. *The Conception of Soft Power and its Policy Implications: a comparative study of China and Taiwan*. 2008, str. 430

⁹⁸ REPNIKOVA, Maria. *Chinese Soft Power*. 2022, str. 5

„Smart power“ je termín, který jsem vytvořil v roce 2003, abych vyvrátil mylnou představu, že pouze měkká síla může vést k účinné zahraniční politice. “⁹⁹

Používání soft power se zdá být pro Čínu tím pravým způsobem, jak fungovat se západním světem, protože na rozdíl od hard power, kterou v posledních letech promítala například skrze svou „diplomacii vlčího válečníka“ (wolf warrior diplomacy), je soft power méně alarmující, a tudíž přijatelnější pro ostatní země světa.¹⁰⁰ Kromě této kalkulace se koncept soft power může zdát Číňanům obzvláště přitažlivý díky jeho zjevné slučitelnosti s čínskými tradicemi a učením, stejně tak jako s mocí komunistické strany, která i díky své vůli přečkala nadvládu nacionalistické strany, nebo Japonska.¹⁰¹

4.3. Soft power v pojetí Tchaj-wanu

Soft power Tchaj-wanu se od čínské značně liší, což je zapříčiněno odlišným politickým vývojem ostrovního státu. Přístup a zájem Tchaj-wanu o soft power je také úzce spojen s jeho kalkulacemi vztahů s pevninou. Hlavním prodejním „tahákem“ Tchaj-wanu v zahraničí je demokracie.¹⁰² Právě společné hodnoty a politická ideologie jsou prostředkem tchajwanské soft power, díky které se snaží spojit se dalšími demokratickými státy a bojovat tak s nadvládou Číny v asijsko-pacifickém regionu.¹⁰³ Na domácí půdě je pak soft power využívána například při prosazování tchajwanské identity v konfrontaci s Čínou.¹⁰⁴ I když někteří znalci tvrdí, že pokud by mělo dojít na mírové sjednocení s Tchaj-wanem,

⁹⁹ NYE, Joseph S. Jr. Get Smart: Combining Hard and Soft Power. Foreign Affairs, Ročník 88, číslo 4 (červenec/srpen 2009), str. 160

¹⁰⁰ WANG a LU. *The Conception of Soft Power and its Policy Implications: a comparative study of China and Taiwan*. 2008, str. 436

¹⁰¹ WANG a LU. *The Conception of Soft Power and its Policy Implications: a comparative study of China and Taiwan*. 2008, str. 436

¹⁰² WANG a LU. *The Conception of Soft Power and its Policy Implications: a comparative study of China and Taiwan*. 2008, str. 443

¹⁰³ WANG a LU. *The Conception of Soft Power and its Policy Implications: a comparative study of China and Taiwan*. 2008, str. 437

¹⁰⁴ WANG a LU. *The Conception of Soft Power and its Policy Implications: a comparative study of China and Taiwan*. 2008, str. 437

vyžadovalo by to od čínské vlády využití soft power právě k získání náklonnosti Tchajwanců,¹⁰⁵ je tento scénář v současné době, kdy se 62,8 procent obyvatel ostrova vnímá pouze jako „Tchajwanci“, za „pouze Číňany“ se považuje jen 2,5 procent a za „Tchajwance i Číňany“ se označuje 30,5 procent občanů¹⁰⁶, těžko dosažitelný. Podle Wanga a Lu navíc i široká veřejnost na Tchaj-wanu usiluje o zlepšení mezinárodního postavení země a rozšíření její mezinárodní účasti. Přesto, že je pro Tchaj-wan nelehké konkurovat Číně na mezinárodní scéně, tchajwanští odborníci doufají, že právě soft power může pomoci zlepšit mezinárodní postavení Tchaj-wanu.¹⁰⁷

4.4. Soft power – její kritika a limity

Limitů, respektive kritiky svého konceptu si je Nye vědom. V knize *Soft Power: The Means To Success In World Politics* zmiňuje, že skeptici si mohou myslet, že přitažlivost a napodobování nenesou žádnou soft power. Nye přiznává, že někdy to tak být může, nicméně trvá na tom, že ve většině případů se dá působením atraktivně velmi dobře docílit chtěného výsledku:

„Ti skeptici, kteří chtějí definovat moc pouze jako záměrné jednání a kontrolu, ignorují druhou neboli „strukturální“ tvář moci – schopnost dosáhnout požadovaných výsledků, aniž by bylo nutné nutit lidi ke změně chování hrozbami nebo platbami.“¹⁰⁸

Za limit se dá tedy považovat stálá nutnost i hard power, stejně tak potřeba mít jasně vyčleněno, za jakých podmínek lze soft power uplatnit, a kdy ne. Kupříkladu mezi státy s kulturou, která si je již blízká se bude soft power uplatňovat snadněji – to je vidět třeba na

¹⁰⁵ WANG a LU. *The Conception of Soft Power and its Policy Implications: a comparative study of China and Taiwan*. 2008, str. 435

¹⁰⁶ Bezpečnostní centrum Evropské hodnoty. *Stát se Tchajwancem: O vzniku a upevnování tchajwanské identity*. Online, webový příspěvek. Leden 25, 2024.

¹⁰⁷ WANG a LU. *The Conception of Soft Power and its Policy Implications: a comparative study of China and Taiwan*. 2008, str. 437

¹⁰⁸ NYE Jr., Joseph S. *Soft Power: The Means To Success In World Politics*, 2004, str. 15

přijetí korejské hudby K-pop. Pop culture v Americe a v Evropě již byla obeznána jak s populární hudbou, tak s chlapeckými či dívčími skupinami, a bylo proto snadné novou hudbu přijmout na základě společných rysů. Zde je třeba podotknout další velký rozdíl mezi soft power a hard power, a také jeden z dalších jejích limitů – soft power daleko více než hard power závisí na tom, zda najdeme lidi ochotné ji nejen tlumočit ostatním, ale také ochotné ji přijmout.¹⁰⁹

O tom, jak je důležité být schopni správně analyzovat situaci a rozhodnout se, zda použít soft či hard power píše také skotský historik Niall Ferguson ve své knize *Colossus, The Rise and Fall of The American Empire*. Podle něj by například v Afghánistánu soft power nestačila k vytažení „sponzorů al-Káidy z jejich pevnosti v Kábulu. Nebýt tvrdé síly americké armády, v Afghánistánu by se v roce 2004 nekonaly žádné volby.“¹¹⁰ Podíváme-li se na situaci v Afghánistánu s odstupem času, dalo by se polemizovat, zda nebyla právě absence účinné soft power důvodem opětovného rychlého nástupu Talibanu po ústupu americké armády v srpnu 2021.

Podle Ilan Manora, odborníka na digitální diplomacii na Oxfordské univerzitě a Guye J. Golana, docenta na Texas Christian University, je současným problémem se soft power její neaktuálnost. Tu má na svědomí měnící se globálního prostředí. Ve svém článku *The Irrelevance of Soft Power*, publikovaném na E-International Relations v roce 2020, píše, že se současný svět a snaha o prvenství v něm přeorientoval ze spolupráce na konkurenci a v této praxi bude soft power druhořadá.¹¹¹ Za „giganty“, tedy mocnosti, se kterými musí zbytek států usilovat o alianci, považují Spojené Státy, Indii a Čínu. Základním konceptem v oblasti mezinárodních vztahů budou podle nich v budoucnosti snahy o mezinárodní aliance, nikoliv snaha docílit svého bez použití hard power, tak jak soft power koncipoval Nye. Navíc Manor a Golan předpokládají, že tyto aliance nebudou dlouhodobé – jakmile získají to, o co usilovaly, nebude pro ně problém je opustit.¹¹² Tento boj o přízně a pakty pak soft power nahradí.

¹⁰⁹ NYE Jr., Joseph S. *Soft Power: The Means To Success In World Politics*, 2004, str. 16

¹¹⁰ FERGUSON, Niall, *Colossus, The Rise and Fall of The American Empire*, předmluva

¹¹¹ MANOR, Ilan a GOLAN, Guy J., *The Irrelevance of Soft Power*

¹¹² MANOR, Ilan a GOLAN, Guy J., *The Irrelevance of Soft Power*

Metodologie

5. Vybrané zdroje

Zkoumaná periodika k analýze byla z části vybrána na základě výzkumu MapInfluence vytvořeného Asociací pro mezinárodní otázky (AMO) z roku 2020, který analyzoval témata spojená s Čínou v českých médiích mezi lety 2017-2020,¹¹³ a z části na základě autorčina povědomí o médiích, která se tématem zabývají. Celkem bude analyzováno sedm médií: ta, která jsou „odbornou komunitou“ považovaná za kritická vůči Číně (zde Aktuálně.cz, Respekt, Seznam Zprávy) a naopak za nekritická (Literární noviny, TV Barrandov) a z webů Sinopsis a Asiaskop. Analyzovaným obdobím jsou roky 2018-2023, tedy od začátku úpadku tzv. „restartu“ vztahů s Čínou, kterým se již zabývalo více bakalářských a diplomových prací. Druhým důvodem pro zvolení posledních pěti let před psaním práce je také snaha o její aktuálnost.

Pro výzkum v této práci byla použita komparativní analýza, a to při srovnání obsahů jednotlivých médií. V rámci těchto médií se pak zaměřím na analyzování dominantních diskurzů, a to pomocí kritické analýzy diskurzu. Analyzováno bylo celkem 85 článků, které jsou dostupné v online archivech vybraných médií.

Pro tuto práci byly vybrány tři příklady soft power uplatňované v České republice Čínou a Tchaj-wanem, ve kterých si vzájemně konkurují, a sice: boj o získání vzácného zvířete do pražské zoo – pandy velké a luskouna krátkoocasého, výuka čínštiny a akademická spolupráce, a jako třetí ekonomická spolupráce, jež bude popsána na vývoji vztahů spojených s leteckou dopravou.

Při výběru témat byly zvoleny případy, ve kterých dochází ke konkurenčnímu boji mezi Čínou a Tchaj-wanem, nebo případy, ve kterých jsou obě země podobně zapojeny. Z tohoto důvodu nebyl například zahrnut známý a v médiích řešený nákup fotbalového klubu SK Slavia Praha čínskou skupinou CEFC, jelikož Tchaj-wan podobný nákup v Česku neuskutečnil. Zároveň bylo přihlédnuto k tomu, jaká témata se často vyskytují v jiných

¹¹³ MAPINFLUENCE, *Analýza témat spojených s Čínou v českých médiích (2017-2020)*

bakalářských či diplomových pracích – z tohoto důvodu nebyla například vybrána kauza Home Credit.

Ze zvolených sedmi médií byly po aplikování filtrů zdroje rozřazeny takto:

Tabulka 3: Počet použitých článků u jednotlivých zdrojů a témat

Zdroj	Pandí vs. luskouní diplomacie	Jazykové kurzy a akademická spolupráce	Ekonomická spolupráce – Letecká doprava	Celkem
Aktuálně	10	11	7	28
Asiaskop	1	3	0	4
Literární noviny	0	1	0	1
Respekt	3	5	3	11
Seznam Zprávy	12	8	2	22
Sinopsis	1	13	1	15
TV Barrandov	1	1	2	4
Celkem	28	42	15	

Zdroj: Autorka

6. Komparativní analýza

Kromě komparace přístupů k soft power mezi jejími koncepty v americkém, čínském a tchajwanském prostředí se budu v práci zabývat také komparací podání zpráv na podobná témata mezi sedmi zvolenými českými médii, konkrétně online články českých periodik a materiály z webů projektu Sinopsis a Asiaskop. Sledovat budu také zastoupení počtu článků každého zdroje u daných témat, abych zjistila, kdo o kauzách reportoval nejdetailněji. V neposlední řadě budu sledovat také častost, se kterou se objevují autoři příspěvků. Zaměřím se i na TV Barrandov, která byla do roku 2021 z většiny vlastněna čínskými akcionáři a budu zkoumat, zda jejich přítomnost ve firmě a později odchod budou znatelné

v proměně diskurzu. S ohledem na srovnávací povahu výzkumu se bude diplomová práce opírat o tzv. komparativní analýzu.

Srovnávání bylo hojně využíváno jako metoda analýzy a vysvětlení (srovnávací neboli komparativní metoda) mnoha ranými sociology, kteří se snažili identifikovat hlavní historické vzorce sociálních změn. Svou práci na této analýze zakládali například Weber a Durkheim.¹¹⁴ Srovnávání bylo pro Durkheima nejdůležitější metodou sociologické analýzy, dokonce jej nazýval sociologií samotnou.¹¹⁵ Srovnávací metoda se jako nástroj sociologického výzkumu za posledních sto let osvědčila a stále je velmi používaná, má však také své nedostatky. O komparativních studiích, které využívají oficiální statistiky, panovaly pochybnosti kvůli podezření, že tato data jsou nespolehlivá. Jak však poznamenávají McNeill a Chapman, úskalí může být například ve spoléhání se na pravdivost dat, se kterými výzkum pracuje, ale nebyly získány přímo výzkumníkem.¹¹⁶

7. Kritická analýza diskurzu

Diskurz je těžko definovatelným pojmem, jelikož se používá v různých významech, ale také v různých vědeckých odvětvích. Je kupříkladu využíván jak v sociální teorii, tak ve studiu jazyka. V jazykovědě je diskurz užíván pro popis sociální interakce a jednání, naopak v poststrukturalistické sociální teorii diskurz označuje sociální konstrukci reality a formu vědění.¹¹⁷ Michel Foucault, o diskurzu píše, že „Diskurs je stěží více než zrcadlení určité pravdy“.¹¹⁸ V pojetí Normana Fairclougha, jednoho ze zakladatelů kritické analýzy diskurzu (CDA), je diskurz označením pro mluvený nebo psaný jazyk.¹¹⁹

Schneiderová¹²⁰ píše, že v analýze diskurzu existují dva směry, a to etnometodologický a kritický (také sociopolitický), přičemž k prvnímu se pojí konverzační analýza, a ke

¹¹⁴ MCNEILL P. a CHAPMAN S., *Research methods*, 2005, str. 84

¹¹⁵ MCNEILL P. a CHAPMAN S., *Research methods*, 2005, str. 85

¹¹⁶ MCNEILL P. a CHAPMAN S., *Research methods*, 2005, str. 87 a 138

¹¹⁷ FAIRCLOUGH, N., *Media discourse*, 1995, str. 18

¹¹⁸ FOUCAULT, M., *Diskurs, autor, genealogie*, 1994, str. 25

¹¹⁹ FAIRCLOUGH, N., *Media discourse*, 1995, str. 54

¹²⁰ SCHNEIDEROVÁ, S. *Analýza diskurzu a mediální text*, 2015, str. 17

kritickému směru kritická analýza diskurzu (CDA) a dále cituje Zábrodskou¹²¹ že se kritický směr zaměřuje na „propojení jazyka, diskurzu a moci.“ Zdůrazňuje také, že analýza diskurzu se zajímá nejen o text samotný, ale také o to, co přichází před ním, tedy jeho produkci, a po něm, tedy jeho recepci a interpretaci.¹²²

Kritická analýza diskurzu (CDA), je jednou z metod analýzy novin. Fairclough se v ní snaží mapovat vztah mezi jazykem zprávy a sociálními vazbami s tím, že velká váha je přikládána lingvistice.¹²³ Jedná se o interpretační, kontextuální a konstruktivistický přístup, který nabízí *interpretaci* významů textů, zasazuje *to*, co je napsáno nebo řečeno, do *kontextu*, v němž se vyskytuje, a tvrdí, že textový význam je *konstruován* prostřednictvím interakce mezi tvůrcem, textem a konzumentem.¹²⁴ Jinými slovy se jedná o metodu, která pracuje také s lidským aspektem, což metody před ní nečinily.

Fairclough ve své knize *Media discourse* (1995) píše o členění, kterému diskurzivní, tedy i kritická diskurzivní analýza a analýza médií, podléhají. Konkrétně se jedná o komunikační události a řád diskurzu.¹²⁵ Obě tato zaměření jsou pro analýzu nepostradatelná. V případě komunikačních událostí je předmět zkoumání konkrétní, například daný novinový článek či reportáž. Zkoumáme zde, zda dochází ke změnám, tedy zda tato komunikační událost zůstává stejná a čerpá ze známých typů a formátů, nebo zda a v čem je kreativní, tedy že využívá staré zdroje novým způsobem.¹²⁶

U řádu diskurzu se zabýváme tím, co je obecné, tedy celkovou strukturou řádu diskurzu a tím, jak se vyvíjí v kontextu společenských a kulturních změn. Zaměřujeme se na konfiguraci žánrů, které tvoří řád diskurzu a na měnící se vztahy mezi nimi.¹²⁷

¹²¹ SCHNEIDEROVÁ, S. Analýza diskurzu a mediální text, 2015, str. 17, viz Zábrodská K. Variace na gender. Postkulturalismus, diskurzivní analýza a genderová identita. 2009. str 69.

¹²² SCHNEIDEROVÁ, S. Analýza diskurzu a mediální text, 2015, str. 27

¹²³ SCHNEIDEROVÁ, S. Analýza diskurzu a mediální text, 2015, str. 36

¹²⁴ RICHARDSON, John E., Analysing Newspapers, 2007, str. 15

¹²⁵ FAIRCLOUGH, N., Media discourse, 1995, str. 56

¹²⁶ FAIRCLOUGH, N., Media discourse, 1995, str. 56

¹²⁷ FAIRCLOUGH, N., Media discourse, 1995, str. 56

Richardson dále dodává, že u CDA můžeme identifikovat čtyři klíčová témata:¹²⁸

- tvořící a přetvářející se charakter diskurzu
- moc a sociální vztahy v diskurzu
- ideologie
- hegemonie

Co se týče žurnalistického diskurzu, v CDA se pracuje s tím, že mezi sociálními praktikami a diskurzivními praktikami produkce žurnalistiky panuje dialektický (tj. obousměrný) vztah. Stejně tak panuje dialektický vztah také mezi sociálními praktikami a přijímáním (konzumací) žurnalistických textů.¹²⁹ To znamená, že aby čtenáři pochopili text, odkazují se na znalosti a na přesvědčení, která už mají a která se dále formují se získáním nových informací.

V této práci bude CDA použita k identifikaci, zda došlo v analyzovaném období ve vybraných médiích k proměně mediálního sentimentu vůči ČLR. Bude zkoumat, jak se k vybraným případům staví česká média skrze jejich online články. Tento sentiment bude zkoumán s ohledem na použitý jazyk, ale také zdroje, či případnou spolupráci mezi médii. Bude se snažit porovnat převažující narativy, které jsou u vybraných tří témat použity a celkový postoj k Číně a Tchaj-wanu, ať už pozitivní, neutrální, či negativní. Zmínění budou také hlavní aktéři, kteří tento diskurz utváří.

¹²⁸ RICHARDSON, John E., *Analysing Newspapers*, 2007, str. 27

¹²⁹ RICHARDSON, John E., *Analysing Newspapers*, 2007, str. 45

Analýza

Přítomnosti soft power ČLR v Evropě se již věnovalo několik prací a knih. V Česku její vliv mapuje především projekt Sinopsis nebo nevládní nezisková organizace Asociace pro mezinárodní otázky (AMO). Mezi jejich nejnovější publikace na toto téma patří policy paper *Cukr a bič: nástroje prosazování čínského vlivu v České republice* z roku 2020. Byla také součástí zprávy Evropské sítě think-tanků o Číně (ETNC) z dubna 2021. Právě v něm Rudolf Fürst o situaci uplatňování soft power ČLR v Česku říká, že se český stát stal „jednou z jejích nejobtížnějších destinací v Evropě.“¹³⁰ To je dáno také tím, že vztahy mezi oběma zeměmi značně fluktuují podle sympatií aktuální vlády, což uchopení moci ztěžuje.

Ve své části výzkumu *China's Soft Power in Europe: Falling on Hard Times* z roku 2021 popisuje Rudolf Fürst situaci čínské soft power v českých médiích jako často lehce přehlíženou nebo spojovanou s ruskou soft power, a dále takto¹³¹:

„V českých médiích lze dohledat i další pročínské zpravodajství vlastněných čínskými investory, jako je česká agentura Médea Group (skládající se z několika tištěných médií a jednoho televizního kanálu), v níž CITIC Group nyní vlastní 57 procent. Kromě toho česká společnost PPF Group, která působí v Číně, dokončila akvizici mediální skupiny CME (Central European Media Enterprises, za 2,1 miliardy USD), která zahrnuje 30 televizních kanálů v pěti postkomunistických státech. Finanční skupina PPF, hlavní pročínská lobby v České republice, se navíc stala hlavním sponzorem sinologické internetové platformy Sinoskop, která přináší relativně umírněné názory na Čínu a stojí v opozici proti tvrdé konzervativní české internetové stránce Sinopsis, kterou financuje americká agentura National Endowment for Democracy (NED). Sinopsis, který sídlí na Univerzitě Karlově, je hlavním tvůrcem názorů na Čínu v předních mainstreamových médiích, jako je Česká televize, Český rozhlas a

¹³⁰ European Think-tank Network on China (ETNC), *China's Soft Power in Europe: Falling on Hard Times*, 2021, str. 21

¹³¹ EUROPEAN THINK-TANK NETWORK ON CHINA (ETNC), *China's Soft Power in Europe: Falling on Hard Times*. The Netherlands Institute of International Relations, 'Clingendael', Duben 2021.

několik tradičních i internetových mediálních zdrojů, které se pohybují od levicových po liberálně-konzervativní.“

Jak již bylo zmíněno, tato diplomová práce si klade za cíl zmapovat, jak jsou v českých médiích vyobrazeny vybrané příklady čínské a tchajwanské soft power. K tomu bude použit obsah médií reprezentujících oba konce spektra náklonosti k ČLR, ale také materiály z webů projektu Sinopsis a Asiaskop, které reprezentují střet pohledu na Čínu v českém sinologickém prostředí. Sinopsis je projekt Ústavu Dálného východu FF UK v Praze a AcaMedia z.ú. Asiaskop, po rozšíření záběru témat na celou Asii přejmenovaný z původního názvu Sinoskop, je spojovaný s osobou sinologa Víta Vojty, který pracoval jako překladatel pro prezidenta Miloše Zemana a doprovázel ho na jeho cestách do Číny. Asiaskop byl také financován skupinou PPF.

8. Výzkum

Jak bylo detailněji popsáno výše, v roce 2018 došlo k ochlazení česko-čínských vztahů, což je reflektováno i v analyzovaném tisku. Naopak vztahy s Tchaj-wanem jsou ve vybraných článcích zobrazovány od počátku smířlivě, či optimisticky.

Z vybraných zdrojů se tři výrazně liší svou formou. V případě článků publikovaných na webech Sinopsis, Asiaskop a v Literárních Novinách se jedná spíše názory či komentáře, které více či méně interagují se čtenářem, a odvolávají se na postavu autora než o objektivní popis událostí. Mísení faktů s emočně nabitými výrazy či poučný tón textu jsou typickými žánrovými prvky komentáře.¹³²

Zajímavě dopadl výsledek u Literárních novin, které jsou zastoupeny pouze jedním článkem. I tak ale budou součástí tohoto výzkumu, jelikož měly v Česku ojedinělou pozici, a to kvůli spolupráci s deníkem Kuang-ming (Guangming Daily, také Kuang-ming ž'-pao). Právě tato spolupráce nemůže být v rámci soft power ČLR na české mediální scéně opomenuta.

¹³² DERSLEY, Stephen. A Discourse Analysis of News Media Articles on the Polish 'Rule of Law Crisis'. Comparative Legilinguistics, 2020, str. 16

8.1. Reading CHINA+

Kromě rubrik jako Kultura nebo Literatura je na webu Literárních novin stále dostupná záložka Reading CHINA+. Tato rubrika, s nejstarším článkem ze září 2019 a nejnovějším z roku 2024, nabízí čtenáři články napsané ve spolupráci deníkem Kuang-ming, nejčtenějším národním deníkem ČLR. Spolupráce s deníkem ale není nikde na webu inzerována, články jsou tedy zaměnitelné za produkty Literárních novin. Podle vydavatele a jednoho z autorů článků Miroslava Pavla, vznikla spolupráce při finanční nouzi, ve které se jeho noviny ocitly:

„Předloni nás oslovily velké čínské noviny Kuang-ming ž-pao, které se zaměřují na kulturu a vědu, jestli bychom nechtěli spolupracovat. Výsledkem bylo, že jsme loni udělali několik tematických příloh o současné čínské literatuře, výtvarném umění o čínském vývoji za posledních čtyřicet let, ale třeba také o čínském čaji. Čína se za uplynulých čtyřicet let stala supervelmocí, do velké míry odstranila chudobu a myslím si, že bychom se měli zabývat tím, proč se tak stalo a jak toho dosáhla.“¹³³

Články, psané redaktory Kuang-ming ž-pao ale přeložené do češtiny, se skutečně zabývají kulturou, rozvojem vědy či průmyslu, ale přináší například i pozitivní svědectví o životě v Číně očima studentů, dobrovolníků a dalších osob z jiných zemí. Právě takovéto články, i když nejsou přímo propagandistické a pojednávají o zdánlivě nepolitických tématech, mohou být považovány za prostředky soft power. Ta je aplikována ukazováním země v lepším, upraveném stavu, skrze nekonfliktní témata a přes již zaběhnutá média dané země.

Pro Literární noviny byla spolupráce s čínským deníkem spíše na škodu. Na konci ledna 2020 vyšel na serveru Aktuálně.cz článek obviňující Literární noviny z šíření čínské propagandy. I když autoři článku požádali Miroslava Pavla o komentář a odpovědi na otázky (například kolik za spolupráci od deníku dostává zapláceno), z textu vyplývá, že se jim dostalo jen krátké odpovědi, „*Literární noviny, jejichž jsem vydavatelem a majitelem již*

¹³³ VOJTĚCHOVSKÁ, Martina. *Miroslav Pavel: Literární noviny bez investora nepřežijí*. Literární noviny. Online, 23. 3. 2020.

*jedenáctým rokem, vydaly za tu dobu desítky nejrůznějších příloh na nejrůznější témata o mnoha zemích. Mezi nimi i několik příloh s čínskou tematikou,*¹³⁴

Na rozdíl od článků publikovaných na webu se ale tištěná příloha neomezovala pouze na již zmíněné kulturní a cestopisné články, ale obsahovala také rozhovory mezi Miroslavem Pavlem a čínskými hosty. Mezi nimi byli například viceprezident Čínského institutu pro mezinárodní studie nebo ředitelem vládní Čínské akademie sociálních věd. Reportáž Aktuálně.cz dále uvádí:

„V úvodním slovu k jednomu sešitu Pavel napsal, že se snaží "alespoň trochu odpovědět na otázku, proč Čína tak funguje", a doporučil čtenářům, aby "bez zbytečného odkládání" tuto zemi studovali. V jiném sloupku vydavatel Literárních novin zmiňuje partnerství s komunistickým listem jako příležitost "poznat Čínu přece jenom jinak než jen povrchními turistickými pohledy" a radí, že k tomu bude "nutné osvobodit se od aktuálních politických problémů, které vždycky byly a budou".¹³⁵

Že se nejednalo o čínským deníkem zcela nemonitorovanou spolupráci bylo již zmíněno také v kapitole 2 této práce, v souvislosti s profesorkou Olgou Lomovou.

Dva měsíce po vydání reportáže Aktuálně.cz vyšel v Literárních novinách rozhovor s Miroslavem Pavlem o finančních problémech novin. V něm mimo jiné uznává, že spolupráce s Kuang-ming nebyla pro „Literárky“ nakonec tak výhodná, jak očekával, a některým českým inzerentům spolupráce s čínským deníkem dokonce vadila: *„Nějaké peníze jsme z toho měli, ale efekt byl spíš negativní. Původně bylo v plánu ve spolupráci pokračovat i letos, ale nakonec jsme se nedohodli.“¹³⁶*

¹³⁴ VALÁŠEK, Lukáš a KONRÁD, Daniel. Literární noviny šíří čínskou propagandu. A Česko jim dává státní dotace. Aktuálně.cz. Online 27. 01.2020.

¹³⁵ VALÁŠEK, Lukáš a KONRÁD, Daniel. Literární noviny šíří čínskou propagandu. A Česko jim dává státní dotace. Aktuálně.cz. Online 27. 01.2020.

¹³⁶ VOJTĚCHOVSKÁ, Martina. Miroslav Pavel: Literární noviny bez investora nepřežijí. Literární noviny. Online, 23. 3. 2020.

Noviny nakonec přestaly vycházet v květnu 2020, na webu ale dále vychází články, i když velmi ojediněle – za rok 2023 byl například pouze jeden. Web také dále odkazuje na Reading China+, kde také stále vychází nové články. Na ty odkazuje i adresa cinadnes.cz.

Důležité je také zmínit, že některé články jsou ve stejném formátu publikované také na stránkách Čínského rozhlasu pro zahraničí (CRI), jediného rádia ČLR, které vysílá do zahraničí.

8.2. Analýza 1: Pandí vs. luskouní diplomacie

V této analýze bylo použito celkem 28 článků z vybraných webů. Kromě stránek Literárních novin jsou zastoupeny všechny přinejmenším jedním článkem. Nejvíce o případu psaly Seznam Zprávy, od kterých bylo použito celkem 12 textů.

8.2.1. Aktuálně.cz

Web Aktuálně.cz o tomto tématu informoval společně se Seznam Zprávami v průběhu celého analyzovaného období, s příspěvky z roku 2018 až do roku 2023. V celkem 10 článcích je ze začátku kauza popisována jako nedorozumění mezi prezidentem Zemanem a ředitelem Zoo Praha Miroslavem Bobkem (více popsáno v kapitole 3.1.). Tyto zprávy byly také reportovány skrze texty ČTK. Sami reportéři Aktuálně.cz začali o kauze psát ve chvíli, kdy do hry vstoupilo vypovězení smlouvy mezi Prahou a Pekingem.

Celkem 4 články se více než o reportáž o průběhu vyjednávání dají kategorizovat jako naučné, jak je vidět již z jejich titulků:

- 2019: *Šupinatí a výjimeční. Nahlédněte do zoo na Tchaj-wanu, která darovala Česku luskouny*
- 2022: *Foto: Tchajwanským luskounům se v pražské zoo daří. Čekají už mládě.*
- 2023: *Pražské mládě luskouna je velký úspěch. Jaký je příběh nejpašovanějších savců světa.*
- 2023: *V pražské zoologické zahradě se narodilo mládě luskouna, je první v Evropě*

8.2.2. Asiaskop

Asiaskop se celé záležitosti se smlouvami mezi metropolemi a zoologickými zahradami věnoval pouze v jednom článku. Autor a hlavní tvář Asiaskopu Vít Vojta v něm kritizuje

počinání Prahy a také tehdejšího předsedy Jaroslava Kubery za jejich angažovanost v otázce vztahů s Tchaj-wanem.¹³⁷

8.2.3. Respekt

Týdeník Respekt se tématu věnoval ve třech článcích. V prvním, který pojednává o ztrátě pandy pro Zoo Praha, se kritika obrací především proti prezidentu Zemanovi, kvůli nepovedenému vyjednávání o pandě. V dalších dvou článcích se narativ mění a hlavní pozornost je upírána k bývalému primátorovi Zdeňku Hřibovi a jeho snahám o vztahy s Tchaj-wanem.

8.2.4. Seznam Zprávy

Rekordních 12 článků bylo pandí a luskouní diplomacii věnováno na Seznam Zprávách. Portál začal o problémech s dodáním pandy do pražské zoo, stejně jako další zdroje, reportovat v kontextu přehodnocení partnerské smlouvy mezi Prahou a Pekingem.

Následující rok bylo tématu věnováno o článek méně. Podobně jako Aktuálně.cz, i Seznam zprávy vydaly (měsíc před ohlášením domluvy s Tchaj-wanem o luskounech) svůj článek zabývající se pandí diplomacii. Ten v závěru uvádí, že Praha je momentálně na „černé listině“¹³⁸ Číny, získání zvířete je tedy nyní nepravděpodobné.

Na rozdíl od jiných serverů se Seznam Zprávy tématu zvířecí diplomacie věnují i v dalších letech, například dvěma články vydanými na konci roku 2023 a na začátku roku 2024, které se zabývají pandí diplomacii, tentokrát v kontextu navrácení zvířat ze zoo v USA, Nizozemska a Japonska. Seznam Zprávy to označují za „za součást širšího a stále asertivnějšího přístupu čínského prezidenta Si Ťin-pchinga k zahraniční politice“.¹³⁹

¹³⁷ VOJTA, Vít. *České zájmy nad luskounem*. Asiaskop. Online, 9.12.2019.]

¹³⁸ KALČÁK, Filip. *Neúprosná pandí diplomacie. Zoo ve Washingtonu musí do Číny vrátit čtyřleté mládě*. Seznam zprávy. Online, 19. 11. 2019.

¹³⁹ MICHÁLEK, Matěj. *Pandy mizí ze zoologických zahrad po světě, Čína je stahuje zpět*. Seznam Zprávy. Online. 30. 09. 2023

8.2.5. Sinopsis

Sinopsis je projekt Ústavu Dálného východu FF UK v Praze a AcaMedia z.ú a v Česku patří mezi přední zdroj mapující dění v Číně. V průběhu let 2018–2024 se projekt tématu zvířecí diplomacie v článcích dostupných v jejich internetovém archivu nevěnoval. Pandí diplomacie je sice zmíněna, pouze ale jen v kontextu větších článků týkajících se smlouvy Prahy a Peking, kde se rozebírá do větší hloubky problém s článkem 3 smlouvy a rozdíl mezi politikou a principem jedné Číny. V něm označuje nové vedení Prahy za „pragmatičtější“ oproti bývalému.¹⁴⁰ Tento typ článku nebyl pro tuto analýzu vybrán.

V článku Respektu z roku 2019 je nicméně Sinopsis zmíněn, když tým Zdeňka Hříba (Piráti) nechal vypracovat analýzu smlouvy mezi Pekingem a Prahou a to především článku 3. Předsedkyně zastupitelského klubu Pirátů na radnici Michaela Krausová „Dala smlouvu k analýze odborníkům z Ústavu Dálného východu Filozofické fakulty Karlovy univerzity a ze spolku AcaMedia, aby vyhodnotili dopady dokumentu a rizika plynoucí z jeho revize.“¹⁴¹

8.2.6. TV Barrandov

TV Barrandov je svým postavením také specifickým médiem co se soft power ČLR týče, jelikož čínská investiční skupina CITIC byla jedním z akcionářů v mediálních společnostech Empresa Media a Médea, pod kterou TV Barrandov spadá. Od roku 2020 do července 2021 dokonce vlastnila majoritní podíl společnosti, 55,8 procenta.¹⁴² Problému s pražskou zoo a smlouvě s Pekingem se TV Barrandov podle dostupných článků věnovala jen jednou, a to až ve chvíli, kdy byla kauza u konce. Článek byl navíc přejetý z ČTK.

8.2.7. Hlavní narativy

První tři články, které na Seznam Zprávách vyšly v roce 2018, o kauze neúspěšného pokusu získat zvíře do pražské zoo reportují ve větším detailu než další rozebírané portály, články obsahují citáty z více zdrojů a jazyk je údernější: „Každopádně dnes už je velmi

¹⁴⁰ HÁLA, Martin. *Jednu Čínu vyznávati budeš!*. Sinopsis. Online. 30. 07. 2019.

¹⁴¹ ŠAFAŘÍKOVÁ, Kateřina a SVOBODOVÁ, Ivana. *Místo pandy přijede luskoun*. Respekt. Online, 04. 08. 2019.

¹⁴² ČTK. *Čínská skupina CITIC po roce prodala majoritu v mediální firmě Médea zpět Soukupovi*. Lidovky.cz. Online, 26. 07. 2021.

pravděpodobné, že pandy v Praze nebudou. Nové politické vedení města totiž zase tolik nestojí o zvíře, kvůli jehož zapůjčení musíte být servilní k Číně.“ píše například Václav Dolejší.¹⁴³ Ten věnoval kauze hned dva články vydané ve stejný den, v tom druhém dokonce přidává možnou rivalitu ještě na regionální úrovni:

„Praha to hází na pana prezidenta, přitom pro to vůbec nic neudělala a navíc ani nemá potřebné zázemí. Dle mého názoru požádat může někdo, kdo na to má kapacity, podmínky a peníze. Navíc musí být sám po vlastní linii aktivní a jednat,“ řekl hradní kancléř Vratislav Mynář.

Na doplňující otázku, zda myslí zoologickou zahradu Lešná, odpověděl: „Vůbec nevím.“

Každopádně tímto vyjádřením kancléř přiřivil spekulace radních na pražském magistrátu. Ti se domnívají, že prezident Zeman, který jezdí do Číny každý rok, nepomohl se získáním pand pro zahradu v hlavním městě schválně. A že cílem je dostat vzácné medvědy na Zlínsko, odkud pochází právě kancléř Mynář.“¹⁴⁴

Narativ o používání čínské soft power zde tedy ustupuje vzájemnému obviňování a nevraživosti mezi pražským magistrátem a Pražským hradem a užívání politické moci pro potřeby vlastní agendy.

Stejně jako se z pandy na luskouna přeorientoval pražský magistrát, začaly mít i Aktuálně.cz, Seznam Zprávy, Respekt a TV Barrandov ve spojitosti s tímto tématem články laděné optimističtěji. Například Seznam Zprávy v článku *Místo pandy luskoun. Praha uzavře přátelství s Tchaj-wanem* z 2. prosince 2020 se sice píše, že

„Oficiální styky s Tchaj-wanem, který Číňané stále považují za svou provincii, jsou rozbuškou právě ve vztahu k Číně. A to i na nejvyšší politické úrovni. Na

¹⁴³ DOLEJŠÍ, Václav. Příběh pandy. Prezident o ni nepožádal a má dalšího nepřítele. Seznam zprávy. Online, 06. 12. 2018

¹⁴⁴ DOLEJŠÍ, Václav. Příběh pandy. Prezident o ni nepožádal a má dalšího nepřítele. Seznam zprávy. Online, 06. 12. 2018

*návštěvu země chce příští rok jet předseda Senátu Jaroslav Kubera (ODS). Jeho úmysl odsoudil prezident Miloš Zeman, který prosazuje česko-čínskou spolupráci. Kubera podle něj plánováním cesty jedná proti ekonomickým zájmům České republiky.*¹⁴⁵

text ale uzavírá pozitivnějším:

*„Podle v pondělí schváleného dokumentu by se Praha mohla inspirovat zkušenostmi tchajwanské strany s využitím chytrých řešení ve zdravotnictví, vzdělávání či dopravě. Naváže se také spolupráce v kultuře a v turistickém ruchu. Jako perspektivní se jeví spolupráce v oblasti vzdělávání včetně studentských výměn,“ píše se v dokumentu.*¹⁴⁶

8.2.8. Hlavní aktéři

Jedním z nejvíce opakovaných výroků v této kauze byl ten Jana Čížinského, „*Jsme si jisti, že lidská práva jsou více než panda v zoo,*“¹⁴⁷, ten citoval například web Aktuálně.cz v článku z 27. ledna 2019. Právě slovní obrat Jana Čížinského byl na konci roku komentován také sinologem Vitem Vojtou na webu Asiaskop, v té době Sinoskop¹⁴⁸:

„Když se řešila smlouva mezi Prahou a Pekingem, utkvěla mi v mysli věta vyřčená snad ústy pražského politika Jana Čížinského: „Lidská práva jsou víc než panda.“ Pokud jsem správně četl, sesterská smlouva Prahy s Tchaj-pejí mimo jiné zakotvuje dohodu o zapůjčení jiného vzácného tvora do pražské zoo –

¹⁴⁵ ČTK. SEZNAM ZPRÁVY. *Místo pandy luskoun. Praha uzavře přátelství s Tchaj-wanem.* Seznam zprávy. Online, 02. 12. 2019.

¹⁴⁶ ČTK. SEZNAM ZPRÁVY. *Místo pandy luskoun. Praha uzavře přátelství s Tchaj-wanem.* Seznam zprávy. Online, 02. 12. 2019.

¹⁴⁷ VÁCLAVÍKOVÁ, Jana. *Zvířecí diplomacie. Čína pandami odměňuje i trestá, péče o medvědy stojí miliony.* Aktuálně.cz, Online, 27.1.2019

¹⁴⁸ VOJTA, Vít. *České zájmy nad luskounem.* Asiaskop. 9.12.2019.

luskouna krátkoocasého. Podle výše zmíněného výroku je však nutné analogicky namítnout, že české ekonomické zájmy jsou rozhodně víc než luskoun.“

Tento úryvek ukazuje rysy argumentativního diskurzu, kdy novinář, stejně jako kdokoliv jiný, není schopen podat zcela objektivní svědectví, využívá proto argumentů, rétorických strategií a dalších „přesvědčovacích technik“ k tomu, aby o svém názoru přesvědčili publikum. Problém nastává, pokud ale daný komentář neoperuje s ověřenými, nebo podloženými informacemi.¹⁴⁹ Prvním krokem analýzy diskurzu nebo textu bývá analýza použitých slov.¹⁵⁰ Vít Vojta zde již v první větě dává výběrem slov najevo jakousi pochybnost nebo připouští možnost vlastního pochybení: „*věta vyřčená snad ústy pražského politika*“ a „*Pokud jsem správně četl*“. Nehledě na diskusi, která by se mohla vést o autorem naznačené úměrnosti lidská práva – panda – ekonomika – luskoun, je u uvedeného komentáře třeba zmínit, že prezentované informace jsou fakticky nesprávné. Dohoda o spolupráci mezi pražskou a tchajpejskou zoo nebyla součástí sesterské smlouvy mezi městy, nýbrž memoranda podepsaného při stejné příležitosti.¹⁵¹ Nevychází ani argument, že kvůli zájmům české ekonomiky by bylo lepší vztahy s Tchaj-wanem přehodnotit, jelikož podle průzkumů Národní ekonomické rady vlády (NERV) byl Tchaj-wan v roce 2019 skoro třikrát významnějším obchodním partnerem ČR než Čína.¹⁵²

Nejkritičtější texty na stranu prezidenta Zemana kvůli jeho čínským vazbám psal Respekt. V článku *Goodbye, panda*, který vyšel 1. prosince 2018 a který řeší ztrátu možnosti pandy kvůli údajnému nepožádání prezidenta Zemana, se objevuje ze strany autora řada spekulací namířených především proti prezidentu Zemanovi:

„Stojí za zaznamenání, že si Miloš Zeman nechal kvůli vytížení – jak zní oficiální verze – ekonomickou diplomacií ujít vděk tisíců malých i velkých krajanů, které

¹⁴⁹ RICHARDSON, John E., *Analysing Newspapers*, 2007, str. 64

¹⁵⁰ RICHARDSON, John E., *Analysing Newspapers*, 2007, str. 47

¹⁵¹ Viz. PRAHA.EU. *Hlavní město uzavřelo s Tchaj-pejí sesterskou smlouvu. Společná memoranda podpoří například oblast smart cities, turismu i vědy a výzkumu*. Praha.eu.

¹⁵² Viz. KURZY.CZ. *Tchaj-wan je po přepočtu na hlavu skoro třikrát významnějším obchodním partnerem ČR než Čína*. Kurzy.cz.

by pandí výběh přilákal. Času bylo navíc dost – na diplomacii ekonomickou i pandí.

Důvody ale možná bude třeba hledat jinde. Zaprvé mohl prezident zjistit, že v zápůjčce vzácné pandy by u Číňanů ani při svém pověstném pročínském modu neuspěl. Nebo možná neměl chuť pomáhat městu, které tak rádo dává najevo sympatie k Zemanovým politickým soupeřům. Mohl rovněž odhadnout, že by s pandou narazil u nového vedení Prahy, které by zapůjčení zvířete za plus minus dvacet milionů korun ročně odmítlo.“¹⁵³

Jako jediný ze zkoumaných zdrojů spekuluje o nechuti prezidenta o pandu požádat kvůli vztahům s magistrátem hlavního města, které bylo v té době čerstvě pod vedením primátora Zdeňka Hříba (Piráti).

Postava Zdeňka Hříba se v článkách konstantně objevuje v pozitivním světle. Bývalý primátor je vyzdvihován za svou snahu prosazovat demokratické názory a jako úspěšný mediátor. Tento český status odpovídá také tomu, jak je vnímán na Tchaj-wanu, kde mimo jiné také studoval.¹⁵⁴ V článku Respektu *Místo pandy přijede luskoun* mluví zástupce Taipeiské Hospodářské a Kulturní Kanceláře, de facto tchajwanské ambasády v Praze, o Hříbovi a jeho popularitě v návaznosti na jeho setkání s prezidentkou Cchaj Jing-wen.¹⁵⁵ Je z něj patrné, že pozice, kterou má nyní Tchaj-wan v Česku je ojedinělá a Tchaj-wan si to dobře uvědomuje:

„Pražský primátor je na Tchaj-wanu populární, skoro jako popstar,“ říká s úsměvem diplomat Andy Tseng z pražského zastoupení Tchaj-wanu. Že by tchajwanská prezidentka ad hoc přijala lokálního politika, se prý příliš často neděje. „Jenže my nemáme příliš mnoho přátel v mezinárodním prostředí.

¹⁵³ ŠVEHLA, Marek. *Goodbye, panda*. Respekt. Online, 01. 12. 2018.

¹⁵⁴ PIRÁTI. *Zdeněk Hřib*. Online. Archivní kopie dostupná z: Internet Archive

¹⁵⁵ ŠAFAŘÍKOVÁ, Kateřina a SVOBODOVÁ, Ivana. *Místo pandy přijede luskoun*. Respekt. Online, 04. 08. 2019

Musíme se proto víc snažit,“ dodává v narážce na fakt, že Tchaj-wan coby nezávislý stát ze strachu před Čínou uznává ani ne dvacítku zemí světa.“¹⁵⁶

Primátor Hřib sám je citován například v článku TV Barrandov *Pražská zoo dostane z Tchaj-wanu pár luskounů* z 01. září 2020, napsaného ČTK:

„Praha v minulosti usilovala o zapůjčení pandy z Číny. V únoru 2016 tehdejší vedení metropole schválilo sesterskou smlouvu s Pekingem. Smlouva obsahovala spornou klauzuli, že Praha uznává jednotu Číny. Tehdejší vedení podpísalo i tím, že Peking článkem podmiňoval právě zapůjčení pandy. Přivést z Číny pandu se ale nepodařilo.

Hřib v pondělí okomentoval "zjevný rozdíl v tom, kdo sliby plní a kdo je neplní". "Protože tady je zjevné, že na tomto slibu se intenzivně pracuje, tento slib skutečně ze strany Tchaj-peje bude dodržen," řekl.“¹⁵⁷

I když první odstavec je věcný, popisující situaci pouze v krátkých větách, ve druhém je v citátu Zdeňka Hřiba jasně patrné, koho pan primátor považoval za důvěryhodnějšího partnera.

8.2.9. Informace navíc

Ne přímo o dění, ale o tématu s ním spojeném, tedy pandí diplomacii, vznikly ve zkoumaném období celkem 3 články, dva na webu Seznam Zprávy a jeden na Aktuálně.cz. Na webu Aktuálně.cz vyšel článek například na konci ledna 2019, tedy tři měsíce poté, co bylo oznámeno, že Praha pandu nezíská, ale smlouva s Tchaj-pejí ještě nebyla aktuálním tématem. V článku je popsána stručná historie a praktiky pandí diplomacie. O procesu

¹⁵⁶ ŠAFAŘÍKOVÁ, Kateřina a SVOBODOVÁ, Ivana. *Místo pandy přijede luskoun*. Respekt. Online, 04. 08. 2019.

¹⁵⁷ ČTK. *Pražská zoo dostane z Tchaj-wanu pár luskounů*. TV Barrandov.cz. Online, 01. 09. 2020.

v Česku se zmiňuje pouze v jednom odstavci jako o již zrušeném projektu a opakuje slova Jana Čižínského.¹⁵⁸

Nejdéle upoutala Zoo Praha pozornost Seznam Zpráv. V letech 2022 a 2023 vyšlo pět článků, které se zabývají pouze tchajwanskou soft power v podání nových luskounů. Jejich život v Česku sledují skrze články ČTK:

- 2021: *Do Prahy přicestují v březnu dva luskouni ze zoo v Tchaj-wanu*
- 2022: *Luskouni přiletí podle ředitele pražské zoo Bobka do Prahy ve čtvrtek*
- 2022: *Pražané mohou hlasovat o jménech luskounů ze zoo*
- 2023: *V pražské zoo se narodilo mládě luskouna. Je první v Evropě*
- 2023: *Lidé mohou vybrat jméno pro mládě luskouna krátkoocasého z pražské zoo*

I přes to, že obsah článků se z větší části věnuje zvířatům z biologického hlediska nebo popisu příprav v pražské zoo, čtyři z nich neopomínají zmínit ani strastiplnou cestu jejich získání. Článek z roku 2021 dokonce uvádí, že zvířata přijíždí díky partnerské smlouvě, kterou má Praha s Tchaj-wanem „*který Peking považuje za součást Číny a hrozí mu vojenským zásahem v případě vyhlášení nezávislosti.*“¹⁵⁹

8.3. Analýza 2: Akademická spolupráce a jazykové kurzy

V této části bylo analyzováno celkem 41 článků, z toho 28 zaměřených na případ FSV a 12 na jazyková centra.

Debata o Konfuciových Institutech a Tchajwanských jazykových centrech byla ve zkoumaných médiích zastoupena méně. Webové archivy Respektu, TV Barrandov a Seznam Zpráv dokonce k tématu žádné články neobsahují. K vypovězení smlouvy s Institutem při Univerzitě Palackého došlo teprve nedávno, v lednu 2023, i tak se ale zpráva objevila ve zkoumaných médiích velmi málo. Ze všech se jeho zavření týkalo jen dvou.

¹⁵⁸ VÁCLAVÍKOVÁ, Jana. *Zvířecí diplomacie. Čína pandami odměňuje i trestá, péče o medvědy stojí miliony.* Aktuálně.cz, Online, 27.1.2019

¹⁵⁹ ČTK. *Do Prahy přicestují v březnu dva luskouni ze zoo v Tchaj-wanu.* Seznam Zprávy. Online. 14. 11. 2021.

8.3.1. Aktuálně.cz

Web Aktuálně.cz o kauze s Česko-čínským centrem na FSV reportoval celkem v 9 článcích, jejichž autorem byl převážně Lukáš Valášek. O kauze začal web reportovat ve chvíli, kdy již Miloš Balabán na svou funkci rezignoval, v první reportáži¹⁶⁰ se jednalo ale pouze o konferenci, které UK pořádala. V této obsáhlé investigaci Valášek a Horák popisují nejen změnu v reakci rektora Zimy, který nejdříve použití peněz od čínské ambasády odmítal a poté upravil, že o něm pouze nevěděl, tak Balabánovo počínání jako tajemníka Česko-čínského centra, tak vedoucího výzkumného Střediska bezpečnostní politiky, ale i jako majitele firmy se stejným jménem.¹⁶¹ Kauzu Aktuálně.cz dále sledovalo při odhalení čínských dotací na předmět o Nové hedvábné stezce. Zmiňují například Balabánovy rozhovory pro státní rádio China Radio International¹⁶²

Články Aktuálně.cz jsou pět laděny kriticky a zaměřuje se na hlavní aktéry, Miloše Balabána a Tomáše Zimu, kterým vyčítá snahu distancovat se od problému.

Opakují odmítnutí odpovědnosti rektorem Tomášem Zimou a odsouzení situace ředitelem Institutu politologických studií FSV UK Petrem Jüptnerem či děkankou Alicí Němcovou Tejkalovou, kteří situaci nazývali „nepřijatelnou a toxickou“¹⁶³

Kritika Balabána se ještě zvýšila poté, co jeho firma odmítla návrh UK k provedení auditu, který si měla udělat sama a o výsledcích jen informovat.¹⁶⁴ Aktuálně.cz také nezůstává pouze u mapování Balabánovy kauzy na UK, ale sleduje další jeho profesní kroky v článcích opět psaných Lukášem Valáškem:

¹⁶⁰ VALÁŠEK, Lukáš a HORÁK, Jan. Konference, které pořádá rektor UK Zima, platila skrytě statisíci čínská ambasáda. Aktuálně.cz. Online, 25. 10. 2019.

¹⁶¹ VALÁŠEK, Lukáš a HORÁK, Jan. Konference, které pořádá rektor UK Zima, platila skrytě statisíci čínská ambasáda. Aktuálně.cz. Online, 25. 10. 2019.

¹⁶² VALÁŠEK, Lukáš a HALAŠTOVÁ Eliška. Čínská ambasáda tajně financovala i předmět na univerzitě o výhodách Hedvábné stezky. Aktuálně.cz. Online, 29. 10. 2019.

¹⁶³ VALÁŠEK, Lukáš. Karlova univerzita propustila akademiky, které platila za konference čínská ambasáda. Aktuálně.cz. Online, 05. 11. 2019.

¹⁶⁴ VALÁŠEK, Lukáš. Firma, do níž tekly čínské peníze, odmítla dohodu s UK. Auditora si vybrala sama. Aktuálně.cz. Online, 27. 11. 2019.

- 2020: *Ministr Petříček dal záštitu konferenci muže, kterého tajně platila čínská ambasáda.*
- 2021: *Konferenci pro představitele obrany pořádají muži, jež tajně platila čínská ambasáda*
- 2021: *Poradce ČSSD bere peníze od spolku pro postižené. Ručí za něj ministerstvo Maláčové*

Celkem čtyřikrát je také poukázáno na výroční zprávu BIS, která před čínskými praktikami tohoto stylu varuje. Jako jediný ze zkoumaných médií také přinesl rozhovory s Akademickým senátem Fakulty sociálních věd, který vedl moderátor České televize Václav Moravec.

Jedinou zmínku o tchajwanském rivalovi Institutů, TCML, napsala opět zpravodajka na Tchaj-wanu Jana Václavíková, která ve svém článku píše o tchajwanské jazykovém centru jako o alternativně k těm čínským, a skrze citaci projektu Sinopsis vysvětluje jeho výhody.¹⁶⁵

8.3.2. Asiaskop

Kauzou na Karlově Univerzitě se Asiaskop nezabýval, pro celkovou představu je ale dobré podotknout, že Miloš Balabán byl na webu přispěvatelem¹⁶⁶.

Větší pozornost byla věnována Konfuciovým Institutům, i když v průběhu dvou let jen ve třech člancích. Ten první, psaný bývalým studentem Institutu v Olomouci, popisuje situaci o nařčeních z propagandy jako „*bez důkazů*“¹⁶⁷ a dále píše, že snahy o zavření olomouckého Institutu „*nejsou motivovány oprávněným strachem z ohrožení bezpečnosti, nýbrž spíš ideologickou předpojatostí*“.¹⁶⁸ Ve třetím tematickém článku první český ředitel Konfuciova

¹⁶⁵ VÁCLAVÍKOVÁ, Jana. *Evropa ruší čínské Konfuciovy instituty. V Česku startuje tchajwanská jazykovka.* Aktuálně.cz. Online, 13. 03. 2023.

¹⁶⁶ BALABÁN, Miloš. *Čínská ekologická naděje.* Asiaskop.cz. Online, 26. 08. 2019.

¹⁶⁷ SCHLOSZMANN, Kristián. *Konfuciovy instituty: bezpečnostní riziko, nebo příležitost?.* Asiaskop.cz. Online, 16. 05. 2022

¹⁶⁸ SCHLOSZMANN, Kristián. *Konfuciovy instituty: bezpečnostní riziko, nebo příležitost?.* Asiaskop.cz. Online, 16. 05. 2022

Institutu UP David Uher odmítá, že by byl Institut nástrojem čínské propagandy a vedení univerzity vzkazuje:

„Doporučuji proto vedení UP, aby upozornilo naše zahraniční partnerské univerzity, které na své půdě hostí Konfuciov institut, na skutečnost, že – patrně nevědomky – spolupracují s nástrojem propagandy totalitního režimu a narušují tak právo na svobodu slova. V případě, že tak činí vědomě, je pak potřeba s nimi spolupráci rovněž rozvázat.“¹⁶⁹

8.3.3. Literární noviny

Literární noviny pak zase věnovaly dva články, přesněji řečeno komentáře, od Miroslava Pavla na obhajobu Marka Hrubce.¹⁷⁰¹⁷¹

Konfuciov Institut se na webových stránkách objevuje pouze v článku z roku 2021 o nově otevřeném Japonském centru na Univerzitě Palackého. Je zde zmíněn ale pouze jako existující, bez jakýkoliv detailů.¹⁷²

8.3.4. Respekt

Respekt popsal kauzu v celkem pěti člancích, z nichž všechny vyšly během velmi krátkého časového sledu mezi 29. říjnem až 5. listopadem 2019. Ve všech pěti člancích navíc cituje web Aktuálně.cz, spoluautorem jednoho z nich je také Lukáš Valášek¹⁷³.

¹⁶⁹ UHER, David. *David Uher: Zrušení Konfuciova institutu poškozuje čínská studia v Olomouci*. Asiaskop.cz. Online, 07. 07. 2023

¹⁷⁰ RED. *Vytváříme opět vědecké disidenty?*. Literární noviny. Online, 18. 06. 2022.

¹⁷¹ REDAKCE LITERARKY.CZ. *Kauza Hrubec – globální spory a místní akademické souvislosti*. Literární noviny. Online, 17. 12. 2021.

¹⁷² RED. *Univerzita Palackého otevírá Japonské centrum*. Literární noviny. Online, 28. 04. 2021.

¹⁷³ PROCHÁZKOVÁ, Andrea a VALÁŠEK, Lukáš. *Za odměnu s Univerzitou Karlovou zdarma do Číny*. Respekt. Online. 29. 10. 2019.

8.3.5. Seznam Zprávy

Seznam Zprávy ve svých celkem osmi článcích sledují kauzu na Karlově Univerzitě nejdéle. První článek, který vyšel 23. 10. 2019, se ještě nezabývá penězi z čínské ambasády, referuje ale o penězích, které bez vědomí UK přijímala firma SBP s.r.o. za pořádané konference. Teprve u třetího článku se narativ stáčí k čínským sponzorům a předmětu o Hedvábné stezce. Narativně se články ze Seznam Zpráv shodují s Aktuálně.cz. Uvádí také citaci rektora Zimy, ve které popírá, že by UK měla jakékoliv smlouvy s čínskými aktéry:

„Na právním odboru nejsou žádné smlouvy mezi UK, Čínskou lidovou republikou, čínskou ambasádou, ani jinými vládními institucemi a nejsou žádné informace, že by existovaly. Existují pouze smlouvy s některými čínskými univerzitami, které UK reprezentuje“¹⁷⁴

Na rozdíl od ostatních zkoumaných médií přináší Seznam Zprávy reportáž také v roce 2023. V článku psaném Lukášem Valáškem se kauza uzavírá ze strany Univerzity, která se po výsledcích auditu Balabánovy firmy rozhodla neřešit dál záležitost právní cestou.¹⁷⁵

8.3.6. Sinopsis

Projekt Sinopsis se začal kauze nepřímo věnovat už v roce 2018, kdy jako první psal o předmětu *Nová hedvábná stezka* a označil ho za potenciálně propagandistický.¹⁷⁶ Na větší mediální odezvu čekal případ ještě rok. Za Sinopsis v roce 2019 jako první reagovala sinoložka Olga Lomová, podle které bylo i samotné založení Česko-čínského centra svázané s čínskými partnery, tentokrát politickými.¹⁷⁷ Během probíhajícího vrcholu případu byly na webu Sinopsis publikovány ještě dva články. V jednom z posledních článků na toto téma,

¹⁷⁴ POKORNÁ, Zdislava. Policie vyšetřuje na Karlově univerzitě. Zajímá ji tajný sponzoring z Číny. Seznam Zprávy. Online, 29. 11. 2019

¹⁷⁵ VALÁŠEK, Lukáš. Akademici si „odkláněli“ miliony, univerzita náhle couvá z vymáhání. Seznam Zprávy. Online, 05. 11. 2023.

¹⁷⁶ SINOPSIS. *Pás a stezka místo kritického myšlení*. Sinopsis.cz. Online, 29. 04. 2018.

¹⁷⁷ LOMOVÁ, Olga. *K počátkům Česko-čínského centra na Univerzitě Karlově*. Sinopsis.cz. Online, 05. 11. 2019.

vydaném v roce 2021, Sinopsis píše také o protivilivovém manuálu pro vysoké školy, které vydalo Centrum proti terorismu a hybridním hrozbám Ministerstva vnitra. V článku uvádí jako paradoxní, že manuál vznikl pod záštitou rektorátu Univerzity Karlovy, přičemž rektor Tomáš Zima stál za smlouvou univerzity s firmou Home Credit a také za vznikem Česko-čínského centra.¹⁷⁸

O Konfuciových Institutech jako o bezpečnostním riziku se projekt Sinopsis vyjadřuje konstantně.¹⁷⁹¹⁸⁰ Jako jediní se ale více věnovali otevření Konfuciova Institutu v Praze v roce 2018. Analytickém komentář *Konfucius v Praze: zdaž to není koneckonců radostné?* z listopadu 2019 je kritickým nejen k Institutům, ale také k Vysoké škole finanční a správní (VŠFS), při které Institut vznikl.¹⁸¹

8.3.7. TV Barrandov

TV Barrandov věnovala kauze okolo Miloše Balabána jeden článek, a to převzatý z ČTK z října 2019. Kuriózní je, že Miloš Balabán se na TV Barrandov objevil po jeho konci na UK ještě několikrát, a to v televizní debatě expertů *Aréna Jaromíra Soukupa*.

8.3.8. Hlavní narativy

Vybrané kauzy o spolupráci na akademickém poli byly nejvíce monitorovány weby Aktuálně a Sinopsis. Zatímco Aktuálně se ve svých článcích soustředilo především na reakce doktora Balabána a rektora Zimy, s opakovanými citacemi od docentky Alice Němcové Tejkalové nebo Petra Jüptnera, Seznam Zprávy se více zaměřovaly na ekonomickou stranu případu a jejich články, z nichž v šesti citují právě web Aktuálně, řeší nejen Česko-čínské centrum, ale i další případy, kdy Balabánova firma přijala peníze od donorů.

Nejvíce polarizovaným byl u tohoto tématu projekt Sinopsis. V článcích, které byly na webu publikovány během vrcholu případu s Česko-čínským centrem, je negativní sentiment jak k aféře, tak hlavním aktérům, neskrývaný. Doktor Balabán je nazvaný „vypečeným

¹⁷⁸ SINOPSIS. *Vznikl protivilivový manuál pro sektor vysokých škol*. Sinopsis.cz. Online, 11. 08. 2021.

¹⁷⁹ HLADÍKOVÁ, Kamila. *Kulturní výměna jedním směrem*. Sinopsis.cz. Online, 08. 07. 2022

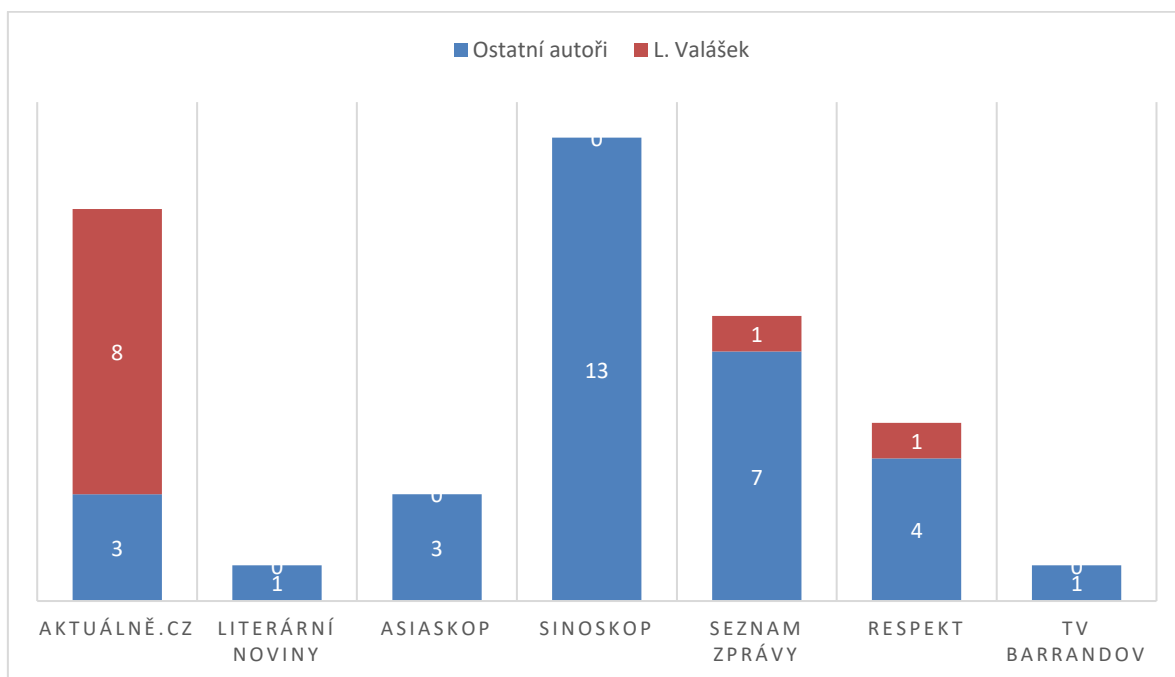
¹⁸⁰ SINOPSIS. *Mistr pravil: Vznešený muž nezasahuje do akademických svobod...* Sinopsis.cz. Online, 29. 03. 2018

¹⁸¹ SINOPSIS. *Konfucius v Praze: zdaž to není koneckonců radostné?* Sinopsis.cz. Online, 25. 11. 2019

*kolegou*¹⁸², vedení fakulty je pak vytýkáno, že o ničem nevěděla: „*A dát na varování sinologů?! Ale jděte, ti přece, jak známo, vědí o Číně nejmiň.*“¹⁸³

Jak je z grafu 1 patrné, narativ nejvíce utvářel redaktor Aktuálně.cz Lukáš Valášek, který byl autorem celkem 10 ze 42 vybraných textů. V době kauzy byl zaměstnán v Aktuálně, nyní pracuje pro Seznam Zprávy.

Graf 1: Zastoupení reportéra Lukáše Valáška jako autora článků na téma akademické spolupráce a jazykových kurzů

Zdroj: vlastní

Aktuálně.cz navíc bylo citováno devětkrát dalšími zkoumanými médii, konkrétně Seznam Zprávami šestkrát, dvakrát projektem Sinopsis a jednou Respektem.

¹⁸² ZÁDRAPA, Lukáš. Blog Lukáše Zadrápy: Kulturní poměry na českém úseku Nové hedvábné stezky. Sinopsis.cz. Online, 08.11.2019.

¹⁸³ ZÁDRAPA, Lukáš. Blog Lukáše Zadrápy: Kulturní poměry na českém úseku Nové hedvábné stezky. Sinopsis.cz. Online, 08.11.2019.

Článek o TCML, který vyšel v Aktuálně, reprezentuje další trend, na který jsem při analýze často narazila a to fakt, že o tchajwanské soft power se nejčastěji píše vždy v souvislosti s čínskou. Více se tomuto zjištění budu věnovat v diskuzi.

8.4. Analýza 3: Ekonomická spolupráce – letecká doprava

Vyhledávání relevantních článků bylo tentokrát stížené změnami v názvech společností – Travel Service na Smartwings, CEFC na CITIC. Další komplikací bylo také vyhledávání jako článků o Smartwings, tak o ČSA, které byly všechny pro potřeby výzkumu relevantní. Po celkovém třídění se nakonec počet zkoumaných článků v této části dostal na 10 o akcích v ČSA, a na 6 zabývajících se leteckými spojeními mezi Prahou, ČLR a Tchaj-wanem. Asiaskop a Literární noviny nevydaly žádný pro analýzu relevantní článek.

8.4.1. Aktuálně.cz

Aktuálně o situaci poprvé informovalo v únoru 2018 článkem *České aerolinie ovládl Travel Service, odkoupil podíly Korean Air a státu*, kde je popsáno odkoupení 64 procent akcií ČSA Travel Servicem od Korean Air, čímž se společnost stala majoritním vlastníkem s ohromnými 97,7 procenty.¹⁸⁴ Další zprávy se na webu objevily až o dva roky později, tentokrát již ve spojení s finančními problémy v ČSA způsobenými pandemií koronaviru.

K čínským investicím se server znovu vrací při informování o znovu zavedení letů do Pekingu. V listopadu 2023 Aktuálně informuje o cestě Prezidenta Smíšené česko-čínské komory vzájemné spolupráce Jaroslava Tvrdíka do Pekingu, kde se setkal s čínským premiérem Li Čchiangem.

8.4.2. Respekt

Týdeník Respekt se tématu věnuje pouze ve dvou článcích, a to i přes to, že zástupce šéfredaktora Ondřej Kundra byl součástí delegace na Tchaj-wan v roce 2023, kde Markéta Pekarová Adamová přímou linku oficiálně potvrdila.

¹⁸⁴ ČTK. České aerolinie ovládl Travel Service, odkoupil podíly Korean Air a státu. Aktuálně.cz. Online, 27. 02. 2018.

8.4.3. Seznam Zprávy

První článek věnovaný tomuto tématu na Seznam Zprávách z roku 2020 přináší rozhovor s Jaroslavem Tvrdíkem s novou informací, že CITIC group měla v plánu podílet se na záchraně aerolinek. Seznam Zprávy vydaly ke kauze akcií CITIC v ČSA zatím nejaktuálnější článek v lednu 2024. I když je jeho název *Smartwings a ČSA budou zcela české. Číňané odcházejí*, čínské investice jsou zmíněny jen okrajově, zato kousavým komentářem „Z avizovaného čínského tažení Českem odpadl další kus – společnost Prague City Air, která ovládá aerolinky ČSA a Smartwings, se dohodla s čínskou společností Rainbow Wisdom Investment Limited na odkupu 49,92 procenta čínských akcií.“¹⁸⁵

Přímým linkám se Seznam Zprávy věnovaly pouze v jednom článku z roku 2020, kdy byly zastaveny lety Praha – Peking. Nazvaly to „ochlazením vztahů“¹⁸⁶ a po úvodní informaci o konci letů připojily k článku přehled vývoje česko-čínských vztahů od roku 2012 do roku 2020. Tchaj-wan je na grafické ose samostatně zaznačen jednou – ve spojitosti se sesterskou smlouvou mezi Tchaj-pejí a Prahou.

8.4.4. Sinopsis

I když projekt Sinopsis se monitorování čínských investic v Česku věnoval v průběhu let několikrát, reorganizaci v ČSA nebyl věnován článek žádný. O přímých linkách informovali pouze jednou, a to v rámci týdenního shrnutí aktualit jménem *Čína a svět tento týden*.

8.4.5. TV Barrandov

Poslední ze zkoumaných zdrojů, TV Barrandov, byla na informace o čínských a tchajwanských aerolinkách strohá. Situaci v ČSA se věnovala pouze ve dvou článcích,

¹⁸⁵ SEZNAM ZPRÁVY. Smartwings a ČSA budou zcela české. Číňané odcházejí. Seznam Zprávy. Online, 21. 02. 2024.

¹⁸⁶ SEZNAM ZPRÁVY. Linka Praha-Peking končí, ochlazení vztahů pokračuje. Seznam Zprávy. Online, 22. 01. 2020.

přítom oba byly přežaty z ČTK a čínský podíl v akciích byl zmíněn jen jednou, stejnou větou: „Necelý poloviční podíl v dopravci drží čínská investiční společnost Citic Europe.“¹⁸⁷¹⁸⁸

8.4.6. Hlavní narativy

O situaci s českými aerolinkami nejčastěji informoval server Aktuálně.cz. Nejvíce článků bylo případu věnováno v době restrukturalizace, tedy 2021 a 2022.

V člancích:

- 2021: *ČSA podaly u soudu návrh na reorganizaci. Pandemie je uvrhla do platební neschopnosti*
- 2022: *Novým investorem v ČSA má být firma majitelů společnosti Smartwings*
- 2022: *Věřitelé zadlužených ČSA přijali reorganizační plán na záchranu firmy*

server píše o restrukturalizaci a zadlužení firmy, o Smartwings se ale zmiňuje již jen v novém světle, jako o společnosti patřící Jiřímu Šimáně a rodině Vikových, jejichž nově založená firma Prague City Air má být novým majitelem. Všechny tři články jsou také přežaté z ČTK a jsou tedy ve svém sentimentu neutrální.

Daleko kritičtější tónem je psaný článek *Neslavný konec slavné značky*, který Respekt otevírá podnadpisem „České aerolinie zbankrotují v náručí společnosti spoluvlastněné Čínou“ rekapituluje historii finančních problémů ČSA a dodává:

„(...) společnost oznámila, že se státní podpora, tedy ručení za úvěr, nevztahuje – v rámci komplikovaného covidového programu – na ČSA. Proč přesně, firma zatím nezveřejnila.

To je zajímavé rozuzlení. ČSA patří skoro stoprocentně českým majitelům a na podporu nárok nemá. Smartwings vlastní z půlky čínská státní CITIC s ročním

¹⁸⁷ ČTK. *Hamáček: Nákup Smartwings není na stole*. TV Barrandov. Online, 17. 05. 2020.

¹⁸⁸ ČTK. *Stát by mohl koupit až stoprocentní podíl ve Smartwings, řekl Havlíček*. TV Barrandov. Online, 16. 05. 2020

obratem ve výši stamiliard dolarů. Nehnula pro záchranu ČSA a Smartwings ani prstem a bude spoluinkasovat českou státní odporu...“¹⁸⁹

Nelibost autora nad počínáním čínských investorů v osudu české značky je patrná. O rok starší zpráva zabývající se tentokrát zrušením letů do Pekingu je ve svém tónu mírnější. Ondřej Kundra a Tomáš Brolík v něm píší o přerušení letů z čínské metropole bez jasného udání důvodů (část textu byla citována v Aktuálně.cz) a spekulují o možných finančních problémech Hainan Airlines. Většina textu se ale zabývá jarním setkáním 17 států včetně Česka v Číně.¹⁹⁰

Jiné informace, než o jakých o rok později informoval Respekt, přinesl rozhovor Seznam Zpráv s Jaroslavem Tvrdíkem. Podle rozhovoru z 6. května 2020 se ještě zdálo, že čínská CITIC group se na záchraně aerolinek chtěla aktivně podílet. Tvrdík zde navíc popírá, že by mělo dojít k odkupu jejich podílu za symbolickou jednu korunu. Zajímavé informace zmiňující čínské vazby v Česku pak následovaly v druhé půlce článku:

„Číňané budou rovněž usilovat o to, aby stát přišel s jasnou koncepcí a propočty, proč se vládě a státnímu rozpočtu případně vyplatí dopravci pomoci. „Bojí se spekulací týkajících se ať už vztahů Číňanů s okolím Hradu, nebo vazeb mezi českými akcionáři a členy vlády,“ řekl Seznam Zprávám pod příslibem anonymity podnikatel blízký vyjednávání.“¹⁹¹¹⁹²

O rok později přinesly Seznam Zprávy detailní rozhovor s Jiřím Šimáněm nejen o budoucnosti ČSA a Smartwings, ale také o zapojení čínských partnerů. V rozhovoru *Číňané nedali na záchranu Smartwings ani korunu, vytýká jim spolujitel z dubna 2021* Šimáně

¹⁸⁹ SPURNÝ, Jaroslav. *Neslavný konec slavné značky*. Respekt. Online, 28. 02. 2021.

¹⁹⁰ KUNDRA, Ondřej a BROLÍK, Tomáš. *Čína zatrhla přímou leteckou linku z Pekingu do Prahy*. Respekt. Online, 22. 01. 2020.

¹⁹¹ Jak dále vysvětluje autor, vazbami na Hrad je míněna Zemanova pročínská politika, vazby na členy vlády naráží na přátelské vztahy mezi Jiřím Šimáněm a premiérem Andrejem Babišem.

¹⁹² KOUTNÍK, Ondřej. *Bitva o záchranu českých aerolinií. Číňané se nechtějí vzdát bez boje*. Seznam Zprávy. Online, 06. 05. 2020.

popisoval boje o přežití firmy a nezájem ze strany CITIC group: „Z bezpečné vzdálenosti přihlíželi boji Smartwings o přežití a my měli intenzivní pocit, že je jim úplně jedno, jak to dopadne. O stav společnosti se nezajímali,“¹⁹³ Na následný dotaz, zda by byl po těchto zkušenostech ještě ochotný s nějakými čínskými firmami spolupracovat, ale odpovídá pragmaticky:

„Nikdy neříkej nikdy, nechci vynášet kategorické soudy. My jsme před lety udělali obchod nikoliv s čínskou státní společností CITIC, ale se skupinou CEFC, tehdy v první padesátce nejbohatších soukromých společností na světě. Nikdo nemohl tušit, že CEFC zkolabuje a akcie převezme CITIC. My jsme je prostě zdědili a oni zřejmě dostali do vínku něco, o co buď nemají zájem, nebo si s tím nevědí rady. V každém případě u nich postrádáme respekt třeba k téměř stoleté historii ČSA, která pro Čechy stále hodně znamená.“¹⁹⁴

S kritikou, tentokrát mířenou proti českým aktérům, pokračuje také Sinopsis. 25. listopadu 2023 bylo v newsletteru s podnadvpisem *Devět politických životů Jaroslava Tvrdíka* shrnuto setkání Prezidenta Smíšené česko-čínské komory vzájemné spolupráce Jaroslava Tvrdíka v Pekingu s čínským premiérem Li Čchiangem. O znovu zavedení přímého leteckého spojení Sinopsis píše:

„Tvrdík dále čínského premiéra žádal o znovuotevření přímé letecké linky z Česka do ČLR a hovořili spolu také „o spolupráci v oblasti obchodu a investic“. Při vzpomínce na působení Tvrdíka v těchto oblastech jakožto ředitele ČSA a místopředsedy představenstva české pobočky výše zmíněné čínské společnosti

¹⁹³ PŠENIČKA, Jiří. Číňané nedali na záchranu Smartwings ani korunu, vytýká jim spolujednatel. Seznam Zprávy. Online, 30. 04. 2021.

¹⁹⁴ PŠENIČKA, Jiří. Číňané nedali na záchranu Smartwings ani korunu, vytýká jim spolujednatel. Seznam Zprávy. Online, 30. 04. 2021.

CEFC, která po sobě nejen v Česku zanechala zejména dluhy a politickou korupci, může člověku při představě dalších „investic“ trochu zatrnout.“¹⁹⁵

Sinopsis je dlouhodobým kritikem čínských investic a skupiny českých politiků a dalších osob, které s nimi byly spojené, antipatie a skepticismus k počínání Jaroslava Tvrdíka, které jsou v uvedeném textu patrné, proto nejsou překvapením.

O přímých linkách s pevninskou Čínou informovalo také Aktuálně v článku z roku 2020 ve kterém spekuluje, zda bylo zrušení spojů odpovědí na zhoršené vztahy mezi metropolemi, a to i přes to, že oficiální důvod nebyl znám: „*Vedení Prahy se v posledních měsících dostávalo s Čínou do sporů, sesterskou smlouvu s ní vypověděly Peking i Šanghaj.*“¹⁹⁶ Poprvé se zde také objevuje komentář, že se současným nastavením česko-čínských vztahů není spokojený ani prezident Zeman, a to kvůli nedodrženým slibům o investicích.

O půl roku později co bylo zrušeno přímé letecké spojení s Pekingem, v srpnu 2020, zavítala na Tchaj-wan delegace vedená předsedou Senátu Milošem Vystrčillem, kde byla přímá linka Praha – Tchaj-pej také předmětem jednání. V optimisticky laděném článku z 31. 08. 2020¹⁹⁷, Aktuálně zmiňuje, jak byl pro senátory dlouhý let pohodlný, radost nad možnou spoluprací nejen Vystrčila, ale také senátora Pavla Fischera, místopředsedy Senátu Jiřího Růžičky a primátora Zdeňka Hříba, a uzavírá Vystrčilovým pozváním tchajwanských studentů bohemistiky do Česka.

Většina článků v tomto segmentu měla věcné titulky, které shrnovaly celkové dění a obsah článku, jak je vidět například na článku z Aktuálně.cz: *Z Prahy do Pekingu už jen s přestupem. Čína zrušila jedinou přímou linku mezi městy.*¹⁹⁸ Na kterém je vidět forma

¹⁹⁵ SINOPSIS. Čína a svět tento týden: do Pekingu (možná) opět přímým letem. Sinopsis. Online, 25. 11. 2023.⁴

¹⁹⁶ KLÉZL, Tomáš. Z Prahy do Pekingu už jen s přestupem. Čína zrušila jedinou přímou linku mezi městy. Aktuálně.cz. Online, 22. 01. 2020.

¹⁹⁷ LEINERT, Ondřej. Česko je blízko přímému spojení s Tchaj-wanem. Byl by to nejdelší let z Prahy. Aktuálně.cz. Online, 31. 08. 2020.

¹⁹⁸ KLÉZL, Tomáš. Z Prahy do Pekingu už jen s přestupem. Čína zrušila jedinou přímou linku mezi městy. Aktuálně.cz. Online, 22. 01. 2020.

žurnalistické obrácené pyramidy – nejdříve nejdůležitější informace, poté důležitý detail a informace na pozadí.¹⁹⁹

Podobně jako u první analýzy, i zde byla velká část analyzovaných textů přejata z ČTK. Z celkových 25 se jednalo o 8 článků, 5 z nich uveřejněných na Aktuálně.cz a 2 na TV Barrandov.

¹⁹⁹ RICHARDSON, John E., *Analysing Newspapers*, 2007, str. 71

Diskuze a zjištění

Z hlediska sentimentu k ČLR a Tchaj-wanu nepřinesla zkoumaná média velká překvapení. Dalo se předpokládat, která média budou k Číně kritičtější a která ne, podle jejich zaujatosti, kterou může být zaměření či ekonomické důvody – například Respekt o sobě mluví jako o protitotalitním a svobodomyšlně, prodemokraticky a antikomunisticky zaměřeném.²⁰⁰ Literární noviny, Asiaskop a TV Barrandov oproti tomu byly placeny čínskými a pročínskými investory, jejichž spolupráce, zdá se, nadále pokračuje, i když v omezenějším měřítku. Jednoduše můžeme říct, že v Česku se média svým zaujetím vůči ČLR dělí na dva pomyslné tábory:

„Ten první vidí Čínu zjednodušeně jako totalitní mocnost, která potlačuje práva svých obyvatel, a zvláště některých etnických či náboženských menšin. Zastánci druhého přístupu tuto – skutečnou a neopominutelnou – tvář asijského ekonomického obra nevidí a zdůrazňují nepopiratelný fakt, že Čína znamená ohromnou příležitost pro český byznys a tamní trh skýtá potenciál pro podnikatele, kteří na něj dokážou proniknout.“²⁰¹

S tímto rozdělením souhlasí i „zástupci“ zmíněného druhého tábora, Miroslav Pavel²⁰² nebo Vít Vojta.²⁰³

Tyto spolupráce vyvolávají otázku zaujatosti. Podle Fairclougha nařknutí ze zaujatosti obvykle přehlídí fakt, že pravdy se dobíráme skrze její různá vyobrazení, která všechna zahrnují určitá hlediska, hodnoty a cíle.²⁰⁴ Nathan Robinson, editor v the Guardian v jednom

²⁰⁰ PAVLUNOVÁ, Adéla. Hrdinou může být každý. Sada story s hrdinskou tematikou pro časopis Respekt. Brno, 2013, str. 28 a 79

²⁰¹ ZELENKA, Jakub. Česko-čínské objímání. N media, a.s., Praha, 2021, předmluva

²⁰² VOJTĚCHOVSKÁ, Martina. Miroslav Pavel: Literární noviny bez investora nepřežijí. Literární noviny. Online, 23. 3. 2020.

²⁰³ HORÁK, Jan. Americká diplomacie se přišla ptát na čínský projekt sinologa tlumočícího pro Zemana. Aktuálně.cz. Online, 14. 10. 2019.

²⁰⁴ FAIRCLOUGH, Norman., Media discourse, 1995, str. 47

ze svých článků o mediálním zkreslení v USA píše, že „Prvním krokem je říci si na rovinu, z čeho vycházíme a jak věci vidíme. Musíme si přiznat, že každý je zaujatý a že je to tak v pořádku.“²⁰⁵

Nicméně v případě zkoumání soft power ČLR a Tchaj-wanu na vybraných kauzách a jejich zobrazení v českých médiích musíme počítat s tím, že zkreslení je zde ovlivněno i jinými faktory. Jak uvádí Richard Paul a Linda Elder, takové faktory mohou být:²⁰⁶

- Citlivost vůči inzerentům – médium musí brát v potaz zájem inzerenta a jeho požadavky.
- Citlivost vůči vládě – médium zastává podobnou pozici jakou je oficiální politika země
- Citlivost vůči mocným zájmům – médium si dává záležet na svém „public image“, aby neztratilo přízeň investorů, čtenářů a partnerů
- Citlivost vůči konkurenci – média poskytují zprávy ve světle zpráv, na které se zaměřují jiná média

Na vybraných zkoumaných médiích můžeme jasně vidět citlivost vůči inzerentům – zde konkrétně v případě Literárních novin a TV Barrandov, nebo do jisté míry také citlivost vůči vládě a mocným zájmům – ladění tónu článků do jisté míry odpovídá náladě ve společnosti.

Důležitým faktorem ve sběru informací byl také fakt, že z celkových 85 zkoumaných článků bylo 21 textů přejatých z ČTK. Tento trend se týkal především Aktuálně.cz a Seznam Zpráv, tedy serverů zaměřených spíše kritickým směrem k ČLR, a také serverů, které se zaměřují více na reportování než na vlastní komentáře k událostem. Bylo také časté, že redakce přejímaly informace a citovaly se navzájem – toto bylo především opět mezi Aktuálně, Seznam Zprávy a Respekt. Ti zároveň ve svých reportážích citovali také sinology spojené se Sinopsis.

Přejímání textů z ČTK je zajímavé také z pozice TV Barrandov. Její webové články měly v analýzách jedno z nejmenších zastoupení, a to pouze 4 články. Všechny byly přitom

²⁰⁵ ROBINSON, Nathan. *Media bias is OK – if it's honest*. The Guardian. Online, 10. 09. 2019.

²⁰⁶ PAUL Richard and ELDER Linda. *The Thinker's Guide for Conscientious Citizens on How to Detect Media Bias and Propaganda in National and World News*, 2019, str. 18-20

přejaty z ČTK. Kvůli tomu je výsledek zkoumání, zda došlo po odchodu čínských investorů v této práci nejasný – články jsou neutrální a poskytují pouze všestranné informace. Dá se spekulovat, zda publikace neutrálních a nezávislých článků raději, než svých vlastních také neznačí sympatie.

Dalším ukazatelem sentimentu či naopak antipatií v textu je i použití jazyka. Jedním příkladem je úryvek z článku Respektu z února 2021, který pojednává o akciích firmy Smartwings. Zatímco Češi, kteří měli ve firmě 51 procent akcií, byli označeni jako „čeští podnikatelé“, čínští investoři byli označeni za „Číňany“: „*Sama firma Smartwings přitom patřila z 51 procent českým podnikatelům, reprezentovaným Jiřím Šimánem, a ze 49 procent Číňanům.*“²⁰⁷ I zdánlivě malý detail jako je tento může vést k ovlivnění čtenářů. Jak píše Richardson: „*Způsob, jakým jsou lidé ve zpravodajském diskurzu pojmenováváni, může mít významný vliv na to, jak jsou vnímáni. Všichni současně disponujeme celou řadou identit, rolí a charakteristik, které by nás mohly popisovat stejně přesně, ale ne se stejným významem.*“²⁰⁸ Objevovala se také tendence opakovat úderné a chytlavé citáty. Například „*Lidská práva jsou víc než panda*“ Jana Čížinského opakovalo několikrát Aktuálně a Seznam zprávy.

Ve třech vybraných případech v této práci byly narativy následovné:

V prvním, pandí vs luskouní diplomacie, byly snahy o získání pandy do pražské zoo úzce spjaté s tématem sesterské smlouvy mezi Prahou a Pekingem. Ve chvíli, kdy bylo jasné, že Praha zvíře nezíská, články ustaly. Pouze jeden také zmiňoval možnost získání zvířete do jiné než pražské zoo.²⁰⁹ Články byly od začátku také více skepticky laděné, co se snah Zoo týče. V případě luskounů se narativ v průběhu let proměnil, nejdříve se o zvířeti psalo ve spojitosti se Zdeňkem Hřibem a smlouvou mezi Prahou a Tchaj-pej. Během koronaviru šla tato kauza do ústraní a začaly se objevovat články o luskounech jako možných přenašečích viru. Od podepsání smlouvy o získání luskounů do Prahy se články věnují jejich životu v zoo a radostným zprávám jako je narození prvního luskouního mláděte v Evropě, Šišky, to už

²⁰⁷ SPURNÝ, Jaroslav. *Neslavný konec slavné značky*. Respekt. Online, 28. 02. 2021.

²⁰⁸ RICHARDSON, John E., *Analysing Newspapers*, Vyd. 1. Palgrave Macmillan, New York, 2007, str. 49

²⁰⁹ DOLEJŠÍ, Václav. *Hrad: Praha si pandy nezaslouží, ať o ně požádá někdo jiný. Zájem měla zlínská zoo*. Seznam zprávy. Online, 06. 12. 2018.

bylo ale sledované pouze weby Aktuálně.cz a Seznam Zprávami, které se kauze věnovaly v letech 2018-2023. Většina ostatních zdrojů pokryla především rok 2019.

Případ kauzy na UK byl ve zkoumaných médiích sledován nejvíce projektem Sinopsis a webem Aktuálně.cz. Sinopsis věnoval jak kauze na UK, tak Konfuciovým Institutům stejný počet článků. V rozdělení u Aktuálně převažuje kauza na UK. Při analýze jsem zjistila, že 8 z 9 článků bylo na webu navíc napsáno Lukášem Valáškem. Jeho články byly navíc dále devětkrát citovány v jiných médiích. Četností, s jakou se tématu věnoval, tak ve velké míře ovládl diskurz kolem případu.

Případ Smarwings a ČSA byl ve zkoumaných médiích sledován nejméně. Pro potřeby této analýzy byly vybrány pouze články, které se zmiňovaly o čínských či tchajwanských vazbách. Zkoumáno bylo celkem 15 článků. Články zabývající se finančním úpadkem firmy zmiňovaly čínské investory nejdříve jako vlastníky majoritního podílu a poté více negativně, když došlo téměř ke krachu a skupina CITIC se záchraně značky nevěnovala. Výsledky reorganizace a odchod čínských investorů byl poté v článcích zmiňován více než samotná reorganizace, a to i v titulcích.

V případě rušení a zavádění přímých letů mezi Prahou, Pekingem a Tchaj-pejí byla tendence o situaci referovat na začátku, tedy při oznámeních. Zrušení spoje s Pekingem bylo často dáváno do kontextu sesterské smlouvy hlavních měst. Skutečná zahájení letů však již v médiích oznámena nebyla.

Zajímavým výsledkem zkoumání bylo, že analyzovaná média se o čínské soft power vyjadřovala neutrálně až negativně z jedné strany spektra náklonosti. Na druhé straně byly články spíše neutrální než pročínské, pokud nepočítáme články zadané čínskými partnery. Tento výsledek je srovnatelný s výzkumem AMO, který sledoval, jak o čínských investicích referovala média mezi lety 2017–2020. V něm vyšlo, že 81 procent textů byla neutrální, 17 procent negativních a jen 2 procenta textů nesla k Číně pozitivní sentiment.²¹⁰ Výzkum také zmiňuje proměnu přístupu TV Barrandov, částečně danou častými rozhovory s prezidentem Zemanem. Televize podle AMO prošla proměnou z pozitivního naladění vůči Číně

²¹⁰ MAPINFLUENCE, Analýza témat spojených s Čínou v českých médiích (2017-2020)

k neutrálnímu.²¹¹ Větší neutrální výsledek v mém výzkumu také zapříčinilo již zmíněné přejímání textů ČTK, ale také méně textů k tématům obecně od médií, která jsem označila za „pročínská“. Pro srovnání, celkový počet článků Aktuálně.cz, Seznam Zpráv, Sinopsis a Respektu činil 76 článků, zatímco Literární noviny, Asiaskop a TV Barrandov byly zastoupeny pouze 9 články.

Během psaní práce jsem narazila na dvě zajímavá fakta, o kterých jsem při dalším hledání nenašla zatím žádné zmínky v online médiích. Zprvu, že dnes již ukončené Literární noviny mají stále aktivní web s odkazem na rubriku Reading China+, na kterém dál vychází články přeložené z čínštiny. Při opětovném vyhledání názvu jednoho z článků jsem zjistila, že na stejný webový odkaz vede i adresa cinadnes.cz.

Druhým zjištěním bylo, že ač již čínská firma CEFC vrátila svůj minoritní akcionářský podíl společností Empresa Media a Médea, zpravodajská rubrika TV Barrandov ve svém oddělení „Protex“, tedy službě pro zveřejnění tiskových zpráv a komerčních sdělení, publikuje články psané autory spojenými s čínskou komunistickou stranou. Podobně jako u Literárních novin se jedná o články propagující ČLR, především skrze její úspěchy na poli vědy či ekonomiky. Autoři článku nejsou vždy uvedeni jako zástupci čínských médií, nýbrž je text připisován PR Newswire. PR Newswire je distributorem tiskových zpráv se sídlem v Chicagu, který patří soukromé společnosti Cision Ltd., softwarové firmě pro poskytování PR se sídlem v Chicagu a zapsanou na Kajmanských ostrovech. V letech 2023 a 2024 byly publikovány například tyto články:

- 2024: *Z Ning-po do světa: čínské přístavní město se mění v globální centrum otevřenosti* – zadavatel uveden PRNewswire, jako kontakt uvedena paní Wang a čínské telefonní číslo
- 2024: *Nová příležitost pro sdílenou budoucnost: Beijing E-town zahajuje týden průmyslové kulturní výměny mezi Francií a Čínou* – zadavatel uveden PRNewswire, jako kontakt uvedena paní Yang a čínské telefonní číslo

²¹¹ MAPINFLUENCE, Analýza témat spojených s Čínou v českých médiích (2017-2020)

- 2023: *Světové univerzitní hry FISU v Čcheng-tu: inteligentní a ekologické díky nejmodernějším technologiím* – zadavatel uveden PRNewswire, jako kontakt uveden email na čínské doméně @qq.com
- 2023: *CGTN: Jak otevřít novou éru spolupráce Číny a Střední Asie* – zadavatel uveden PRNewswire, jako kontakt uveden Jiang Simin, čínské telefonní číslo a email na čínské doméně @cgtm.com
- 2023: *Xinhua Silk Road: Čína prosazuje zachování dědictví a propagaci kultury řeky Jang-c'-ťiang* – zadavatel uveden PRNewswire, jako kontakt uveden email na čínské doméně @163.com
- 2022: *Global Times: Čína a Pákistán upevnily své železné přátelství; klíčové projekty CPEC pokročí díky všeobecnému přínosu BRI a modernizace Číny* – zadavatel uveden PRNewswire, jako kontakt uveden Siqi Cao s emailem na doméně globaltimes.com.cn
- 2022: *Letiště Ta-sing upírá pohled k budoucnosti a chce se stát zónou inovace* – zadavatel uveden PRNewswire a China Daily

Global Times je bulvární deník pod záštitou vlajkové lodi čínské komunistické strany, již zmíněného deníku People's Daily (Žen-min ž' -pao).

China Daily vlastní Ústřední oddělení propagandy Komunistické strany Číny a vychází v anglickém jazyce.

CGTN je zpravodajská TV stanice vysílající v angličtině. Stanice spadá pod Čínskou ústřední televizi.

Jaromír Soukup se ke spolupráci s čínskými partnery vyjádřil v roce 2020, kdy jim v Soukupově Empresa Media patřilo 49 procent a v marketingové Médea Group 30 procent. Pro časopis Forbes, otištěný v magazínu Respekt, řekl: „*„Racionalizace diskuse o Číně“ – tedy méně kritických a více pozitivních informací (podobně jako se to pokoušela zařídit PPF, jež má na východě obchodní zájmy) – by mohla Médea dosáhnout skrze regulaci inzerce svých klientů. Jaromír Soukup samozřejmě naznačená rizika odmítá. „Nikdy jsem neměnil články v novinách za inzeráty. To je začátek konce,“ řekl Forbesu.*“²¹²

²¹² LAUDER, Silvie. *Médea a zemětřesení*. Respekt. Online, 26. 4. 2020

Jak již bylo zmíněno, při analýze médií je třeba počítat s určitou mírou zaujatosti, nebo biasu. U některých zkoumaných médií – Literární Noviny a TV Barrandov – však můžeme mluvit také o propagandě, která může být definována jako záměrná a systematická snaha formovat vnímání, manipulovat s poznáním a řídit chování tak, aby se dosáhlo reakce, která podpoří požadovaný záměr propagandisty.²¹³ I když tato dvě média sama propagandistické články nepíší, na jejich webech jsou k přečtení články psané čínskými i pro stranickými médii, jmenovitě Kuang-ming v Literárních novinách a Žen-min ž'-pao na stránkách TV Barrandov.

I když jako hlavní hrozba v Česku je vnímáno Rusko, také kvůli své otevřené válce proti Ukrajině, bezpečnostními složkami je hned vedle něj jmenována ČLR.²¹⁴ Postupná změna vnímání ČLR, ovlivněná například zásahy policie proti českým demonstrantům v roce 2016, krach slíbených česko-čínských investic, nebo zvýšení povědomí o přetrvávajícím útlaku menšin v Tibetu a Sin-ťiangy komunistickou stranou Číny vedla k současnému spíše negativnímu vnímání vlivu a soft power ČLR u nás, což je reflektováno také v médiích. Soft power Tchaj-wanu se v Česku nevěnuje pozornost tak, jako autoritářské Číně, což je samozřejmé. Oproti ČLR má Tchaj-wan výhodu demokratické správy, která dělá spolupráci s ním jednodušší a méně kontroverzní. Spolupráce s ním je ale často dávana do kontextu, a to především smířlivějším táborem expertů na Čínu u nás, možných dopadů na vztahy Česka a ČLR. Zatímco pro ČLR je soft power u nás, ale i v jiných zemích, způsobem, jak rozšiřovat zónu svého vlivu, pro Tchaj-wan je soft power možností, jak ostatním zemím dokázat, že je schopným a soběstačným státem, se kterým se vyplatí mít dobré styky. Navíc, pro Tchaj-wan jsou zahraniční spojenci klíčoví také kvůli hrozícímu útoku ze strany ČLR.

V současné době se dá pozorovat tendence médií být kritický či opatrný co se soft power ČLR týče, naproti tomu tchajwanská je popisována neutrálně, či pozitivně. Důležitým výsledkem výzkumu je také to, že ve zkoumaných člancích byl Tchaj-wan většinou zmiňován společně s ČLR. V případě první analýzy se články od roku 2019 věnují jak Číně, tak Tchaj-wanu. U akademické spolupráce nebyl Tchaj-wan zmíněn vůbec, jelikož v kauze

²¹³ RICHARDSON, John E., *Analysing Newspapers*, Vyd. 1. Palgrave Macmillan, New York, 2007, str. 181

²¹⁴ MUSIL, Adam. *Největší hrozbou je Rusko, Čína dál buduje kontakty, stojí ve výroční zprávě BIS*. ČT24. Online, 26. 10. 2023.

nefiguroval. Tchaj-wanské instituce mají v českém prostředí mnoho partnerů, a tak by se fakt, že spolupráce s nimi probíhá bez problémů, dal označit za nepřímou soft power. Nicméně, tchajwanskému dosahu ještě chybí hodně k dokonalosti. To může být ilustrováno například u reportáží o otevření jejich pobočky mezinárodního TCML. I když se má jednat o protiváhu Konfuciovým Institutům, o jeho otevření se až na jeden článek nemluvalo.

Ani u třetí analýzy nebyl výsledek pro Tchaj-wan optimističtější. Přímá linka byla zmíněna jen jednou. V kontextu událostí se zrušenými linkami do Číny jako odezvě na akce pražského magistrátu se ale opět jedná o něco, z čeho Tchaj-wan vychází v daleko lepším světle.

Je ovšem otázkou, jak dlouho tento trend vydrží, jelikož přístup k ČLR je v Česku často ovlivněn právě vládoucí stranou a prezidentem. Ve své knize *Česko-čínské objímání* z roku 2021 Jakub Zelenka uvádí citaci nejmenovaného českého diplomata a jeho shrnutí fluktuujícího přístupu ČLR:

„Mají čas. Je tu Havel? Počkají, až nebude, nebo až jim bude politická reprezentace víc nakloněna. Když se to zhorší, počkají zase, dokud to nepůjde.“²¹⁵

²¹⁵ ZELENKA, Jakub. *Česko-čínské objímání*. N media, a.s., Praha, 2021

Závěr

Po slibném restartu česko-čínských vztahů kolem roku 2013, který byl hnán především čínskými investicemi v Česku, se začaly vztahy mezi oběma zeměmi průběhu let opět ochlazovat. Důvodů bylo hned několik, od návštěvy Si Ťin-pchinga v Praze, kterou doprovázely protesty za lidská práva, korupční skandály v největší čínské investiční firmě u nás, CEFC, po bezpečnostní varování od BIS o rizicích čínského vlivu. Oproti tomu vztahy s Tchaj-wanem, do té doby na politické úrovni opomíjené právě kvůli ČLR, jsou nyní viditelnější než kdy dříve.

K utváření vlivu v zahraničí, ale i na domácí půdě, mohou státy použít kromě hard power, nebo také tvrdé moci, také soft power. Měkká moc, koncept, který představil americký politolog Joseph Nye, popisuje šíření vlivu pomocí kultury, hodnot, nebo třeba veřejné diplomacie.

V této práci byla soft power Číny a Tchaj-wanu zkoumána prostřednictvím vybraných českých médií. Cílem práce bylo porovnat, jak jsou v nich vybrané příklady čínské a tchajwanské soft power vyobrazeny. K tomu byla využita kritická diskurzivní analýza a analyzováno bylo 85 článků ze sedmi vybraných online médií.

Pro pochopení kontextu vazeb nejen mezi Českem a asijskými zeměmi, ale také mezi ČLR a Tchaj-wanem navzájem, byla první část práce věnována historii mezi ČLR a Tchaj-wanem. Ta je důležitá pro porozumění vnímání Tchaj-wanu jako sporného území a termínů „politika“ a „princip jedné Číny“. Pro lepší zasazení do kontextu byla v následující kapitole představena také historie posledních deseti let česko-čínsko-tchajwanských vztahů.

Teoretická část práce se zabývala komparativní analýzou a kritickou analýzou diskurzu, a především konceptem soft power jak ho koncipoval Joseph Nye a jeho vnímáním v Číně a na Tchaj-wanu a představila, v čem se shodují a v čem se naopak liší. Zároveň byly zmíněny nedostatky a limity tohoto konceptu.

Samotný výzkum byl proveden na třech vybraných oblastech užití soft power v Česku, konkrétně na zvířecí diplomacii, jazykových centrech, aféře s čínským sponzoringem předmětu na UK a na tématu letecké dopravy.

Z výsledků kritické diskurzivní analýzy je patrné, že zatímco soft power ČLR v Česku v posledních letech ztratila ze své moci (nejen kvůli současné prozápadní vládě, vztahům ČLR a Ruska, či neúspěšným investicím), soft power Tchaj-wanu je vnímána neutrálně až pozitivně, nicméně se v médiích neobjevuje tak často. Mediální obraz více méně reflektuje ten ve společnosti, stejně tak jako na české sinologické scéně, která je rozdělena na dvě skupiny – anti čínskou a smířlivou. Smířlivý spíše než pozitivní obraz je zapříčiněn především tím, že pročínská média měla v analýze menší zastoupení článků. Hodně jich bylo také přejímáno z ČTK. Analýza 2, zkoumající kauzu čínských investic na Univerzitě Karlově také ukázala, že tento narativ byl v podstatě určován jedním člověkem, a to redaktorem Aktuálně.cz Lukášem Valáškem, který byl autorem celkem 10 ze 42 vybraných textů. Časté bylo také, že se články Aktuálně.cz, Seznam Zpráv, Respektu a Sinopsis citovaly navzájem, což také ovlivnilo diskurz okolo analyzovaných případů.

Dále se ve zkoumaných médiích se objevují média, která s ČLR na svých webech spolupracovala na šíření čínské propagandy. Hlavním zjištěním práce byl objev o TV Barrandov, na jejíchž webových stránkách se objevují komerční texty psané čínskými deníky jako People's Daily (Žen-min ž'-pao), China Daily nebo CGTN, což nebylo v českých médiích zatím reportováno.

Z hlediska dalšího výzkumu je možné analyzovat více českých médií, rozšířit výzkum také o tištěná média, či porovnat změny v budoucí zahraniční politice nově zvoleného tchajwanského prezidenta Williama Laje, nebo další vývoj s aplikací TikTok.

Summary

After a promising restart of Czech-Chinese relations around 2013, driven mainly by Chinese investments in the Czech Republic, relations between the two countries began to cool down again over the years. There were several reasons for this, from Xi Jinping's visit to Prague, which was accompanied by human rights protests, to corruption scandals at the largest Chinese investment firm in the country, CEFC, to security warnings from the BIS about the risks of Chinese influence. In contrast, relations with Taiwan, until then neglected at the political level precisely because of the PRC, are now more visible than ever.

In addition to hard power, states can also use soft power to shape their influence abroad, as well as domestically. Soft power, a concept introduced by American political scientist Joseph Nye, describes the spread of influence through culture, values, or public diplomacy.

In this thesis, the soft powers of China and Taiwan were examined through selected Czech media. The aim of the thesis was to compare how selected examples of Chinese and Taiwanese soft power are portrayed in the media. To do this, critical discourse analysis was used and 85 articles from seven selected online media were analyzed.

In order to understand the context of the ties not only between the PRC and the Asian countries, but also between the PRC and Taiwan with each other, the first part of the paper was devoted to the history between the PRC and Taiwan. The latter is important for understanding the perception of Taiwan as a disputed territory and the terms "one-China policy" and "one-China principle". In order to better put it in context, the history of the last ten years of Czech-Sino-Taiwanese relations was also presented in the following chapter.

The theoretical part of the thesis dealt with the comparative analysis and critical discourse analysis, especially the concept of soft power as coined by Joseph Nye and its perception in China and Taiwan and presented how they coincide and how they differ. At the same time, the shortcomings and limitations of this concept were mentioned.

The research itself was conducted on three selected areas of soft power use in the Czech Republic, namely animal diplomacy, language centers and the affair with Chinese sponsorship of a course at the UK and the topic of air travel.

The results of the critical discourse analysis show that while the soft power of the PRC in the Czech Republic has lost some of its power in recent years (not only because of the current pro-Western government, PRC-Russia relations, or failed investments), the soft power of Taiwan is perceived neutrally or positively, but it does not appear in the media as often. The media image more or less reflects the one in the society, as well as in the Czech sinological scene, which is divided into two groups – anti-Chinese and conciliatory. The conciliatory, rather than positive, image is mainly due to the fact that the pro-Chinese media had a smaller proportion of articles in the analysis. Much of it was also taken from the ČTK. Analysis 2, examining the case of Chinese investments at Charles University, also showed that this narrative was basically determined by one person, namely the journalist of Aktuálně.cz,

Lukáš Valášek, who was the author of 10 of the 42 selected texts. It was also frequent that the articles of Aktuálně.cz, Seznam Zprávy, Respekt and Sinopsis quoted each other, which also influenced the discourse around the analyzed cases.

Furthermore, the media outlets studied include media outlets that have collaborated with the PRC to disseminate Chinese propaganda on their websites. The main finding of the thesis was the discovery connected to TV Barrandov, on whose website commercial texts written by Chinese newspapers such as the People's Daily, China Daily or CGTN appear, which has not been reported in the Czech media so far.

In terms of further research, it is possible to analyze more Czech media, to extend the research to print media as well, or to compare changes in the future foreign policy of the newly elected Taiwanese president William Lai, or further developments with the TikTok app.

Použitá literatura

Tištěné zdroje

- BAKEŠOVÁ, Ivana, *Čína ve XX. století, díl 1.* Vyd. 1., Univerzita Palackého v Olomouci, 2001. ISBN: 80-244-0251-3
- FAIRBANK, John, K. *Dějiny Číny.* Nakladatelství Lidové noviny, Praha, 1998. ISBN 80-7106-249-9.
- FAIRCLOUGH, Norman, *Media discourse,* Vyd. 1., Hodder Education, Trowbridge, 1995. ISBN: 0-340-58889-6 (eBook)
- FERGUSON, Niall, *Colossus The Rise and Fall of The American Empire,* Vyd. 1., Penguin Books, New York, 2005. ISBN: 978-0-24-195872-8. (eBook)
- FOUCAULT, Michel, *Diskurs, autor, genealogie,* Vyd. 1, Nakladatelství Svoboda, Praha, 1994. ISBN 80-205-0406-0, online. Dostupné z Digitální knihovny Akademie věd ČR.
- FÜRST Robert. *Česko-čínské vztahy po roce 1989.* Karolinum, Praha. 2010. ISBN 978-80-246-1653-7
- MCNEILL Patrick, CHAPMAN Steve, *Research methods,* Vyd. 3. Routledge, Abingdon, 2005. ISBN 0-415-34075-6
- NYE, Joseph S. Jr. *Bound to lead: the changing nature of American power.* Vyd. 1 Basic Books, 1990. ISBN 978-0-46509-416-5 (eBook)
- NYE, Joseph S. Jr. *Soft Power: The Means To Success In World Politics.* Vyd. 1. The United States by Public Affairs, 2004. ISBN-13 978-1-58648-306-7.
- PAUL Richard and ELDER Linda. *The Thinker's Guide for Conscientious Citizens on How to Detect Media Bias and Propaganda in National and World News.* Vyd. 4. The Foundation for Critical Thinking. 2019. ISBN: „ISBN 978-0-944583-20-3
- PROJEKT SINOPSIS, *Pět let česko-čínských vztahů v širších souvislostech.* Vyd. 1. AcaMedia, z.ú., 2022. ISBN-978-80-11-01577-0.
- REPNIKOVA, Maria, *Chinese Soft Power.* Vyd. 1. University Printing House, Cambridge, 2022. ISSN 2632-7341 (online)
- RICHARDSON, John E., *Analysing Newspapers,* Vyd. 1. Palgrave Macmillan, New York, 2007. ISBN-13: 978-1-4039-3565-6 (online)
- SCHNEIDEROVÁ, Soňa. *Analýza diskurzu a mediální text.* 1. vydání. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum. 2015. ISBN 978-80-246-2884-4
- ZELENKA, Jakub. *Česko-čínské objímání.* N media, a.s., Praha, 2021. ISBN 978-80-907922-6-5

Online publikace:

- DERSLEY, Stephen. *A Discourse Analysis of News Media Articles on the Polish 'Rule of Law Crisis'*. *Comparative Legilinguistics*, 2020, str. 5–43. Dostupné z: <https://doi.org/10.2478/cl-2020-0010>. [cit. 2024-03-24]
- EUROPEAN THINK-TANK NETWORK ON CHINA (ETNC), *China's Soft Power in Europe: Falling on Hard Times*. The Netherlands Institute of International Relations, 'Clingendael', Duben 2021. Dostupné z: <https://www.clingendael.org/publication/chinas-soft-power-europe-falling-hard-times> [cit. 2024-01-13]
- HSIAO, Frank S. T. a SULLIVAN, Lawrence R. *The Chinese Communist Party and the Status of Taiwan, 1928-1943*. *Pacific Affairs*, ročník 1979, svazek 52, číslo 3, str. 446-467. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/2757657>. [cit. 2024-04-10]
- NYE, Joseph S. Jr. *Get Smart: Combining Hard and Soft Power*. *Foreign Affairs*, Ročník 88, číslo 4 (červenec/srpen 2009), str. 160-163. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/20699631> [cit. 2024-02-20]
- WANG, Hongying & LU, Yeh-Chung, *The Conception of Soft Power and its Policy Implications: a comparative study of China and Taiwan*, *Journal of Contemporary China*. 2008, str. 425-447, DOI: 10.1080/10670560802000191. Dostupné z: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/10670560802000191>. [cit. 2024-02-20]
- BUCKINGHAM, Kathleen & NEIL, Jonathan & DAVID, William & JEPSON, Paul. *Diplomats and Refugees: Panda Diplomacy, Soft "Cuddly" Power, and the New Trajectory in Panda Conservation*. *Environmental Practice*. 2013. str 1-9, 10.1017/S1466046613000185. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/255981642_Diplomats_and_Refugees_Panda_Diplomacy_Soft_Cuddly_Power_and_the_New_Trajectory_in_Panda_Conservation. [cit. 2024-02-20]
- PAVLUNOVÁ, Adéla. *Hrdinou může být každý. Sada story s hrdinskou tematikou pro časopis Respekt*. Brno, 2013, bakalářská práce. Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity. Vedoucí práce Lenka Waschková Císařová. s. 28 a 79. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/j4ve6/bc_final.pdf. [cit. 2024-04-07].

Blogy:

- MANOR, Ilan, GOLAN, Guy J., *The Irrelevance of Soft Power*. Online, blogový příspěvek. 19. 10. 2020. Dostupné z: E-International Relations, <https://www.e-ir.info/2020/10/19/the-irrelevance-of-soft-power/> [citováno 2024-03-03]

Webové stránky:

- AMO_Čína [@amo_cina]. *[Volby na Tchaj-wanu se kvapem blíží. Neuškodí si tak osvěžit základní pojmy]*. Online, příspěvek. 2024-01-11. Dostupné z: X, https://twitter.com/amo_cina/status/1745422875916448217/photo/1 [citováno 2024-02-02].
- BEZPEČNOSTNÍ INFORMAČNÍ SLUŽBA. *Výroční zpráva Bezpečnostní informační služby za rok 2017*. Bis.cz. Online, 03. 12. 2018. © 2024 Bezpečnostní informační

- služba. Dostupné z: <https://www.bis.cz/vyrocní-zpravy/vyrocní-zprava-bezpecnostni-informacni-sluzby-za-rok-2017-d85907e6.html>. [cit. 2024-03-16]
- CONGRESS.GOV. *H.R.2479 - Taiwan Relations Act*. Congress.gov. Online. ©United States Copyright Office. Dostupné z: <https://www.congress.gov/bill/96th-congress/house-bill/2479>. [cit. 2024-03-16].
 - GARBATY Nicholas, LIND, Dara. [@Vox]. *China's panda diplomacy, explained*. Online, video. 20173-03-22. Dostupné z: YouTube, <https://www.youtube.com/watch?v=ZR2GpiDE4FI&t=91s> [citováno 2024-03-03].
 - JUSTICE.CZ. *Výroční zpráva 2018 České aerolinie a.s.* Justice.cz. Online, 07. 01. 2020. © Ministerstvo spravedlnosti České republiky. Dostupné z: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-detail?dokument=60285305&subjektId=689819&spis=74387>. [cit. 2024-04-07]
 - PRAHA.EU. *Hlavní město uzavřelo s Tchaj-pejí sesterskou smlouvu. Společná memoranda podpoří například oblast smart cities, turismu i vědy a výzkumu*. Praha.eu. Online. © 2024. Dostupné z: https://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/magistrat/tiskovy_servis/tiskove_zpravy/hlavni_mesto_uzavrelo_s_tchaj_peji.html [cit. 2024-03-16].
 - KURZY.CZ. *Tchaj-wan je po přepočtu na hlavu skoro třikrát významnějším obchodním partnerem ČR než Čína*. Kurzy.cz. Online. Copyright © 2000–2024 Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/zpravy/554997-tchaj-wan-je-po-prepocctu-na-hlavu-skoro-trikrat-vyznamnejsim-obchodnim-partnerem-cr-nez-cina/> [cit. 2024-03-16].
 - MAPINFLUENCE, *Analýza témat spojených s Čínou v českých médiích (2017-2020)*. Mapinfluence.eu. Online. © 2023. Dostupné z: <https://mapinfluence.eu/cs/analyza-medii-2017-2020/> [cit. 2024-03-16].
 - MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS, REPUBLIC OF CHINA (TAIWAN). *Diplomatic Allies*. Ministry of Foreign Affairs, Republic of China (Taiwan). Online. © 2020 Ministry of Foreign Affairs, Republic of China (Taiwan). Dostupné z: <https://en.mofa.gov.tw/AlliesIndex.aspx?n=1294&sms=1007>. [cit. 2024-03-16].
 - NÁRODNÍ ÚŘAD PRO KYBERNETICKOU A INFORMAČNÍ BEZPEČNOST (NÚKIB). *Software i hardware společností Huawei a ZTE je bezpečnostní hrozbou*. Nukib.gov.cz. Online, 17. 12. 2018. Dostupné z: <https://nukib.gov.cz/cs/infoservis/hrozby/1469-software-i-hardware-spolecnosti-huawei-a-zte-je-bezpecnostni-hrozbou/>. [cit. 2024-03-16].
 - PIRÁTI. Zdeněk Hřib. Online. Archivní kopie dostupná z: Internet Archive (distributor). <https://web.archive.org/web/20181028225749/http://pirati-msk.cz/lide/zdenek-hrib/>. [archivováno 2018-10-28]. [citováno 2024-04-22].
 - PLÁŠEK, David. *Výzkum vztahů a spolupráce mezi českými akademickými institucemi a subjekty z Čínské lidové republiky*. Bezpečnostní centrum Evropské hodnoty. Online, 20. 10. 2022. Dostupné z: <https://europeanvalues.cz/cs/how-chinese-entities-influence-academic-institutions-and-how-to-prevent-related-security-threats/> [citováno 2024-02-22]

- TAIPEI ZOO. *ZOO News: Taking Europe by Storm – Chinese Pangolins Tou-Fen and Gui-Shan*. Taipei Zoo. Online. Dostupné z: https://english.zoo.gov.taipei/News_Content.aspx?n=C9FB393E85F4A2B6&sms=DFFA119D1FD5602C&s=2BAA738DA6DAF179. [citováno 2024-02-22]
- TAIWAN CENTER FOR MANDARIN LEARNING. *About Learning Centers*. taiwancenter.taiwan-world.net. Online. Copyright © Overseas Community Affairs Council. Dostupné z: <https://taiwancenter.taiwan-world.net/aboutLearningCenter>. [citováno 2024-02-22]
- UNITED NATIONS TREATY COLLECTION. *Treaty of Peace with Japan (with two declarations), 1951*. Treaties.un.org. Dostupné z: <https://treaties.un.org/doc/Publication/UNTS/Volume%20136/volume-136-I-1832-English.pdf>. [cit. 2024-03-16].
- FELIX, J. *Zoo Peking a Zoo Praha*. Zoo Praha. (c) 2024 Zoo Praha Dostupné z: <https://www.zoopraha.cz/vse-o-zoo/historie/48-zoo-pekings-a-zoo-praha>. [cit. 2024-03-16].

Články:

- BALABÁN, Miloš. *Čínská ekologická naděje*. Asiaskop.cz. Online, 26. 08. 2019. Dostupné z: <https://www.asiaskop.cz/analyzy-komentare/cinska-ekologicka-nadeje>. [cit. 2024-04-10]
- BAUER, Vojtěch. *Čína postupuje podle plánu, do roku 2027 bude připravená napadnout Tchaj-wan, varují USA*. Novinky.cz. Online, 25. 03. 2024. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/zahranicni-svet-cina-postupuje-podle-planu-do-roku-2027-bude-pripravena-napadnout-tchaj-wan-varuji-usa-40465095>. [citováno 2024-04-06]
- BUMBA, Jan a ERHART Michael. *Kam zmizel Zemanův čínský poradce? , Vyšetřování stranou je tajný proces, líčí sinolog*. iRozhlas.cz. Online, 09. 03. 2018. Dostupné z: <https://irozhl.as/pQp>. [citováno 2024-04-06]
- BRUCE, Mary a BARR, Luke a FISHEL, Justin. *Xi told Biden at summit that China plans to reunify with Taiwan*. ABC News. Online, 20. 12. 2023. Dostupné z: <https://abcnews.go.com/International/xi-warns-biden-china-plans-back-taiwan/story?id=105815520>. [citováno 2024-04-06]
- ČTK. *Čína zastaví od března lety z Pekingu do Prahy. Důvod zatím česká diplomacie nezná*. ČT24. Online, 22. 01. 2020. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/regiony/hlavni-mesto-praha/cina-zastavi-od-brezna-lety-z-pekingu-do-prahy-duvod-zatim-ceska-diplomacie-nezna-53828>. [citováno 2024-04-06]
- ČTK. *Čínská skupina CITIC po roce prodala majoritu v mediální firmě Médea zpět Soukupovi*. Lidovky.cz. Online, 26. 07. 2021. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/byznys/cinska-skupina-citic-prodala-majoritu-v-medialni-firme-medea-zpet-soukupovi.A210726_141809_in_ekonomika_ljk. [citováno 2024-04-06]

- ČTK. *ČSA začínají s propouštěním, v první vlně přijde o práci 144 lidí.* Zdopravy.cz. Online, 31. 07. 2020. Dostupné z: <https://zdopravy.cz/csa-zacinaji-s-propoustenim-v-prvni-vlne-prijde-o-praci-144-lidi-56206/>. [citováno 2024-04-06]
- ČTK. *Chybné rozhodnutí. Zrušte svou návštěvu Tchaj-wanu, vzkázala Čína Pekarové Adamové.* Aktuálně.cz. Online, 02. 02. 2023. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/chybne-rozhodnuti-zruste-svou-navstevu-tchaj-wanu-vzkazala-p/r~c7addafea2d811eda873ac1f6b220ee8/>. [citováno 2024-04-06]
- GLOBAL TIMES. *Vystrcil's Taiwan visit an opportunistic stunt.* Global Times editorial. GlobalTimes.cn. Online, 30. 08. 2020. Dostupné z: <https://www.globaltimes.cn/content/1199345.shtml>. [citováno 2024-03-22]
- HÁLA, Martin. *Náš krteček v Pekingu.* Sinopsis.cz. Online, 17. 05. 2014. Dostupné z: <https://sinopsis.cz/nas-krtecek-v-pekingu/>. [citováno 2024-03-22]
- HANCOCK, Edith, FOLKMAN, Varg. *EU probes Apple, Google and Meta over digital rules compliance.* Politico. Online, 25. 03. 2024. Dostupné z: <https://www.politico.eu/article/apple-google-and-meta-get-eu-probes-over-failing-to-follow-new-digital-rules/>. [citováno 2024-03-26]
- HORÁK, Jan. *Americká diplomacie se přišla ptát na čínský projekt sinologa tlumočícího pro Zemana.* Aktuálně.cz. Online, 14. 10. 2019. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/ambasada-usa-vit-vojta-cina/r~1535fca9a011e988f50cc47ab5f122/>. [citováno 2024-04-17]
- CHEUNG, Han. *Taiwan in Time: The great retreat.* Taipei Times. Online, 04. 12. 2016. Dostupné z: <https://www.taipeitimes.com/News/feat/archives/2016/12/04/2003660529>. [citováno 2024-03-22]
- JANOUSĚK, Artur. *Český expert na výbušniny spolupracuje s čínskými specialisty na zbraně. Před ‚verbováním‘ Pekingu varuje BIS.* Český rozhlas. Online, 16. 03. 2022. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/profesor-svatopluk-zeman-vybusniny-spoluprace-cina-zbrane-univerzita-pardubice_2203160600_sam. [citováno 2024-03-22]
- KOT-GILETYCZ, Olimpia. *Stát se Tchajwancem: O vzniku a upevňování tchajwanské identity.* Bezpečnostní centrum Evropské hodnoty. Online, 25. 01. 2024. Dostupné z: <https://europeanvalues.cz/cs/becoming-taiwanese-on-the-emergence-and-consolidation-of-taiwanese-identity/> [citováno 2024-02-22]
- KŘÍŽOVÁ, Iveta. *Kolik stála Vystrčilova cesta? Za letadlo dal Senát 3,4 milionu, o pobytové náklady se postarali Tchajwanci.* Lidovky.cz. Online, 01. 09. 2020. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/domov/kolik-stala-vystrcilova-cesta-za-letadlo-dal-senat-3-4-miliony-o-pobytove-naklady-se-postarali-tchaj.A200831_204844_in_domov_ele. [citováno 2024-02-22]
- LAU, Stuart. *China's club for talking to Central Europe is dead, Czechs say.* Politico. Online, 04. 05. 2023. Dostupné z: <https://www.politico.eu/article/czech-slam-china-xi-jinping-pointless-club-for-central-europe/>. [citováno 2024-02-22]

- LAUDER, Silvie. *Médea a zeměřesení*. Respekt. Online, 26. 4. 2020. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2020/18/medea-a-zemetreseni>. [cit. 2024-03-16]
- LIN, Bonny a GLASER Bonnie S. *Xi Jinping has Signaled that Reunification with Taiwan is a Legacy Issue that he Must Achieve During his Term in Office: A Discussion with Ms. Bonnie Glaser and Mr. Chad Sbragia*. The Center for Strategic and International Studies (CSIS). Online, 20. 12. 2023. Dostupné z: <https://www.csis.org/podcasts/chinapower/xi-jinping-has-signaled-reunification-taiwan-legacy-issue-he-must-achieve>. [cit. 2024-03-16]
- LOMOVÁ, Olga. *Kulturní revue a svoboda slova*. Deník Referendum. Oline. 01. 10. 2013. Dostupné z: <https://denikreferendum.cz/clanek/16546-kulturni-revue-a-svoboda-slova>. [cit. 2024-03-16]
- MCCABE, David, MAHESHWARI, Sapna. *What to Know About the TikTok Bill That the House Passed*. New York Times. Online, 13. 03. 2024. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2024/03/13/technology/tiktok-ban-law-congress.html>. [cit. 2024-03-25]
- MENZELOVÁ, Kateřina. *Dohody za 60 miliard? Čínské investice slibované Zemanem zůstávají záhadou*. Lidovky.cz. Online, 21. 08. 2017. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/byznys/cinske-investice-zustavaji-zahadou.A170820_205549_statni-pokladna_ELE. [citováno 2024-02-22]
- NOVÁ ČÍNA, ČTK. *Pojar se v Pekingu setkal se šéfem čínské diplomacie, píše Nová Čína*. Deník N. Online, 2. 11. 2023. Dostupné z: <https://denikn.cz/minuta/1274511/>. [citováno 2024-03-22]
- NOVINKY.CZ. *Jsou to čučkaři, řekl Zeman o BIS*. Novinky.cz. Online. 06. 12. 2018. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/domaci-jsou-to-cuckari-rekl-zeman-o-bis-40261098>. [citováno 2024-02-22]
- NOVINKY.CZ. *Travel Service ovládne ČSA*. Novinky.cz. Online, 06. 10. 2017. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/ekonomika-travel-service-ovladne-csa-40047791>. [cit. 2024-04-09]
- RED. *Vytváříme opět vědecké disidenty?*. Literární noviny. Online, 18. 06. 2022. Dostupné z: <https://www.literarky.cz/civilizace/2373-vytvarime-opet-vedecke-disidenty2373>. [cit. 2024-04-10]
- REDAKCE LITERARKY.CZ. *Kauza Hrubec – globální spory a místní akademické souvislosti*. Literární noviny. Online, 17. 12. 2021. Dostupné z: <https://literarky.cz/civilizace/2199-kaucha-hrubec-globalni-spory-a-mistni-akademicke-souvislosti>. [cit. 2024-04-10]
- ROBINSON, Nathan. *Media bias is OK – if it's honest*. The Guardian. Online, 10. 09. 2019. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/commentisfree/2019/sep/10/media-bias-is-ok-if-its-honest>. [cit. 2024-04-09]
- SINOPSIS, *Český tisk: Zemanovy trampoty v Číně*. Sinopsis.cz. Online. 19. 05. 2017. Dostupné z: <https://sinopsis.cz/cesky-tisk-zemanovy-trampoty-v-cine/> [cit. 2024-01-12]
- SLOW, Maria, *Will Taiwan's 'pangolin diplomacy' be a turning point or a double-edged sword?*, South China Morning Post. Online, 05. 11. 2021. Dostupné z:

<https://www.scmp.com/week-asia/opinion/article/3154839/will-taiwans-pangolin-diplomacy-be-turning-point-or-double-edged> [citováno 2024-03-22]

- SVITÁK, Matěj. *Reportéři ČT: Vláda ignoruje nabídky pomoci českých firem a s okázalými díky nakupuje v Číně*. ČT24. Online, 07. 04. 2020. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/reporteri-ct-vlada-ignoruje-nabidky-pomoci-ceskych-firem-a-s-okazalymi-diky-nakupuje-v-cine-50547>. [citováno 2024-03-22]
- ŠAFHAUSER, Roman. *Pandy nebudou. Zeman si o ně neřekl a Praha je nechce, oznámil šéf zoo*. Idnes.cz. Online, 28. 11. 2018. Dostupné z: https://www.idnes.cz/praha/zpravy/reditel-zoo-miroslav-bobek-pandy-v-zoo-praha-nebudou-zeman-nepozadal.A181128_174027_praha-zpravy_rsr [citováno 2024-03-22]
- ŠINDELÁŘ, Jan. *Smartwings a ČSA požádaly o dluhové moratorium*. Zdopravy.cz. Online, 26. 08. 2020. Dostupné z: <https://zdopravy.cz/smartwings-a-csa-pozadaly-o-dluhove-moratorium-58795/>. [cit. 2024-04-07]
- ŠTĚPÁNEK, Vít. *Tchaj-wan je už 50 let bez místa v OSN. Jeho místo dostala Čína*. Lidovky.cz. Online, 25. 10. 2021. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/svet/tchaj-wan-je-uz-50-let-bez-mista-v-osn-jeho-misto-dostala-cina.A211025_174924_in_zahranici_rkj. [citováno 2024-03-22]
- TIAN, Yew Lun, BAPTISTA, Eduardo. *China raps Czech president-elect over Taiwan call*. Reuters. Online, 31. 01. 2023. Dostupné z: <https://www.reuters.com/world/china-slams-czech-president-elect-over-phone-call-with-taiwan-president-2023-01-31/>. [cit. 2024-02-04]
- POLÁK, Michal. *Studenti FAMU vyvěsili tibetské vlajky. Naštvali Číňany, do školy přišla policie*. Hospodářské Noviny. Online, 01. 04. 2016. Dostupné z: <https://domaci.hn.cz/c1-65230910-studenti-famu-vyvesili-tibetske-vlajky-nastvali-cinany-do-skoly-prisla-policie%20vlajka%20na%20famu%202016> [cit. 2024-02-04]
- VALÁŠEK, Lukáš, KONRÁD, Daniel. *Literární noviny šíří čínskou propagandu. A Česko jim dává statistické dotace*. Aktuálně.cz. Online 27. 01.2020. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/literarni-noviny-cina-spoluprace/r~f68e6648316811eaa24cac1f6b220ee8/>. [citováno 2024-04-01]
- VALÁŠEK, Lukáš, TRUHLÁ, Helena. *"Za návštěvu Tchaj-wanu budete platit." Kubera si z Hradu přinesl výhrůžky od Číny*. Aktuálně.cz. Online, 19. 02. 2020. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/za-navstevu-tchaj-wanu-budete-platit-kubera-si-z-hradu-prine/r~3602b9ba51a711eaa5e40cc47ab5f122/>. [citováno 2024-02-22]
- VAN DER WEES, Gerrit. *Has Taiwan Always Been Part of China?* The Diplomat. Online, 01. 12. 2020. Dostupné z: <https://thediplomat.com/2020/12/has-taiwan-always-been-part-of-china/> [citováno 2024-03-22]
- VANÍČKOVÁ, Kateřina. *Darovaná linka z Tchaj-wanu respirátory nevyrobí. Zastarala, firma na ní tratí*. Idnes.cz. Online, 12. 05. 2022. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/darovane-linky-na-vyrobu-respiratoru-najem-firma-stat-nevyuziti-milion-rocne.A220510_073944_domaci_vank. [citováno 2024-03-22]

- VOJTĚCHOVSKÁ, Martina. *Miroslav Pavel: Literární noviny bez investora nepřežijí*. Literární noviny. Online, 23. 3. 2020. Dostupné z: <https://www.literarky.cz/kultura/992-miroslav-pavel-literarni-noviny-bez-investora-nepreziji>. [cit. 2024-03-30]
- WEINLAND, Don, LOCKETT, Hudson. *US charges ex-HK official with Africa corruption*. Financial Times. Online, 21. 11. 2017. Dostupné z: <https://www.ft.com/content/91356f1c-ce5f-11e7-b781-794ce08b24dc>. [citováno 2024-03-24]

Analyzované články:

Aktuálně.cz

- ČTK. *České aerolinie ovládl Travel Service, odkoupil podíly Korean Air a státu*. Aktuálně.cz. Online, 27. 02. 2018. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/travel-service-dnes-odkoupil-podily-korean-air-a-priska-v-cs/r~30d0ca0c1bbe11e88560ac1f6b220ee8/>. [cit. 2024-03-25]
- ČTK. *Kam šly peníze od Číňanů, zatím audit UK neobjasnil. Smlouvy nemáme, řekl rektor Zima*. Aktuálně.cz. Online, 29. 11. 2019. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/audit-uk-konference-cina-rektor-zima/r~349c3324129d11ea8776ac1f6b220ee8/>. [cit. 2024-04-10]
- ČTK, *Luskouny pro Prahu už na Tchaj-wanu vybrali, jména jim dají Pražané*, Aktuálně.cz, Online, 31. 08. 2020. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/regiony/praha/prazska-zoo-dostane-z-tchaj-wanu-par-luskounu/r~667b6e3aeb8411ea8b230cc47ab5f122/> [cit. 2024-03-16]
- ČTK. *Novým investorem v ČSA má být firma majitelů společnosti Smartwings*. Aktuálně.cz. Online, 10. 02. 2022. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/doprava/novym-investorem-v-csa-ma-byt-firma-majitelu-spolecnosti-sma/r~dff1ac48abb11ec9ba00cc47ab5f122/>. [cit. 2024-04-10]
- ČTK, *Pandy v pražské zoo nebudou. Zeman o ně Číňany nepožádal, zdůvodňuje to Bobek*, Aktuálně.cz, Online, 28. 11. 2018. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/pandy-v-prazske-zoo-nebudou-zeman-o-ne-cinany-nepozadal-zduv/r~b4dd754cf33c11e8b2380cc47ab5f122/> [cit. 2024-03-16]
- ČTK, *Tchaj-pej místo Pekingu. Praha uzavře nepolitickou smlouvu s metropolí Tchaj-wanu*, Aktuálně.cz, Online, 02. 12. 2019. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/regiony/praha/praha-uzavre-nepolitickou-smlouvu-s-metropoli-tchaj-wanu/r~358eb0a014f911ea858fac1f6b220ee8/> [cit. 2024-03-16]
- ČTK. *Tvrdik v Pekingu požádal čínského premiéra o přímé letecké spojení s Prahou*. Aktuálně.cz. Online, 23. 11. 2023. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/tvrdik-v-pekingu-pozadal-cinskeho-premiera-o-prime-letecke-s/r~df30a90c8a0611eebc030cc47ab5f122/>. [cit. 2024-04-10]
- ČTK, *V pražské zoologické zahradě se narodilo mládě luskouna, je první v Evropě*. Aktuálně.cz, Online, 02. 02. 2023. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/v->

[prazske-zoologicke-zahrade-se-narodilo-mlade-luskouna/r~3cd4eef6a2ef11ed8d680cc47ab5f122/](https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/doprava/veritele-zadluzenych-csa-prijali-reorganizacni-plan-na-zachr/r~3cd4eef6a2ef11ed8d680cc47ab5f122/) [cit. 2024-03-25]

- ČTK. *Věřitelé zadlužených ČSA přijali reorganizační plán na záchranu firmy.* Aktuálně.cz. Online, 28. 03. 2022. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/doprava/veritele-zadluzenych-csa-prijali-reorganizacni-plan-na-zachr/r~d9c8a286ae7e11ecb5bd0cc47ab5f122/>. [cit. 2024-04-10]
- EKONOMIKA, ČTK. *ČSA podaly u soudu návrh na reorganizaci. Pandemie je uvrhla do platební neschopnosti.* Aktuálně.cz. Online, 26. 02. 2021. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/doprava/csa-podaly-u-soudu-navrh-na-reorganizaci-podnik-chteji-zachr/r~45ac3b70782511ebb2f60cc47ab5f122/>. [cit. 2024-04-10]
- KLÉZL, Tomáš. *Z Prahy do Pekingů už jen s přestupem. Čína zrušila jedinou přímou linku mezi městy.* Aktuálně.cz. Online, 22. 01. 2020. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/z-prahy-do-pekingu-uz-jen-s-prestupem-cina-zrusila-linku/r~e2b9fcd3d1711ea9b40ac1f6b220ee8/>. [cit. 2024-04-10]
- LEINERT, Ondřej. *Česko je blízko přímému spojení s Tchaj-wanem. Byl by to nejdelší let z Prahy.* Aktuálně.cz. Online, 31. 08. 2020. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/cesko-je-blizko-primemu-spojenu-s-tchaj-wanem-slo-by-o-nejde/r~97da41dceb6511eab115ac1f6b220ee8/>. [cit. 2024-04-10]
- POLÁK, Michal, ČTK. *Náhrada za pandu. Hřib domluvil pro pražskou zoo vzácného luskouna z Tchaj-wanu,* Aktuálně.cz, Online, 15. 05. 2019. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/nahrada-za-pandu-hrib-domluvil-pro-prazskou-zoo-vzacneho-lus/r~bce43f8c770811e9ad610cc47ab5f122/> [cit. 2024-03-16]
- POLÁK, Michal, ČTK. *O zapůjčení pandy musí požádat prezident, brání se ředitel zoo Bobek Zemanovu nařčení,* Aktuálně.cz, Online, 30. 11. 2018. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/jednali-jsme-o-pandach-se-zoo-v-cine-rikali-ze-o-ni-musi-poz/r~69095d9cf49111e882ca0cc47ab5f122/> [cit. 2024-03-16]
- VÁCLAVÍKOVÁ, Jana. *Evropa ruší čínské Konfuciovy instituty. V Česku startuje tchajwanská jazykovka.* Aktuálně.cz. Online, 13. 03. 2023. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/evropa-rusi-cinske-konfuciovy-institutu/r~44290bdab9d111ed82b7ac1f6b220ee8/>. [cit. 2024-04-10]
- VÁCLAVÍKOVÁ, Jana. *Foto: Tchajwanským luskounům se v pražské zoo daří. Čekají už mládě.* Aktuálně.cz. Online, 27. 12. 2022. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/foto-luskouni-z-tchaj-wanu-cekaji-v-prazske-zoo-mlade/r~2b3242c081d911eda25a0cc47ab5f122/>. [cit. 2024-03-25]
- VÁCLAVÍKOVÁ, Jana. *Pražské mládě luskouna je velký úspěch. Jaký je příběh nejpasovanějších savců světa.* Aktuálně.cz. Online, 08. 02. 2023. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/luskouni-pribeh-nejpasovanejsich-savcu-sveta/r~155ffdf4a3ce11ed93abac1f6b220ee8/> [cit. 2024-03-25]
- VÁCLAVÍKOVÁ, Jana. *Zvířecí diplomacie. Čína pandemií odměňuje i trestá, péče o medvědy stojí miliony.* Aktuálně.cz, Online, 27.1.2019. Dostupné z:

- <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/pandou-se-odmenuje-i-tresta-zeme-o-ne-pomalu-ztraci-zajem-js/r~e127eb421e5b11e9a0090cc47ab5f122/> [cit. 2024-03-16]
- VÁCLAVÍKOVÁ, Jana. *Šupinatí a výjimeční. Nahlédněte do zoo na Tchaj-wanu, která darovala Česku luskouny.* Aktuálně.cz, Online, 27.1.2019. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/nahlednete-do-zoo-na-tchaj-wanu-ktera-darovala-cesku-luskoun/r~5f10d40a81d711ed8b4e0cc47ab5f122/> [cit. 2024-03-25]
 - VALÁŠEK, Lukáš a HORÁK, Jan. *Konference, které pořádá rektor UK Zima, platila skrytě statisíci čínská ambasáda.* Aktuálně.cz. Online, 25. 10. 2019. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/konferenci-uk-platila-cina-stredisko-bezpecnostni-politiky/r~79c2b80ef4b311e9858fac1f6b220ee8/>. [cit. 2024-04-10]
 - VALÁŠEK, Lukáš a HALAŠTOVÁ Eliška. *Čínská ambasáda tajně financovala i předmět na univerzitě o výhodách Hedvábné stezky.* Aktuálně.cz. Online, 29. 10. 2019. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/cinska-ambasada-tajne-poslala-penize-i-na-predmet-uk-o-vyhod/r~7fa1adb8f71311e9b1410cc47ab5f122/>. [cit. 2024-04-10]
 - VALÁŠEK, Lukáš. *Karlova univerzita propustila akademiky, které platila za konference čínská ambasáda.* Aktuálně.cz. Online, 05. 11. 2019. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/karlova-univerzita-propustila-akademiky-cina/r~0e3b078affd511e9b1410cc47ab5f122/>. [cit. 2024-04-10]
 - VALÁŠEK, Lukáš. *Firma, do níž tekly čínské peníze, odmítla dohodu s UK. Auditora si vybrala sama.* Aktuálně.cz. Online, 27. 11. 2019. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/bez-dohody-s-karlovou-univerzitou-firma-do-niz-tekly-cinske/r~39689418103811ea84260cc47ab5f122/>. [cit. 2024-04-10]
 - VALÁŠEK, Lukáš. *Ministr Petříček dal záštitu konferenci muže, kterého tajně platila čínská ambasáda.* Aktuálně.cz. Online, 04. 09. 2020. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/ministr-petricek-dal-zastitu-konferenci-muze-ktereho-tajne-p/r~8dcc643aeaa411ea9c800cc47ab5f122/>. [cit. 2024-04-10]
 - VALÁŠEK, Lukáš. *Konferenci pro představitele obrany pořádají muži, jež tajně platila čínská ambasáda.* Aktuálně.cz. Online, 04. 05. 2021. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/sefove-obrany-budou-debatovat-o-budoucnosti-armady-tajne-pla/r~9593d648ac1e11ebb98b0cc47ab5f122/>. [cit. 2024-04-10]
 - VALÁŠEK, Lukáš. *Poradce ČSSD bere peníze od spolku pro postižené. Ručí za něj ministerstvo Maláčové.* Aktuálně.cz. Online, 01. 10. 2021. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/poradce-cssd-plati-organizace-pro-postizene-za-grant-se-zaru/r~2d01c486179a11eca7d80cc47ab5f122/>. [cit. 2024-04-10]
 - VALÁŠEK, Lukáš. *Rok čínského vlivu. Aktuálně.cz rozkrylo kampaň Home Creditu i čínské peníze na UK.* Aktuálně.cz. Online, 31. 12. 2019. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/rok-cinskeho-vlivu-aktualnecz-rozkrylo-kampan-home-creditu-i/r~c28dca0e230911ea8776ac1f6b220ee8/>. [cit. 2024-04-10]

Asiaskop

- BAKEŠOVÁ, Ivana. *Historický kontext vzniku Konfuciových institutů: jeden z prvních měl být i v Praze*. Asiaskop.cz. Online, 28. 06. 2022. Dostupné z: <https://www.asiaskop.cz/analyzy-komentare/historicky-kontext-vzniku-konfuciovych-institutu-jeden-z-prvnich-mel-byt-i-v-praze>. [cit. 2024-04-10]
- SCHLOSZMANN, Kristián. *Konfuciovy instituty: bezpečnostní riziko, nebo příležitost?*. Asiaskop.cz. Online, 16. 05. 2022. Dostupné z: <https://www.asiaskop.cz/analyzy-komentare/konfuciovy-instituty-bezpecnostni-riziko-nebo-prilezitost>. [cit. 2024-04-10]
- UHER, David. *David Uher: Zrušení Konfuciova institutu poškozuje čínská studia v Olomouci*. Asiaskop.cz. Online, 07. 07. 2023. Dostupné z: <https://www.asiaskop.cz/analyzy-komentare/david-uher-zruseni-konfuciova-institutu-poskozujecinska-studia-v-olomouci>. [cit. 2024-04-10]
- VOJTA, Vít. *České zájmy nad luskounem*. Asiaskop. Online, 9.12.2019. Dostupné z: <https://www.asiaskop.cz/analyzy-komentare/ceske-zajmy-nad-luskounem>. [cit. 2024-03-16]

Literární Noviny

- RED. *Univerzita Palackého otevírá Japonské centrum*. Literární noviny. Online, 28. 04. 2021. Dostupné z: <https://www.literarky.cz/civilizace/1866-univerzita-palackeho-otevira-japonske-centrum>. [cit. 2024-04-10]

Respekt

- KOUTNÍK, Ondřej. *Bitva o záchranu českých aerolinií. Číňané se nechtějí vzdát bez boje*. Seznam Zprávy. Online, 06. 05. 2020. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/bitva-o-zachranu-ceskych-aerolini-cinane-se-nechteji-vzdat-bez-boje-104266>. [cit. 2024-04-10]
- KUNDRA, Ondřej a BROLÍK, Tomáš. *Čína zadržela přímou leteckou linku z Pekingu do Prahy*. Respekt. Online, 22. 01. 2020. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/politika/cina-zatrhlaprimou-leteckou-linku-z-pekingu-do-prahy>. [cit. 2024-04-10]
- PROCHÁZKOVÁ, Andrea a SRNKA Vojtěch. *Čínská zima na Karlovce*. Respekt. Online, 03. 11. 2019. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2019/45/cinska-zima-na-karlovce>. [cit. 2024-04-10]
- PROCHÁZKOVÁ, Andrea. *UK propustila akademiky, kteří dostávali peníze od čínské ambasády*. Respekt. Online, 05. 11. 2019. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/politika/uk-propustila-akademiky-kteri-dostavali-penize-od-cinske-ambasady>. [cit. 2024-04-10]
- PROCHÁZKOVÁ, Andrea a VALÁŠEK, Lukáš. *Za odměnu s Univerzitou Karlovou zdarma do Číny*. Respekt. Online, 29. 10. 2019. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/politika/za-odmenu-s-karlovou-univerzitou-zdarma-do-ciny>. [cit. 2024-04-10]

- SPURNÝ, Jaroslav. *Neslavný konec slavné značky*. Respekt. Online, 28. 02. 2021. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2021/9/neslavny-konec-slavne-znacky>. [cit. 2024-04-10]
- SRNKA Vojtěch. *Informační servis*. Respekt. Online, 29. 10. 2019. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/informacni-servis/2019-10-29>. [cit. 2024-04-10]
- SRNKA Vojtěch. *Státní firmy si koupily partnerství s konferencí UK od soukromé pořadatelky*. Respekt. Online, 30. 10. 2019. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/spolecnost/statni-firmy-si-koupily-partnerstvi-s-konferenci-uk-od-soukrome-poradatelky>. [cit. 2024-04-10]
- ŠAFAŘÍKOVÁ, Kateřina. *Lao Hřib*. Respekt. Online, 04. 08. 2019. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2019/32/laohrib>. [cit. 2024-04-01]
- ŠAFAŘÍKOVÁ, Kateřina, SVOBODOVÁ, Ivana. *Místo pandy přijede luskoun*. Respekt. Online, 04. 08. 2019. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2019/32/misto-pandy-prijede-luskoun>. [cit. 2024-04-01]
- ŠVEHLA, Marek. *Goodbye, panda*. Respekt. Online, 01. 12. 2018. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2018/49/goodbye-panda>. [cit. 2024-04-01]

Seznam Zprávy

- ČTK. *Do Prahy přicestují v březnu dva luskouni ze zoo v Tchaj-wanu*. Seznam Zprávy. Online. 14. 11. 2021. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/do-prahy-pricestuji-v-breznu-dva-luskouni-ze-zoo-v-tchaj-wanu-180423>. [cit. 2024-04-04]
- ČTK. *Lidé mohou vybrat jméno pro mládě luskouna krátkoocasého z pražské zoo*. Seznam Zprávy. Online. 14. 03. 2023. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/regiony-zpravy-praha-lide-mohou-vybrat-jmeno-pro-mlade-luskouna-kratkoocaseho-z-prazske-zoo-227762>. [cit. 2024-04-07].
- ČTK. *Luskouni přiletí podle ředitele pražské zoo Bobka do Prahy ve čtvrtek*. Seznam Zprávy. Online. 11. 04. 2022. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/regiony-zpravy-praha-luskouni-prileti-podle-reditele-prazske-zoo-bobka-do-prahy-ve-ctvrtek-197877>. [cit. 2024-04-07].
- ČTK, SEZNAM ZPRÁVY. *Místo pandy luskoun. Praha uzavře přátelství s Tchaj-wanem*. Seznam zprávy. Online, 02. 12. 2019. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/misto-pandy-luskoun-praha-uzavre-pratelstvi-s-tchaj-wanem-83825>. [cit. 2024-04-01]
- ČTK. *Pražané mohou hlasovat o jménech luskounů ze zoo*. Seznam Zprávy. Online. 29. 04. 2022. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/regiony-zpravy-praha-prazane-mohou-hlasovat-o-jmenech-luskounu-ze-zoo-200324>. [cit. 2024-04-07].
- ČTK. *V pražské zoo se narodilo mládě luskouna. Je první v Evropě*. Seznam Zprávy. Online. 02. 02. 2023. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/regiony-zpravy-praha-luskoun-se-narodilo-mlade-luskouna-je-prvni-v-evrope-200324>. [cit. 2024-04-07].

[zpravy-praha-v-prazske-zoo-se-narodilo-mlade-luskouna-je-prvni-v-evrope-225022](#). [cit. 2024-04-07].

- DOLEJŠÍ, Václav. *Hrad: Praha si pandy nezaslouží, ať o ně požádá někdo jiný. Zájem měla zlínská zoo*. Seznam zprávy. Online, 06. 12. 2018. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/hrad-praha-si-pandy-neslouzi-at-o-ne-pozada-nekdo-jiny-zajem-mela-zlinska-zoo-61971>. [cit. 2024-04-01]
- DOLEJŠÍ, Václav. *Příběh pandy. Prezident o ni nepožádal a má dalšího nepřítele*. Seznam zprávy. Online, 06. 12. 2018. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/pribeh-pandy-prezident-o-ni-nepozadal-a-ma-dalsiho-nepriatele-61922>. [cit. 2024-04-01]
- KALČÁK, Filip. *Neúprosná pandí diplomacie. Zoo ve Washingtonu musí do Číny vrátit čtyřleté mládě*. Seznam zprávy. Online, 19. 11. 2019. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/neuposna-pandi-diplomacie-zoo-ve-washingtonu-musi-do-ciny-vratit-ctyrlate-mlade-83121>. [cit. 2024-04-01]
- MICHÁLEK, Matěj. *Pandy mizí ze zoologických zahrad po světě, Čína je stahuje zpět*. Seznam Zprávy. Online, 30. 09. 2023. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/zahranicni-pandy-mizi-ze-zoologickych-zahrad-po-svete-cina-je-stahuje-zpet-237499>. [cit. 2024-04-07].
- NOHL, Radek. *Lidská práva jsou více než panda v zoo, Praha změní smlouvu s Čínou z éry primátorky Krnáčové*. Seznam zprávy. Online, 21. 1. 2019. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/lidska-prava-jsou-vice-nez-panda-v-zoo-praha-zmeni-smlouvu-s-cinou-z-ery-primatorky-krnacove-64649>. [cit. 2024-04-01]
- POKORNÁ, Zdislava. *Aféra na UK má první dopad. Šéf univerzitního střediska rezignoval*. Seznam Zprávy. Online, 25. 10. 2019. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/afera-na-uk-ma-prvni-dopad-sef-univerzitniho-strediska-rezignoval-81706>. [cit. 2024-04-10]
- POKORNÁ, Zdislava. *Česko-čínské centrum na Univerzitě Karlově končí. Důvodem je negativní publicita, uvedl rektor*. Seznam Zprávy. Online, 13. 11. 2019. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/cesko-cinske-centrum-na-univerzite-karlove-konci-duvodem-je-negativni-publicita-vedl-rektor-82660>. [cit. 2024-04-10]
- POKORNÁ, Zdislava. *Karlova univerzita přednášela o Hedvábné stezce. Předmět tajně platila čínská ambasáda*. Seznam Zprávy. Online, 29. 10. 2019. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/karlova-univerzita-prednasela-o-hedvabne-stezce-predmet-tajne-platila-cinska-ambasada-81834>. [cit. 2024-04-10]
- POKORNÁ, Zdislava. *Na co šly čínské peníze, se stále neví. Univerzita žádné nedostala, říká audit*. Seznam Zprávy. Online, 24. 1. 2020. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/na-co-sly-cinske-penize-se-stale-nevi-univerzita-zadne-nedostala-rika-audit-87115>. [cit. 2024-04-10]
- POKORNÁ, Zdislava. *Policie vyšetřuje na Karlově univerzitě. Zajímá ji tajný sponzoring z Číny*. Seznam Zprávy. Online, 29. 11. 2019. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/policie-vysetruje-na-karlove-univerzite-zajima-ji-tajny-sponzoring-z-ciny-83706>. [cit. 2024-04-10]

- POKORNÁ, Zdislava. *Sponzorské příspěvky chodí soukromé firmě zaměstnanců*. Seznam Zprávy. Online, 23. 10. 2019. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/vysetrovani-na-karlove-univerzite-sponzorske-prispevky-chodi-soukrome-firme-zamestnancu-81437>. [cit. 2024-04-10]
- POKORNÁ, Zdislava. *Vyšetřování na UK. Soukromou firmu zaměstnanců prověří forenzní audit*. Seznam Zprávy. Online, 31. 10. 2019. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/vysetrovani-na-uk-soukromou-firmu-zamestnancu-proveri-foreznni-audit-81981>. [cit. 2024-04-10]
- PŠENIČKA, Jiří. *Číňané nedali na záchranu Smartwings ani korunu, vytýká jim spolujitel*. Seznam Zprávy. Online, 30. 04. 2021. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/cinane-nedali-na-zachranu-smartwings-ani-korunu-vytyka-jim-spolumajitel-152499>. [cit. 2024-04-10]
- SEZNAM ZPRÁVY. *Linka Praha-Peking končí, ochlazování vztahů pokračuje*. Seznam Zprávy. Online, 22. 01. 2020. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/linka-praha-pekingskonci-ochlazovani-vztahu-pokracuje-86958>. [cit. 2024-04-10]
- SEZNAM ZPRÁVY. *Pandy v pražské ZOO nebudou. Zeman nepožádal Čínu a nové vedení města nejeví zájem*. Seznam zprávy. Online, 28. 11. 2018. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/pandy-v-prazske-zoo-nebudou-zeman-nepozadal-cinu-a-nove-vedeni-mesta-nema-zajem-61447>. [cit. 2024-04-01]
- SEZNAM ZPRÁVY. *Smartwings a ČSA budou zcela české. Číňané odcházejí*. Seznam Zprávy. Online, 21. 02. 2024. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/ekonomika-byznys-doprava-smartwings-budou-zcela-ceske-cinane-odchazeji-246333>. [cit. 2024-04-10]
- VALÁŠEK, Lukáš. *Akademici si „odkláněli“ miliony, univerzita náhle couvá z vymáhání*. Seznam Zprávy. Online, 05. 11. 2023. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/na-co-sly-cinske-penize-se-stale-nevi-univerzita-zadne-nedostala-rika-audit-87115>. [cit. 2024-04-10]

Sinopsis

- HÁLA, Martin. *Jednu Čínu vyznávati budeš!*. Sinopsis. Online, 30. 07. 2019 Dostupné z: <https://sinopsis.cz/jednu-cinu-vyznavati-budes/>. [cit. 2024-04-07].
- HLADÍKOVÁ, Kamila. *Konec „vlčích válečníků“ a boj o globální veřejné mínění*. Sinopsis.cz. Online, 30. 09. 2022 . Dostupné z: <https://sinopsis.cz/konec-vlcich-valecniku-a-boj-o-globalni-verejne-mineni/>. [cit. 2024-04-10]
- HLADÍKOVÁ, Kamila. *Kulturní výměna jedním směrem*. Sinopsis.cz. Online, 08. 07. 2022 . Dostupné z: <https://sinopsis.cz/kulturni-vymena-jednim-smerem/> [cit. 2024-04-10]
- JIROUŠ, Filip. *Prolínání čínské státní bezpečnosti s bývalými agenty StB v oblasti propagandy*. Sinopsis.cz. Online, 15. 12. 2021. Dostupné z: <https://sinopsis.cz/prolinani-cinske-statni-bezpecnosti-s-byvalymi-agenty-stb-v-oblasti-propagandy/>. [cit. 2024-04-10]

- KLIMEŠ, Ondřej. *CITIC vede Česko do nové éry čínského vlivu: vstříc Velkému skoku vzad a exportu leninského autoritářství*. Sinopsis.cz. Online, 26. 11. 2018. Dostupné z: <https://sinopsis.cz/citic-vede-cesko-do-nove-ery-cinskeho-vlivu-vstric-velkemu-skoku-vzad-a-exportu-leninskeho-autoritarstvi/>. [cit. 2024-04-10]
- LOMOVÁ, Olga. *K počátkům Česko-čínského centra na Univerzitě Karlově*. Sinopsis.cz. Online, 05. 11. 2019. Dostupné z: <https://sinopsis.cz/k-pocatkum-cesko-cinskeho-centra-na-univerzite-karlove/>. [cit. 2024-04-10]
- SINOPSIS. *Cenzura akademické práce v zahraničí (případ Cambridge University Press a incident v Braze)*. Sinopsis.cz. Online, 30. 03. 2021. Dostupné z: <https://sinopsis.cz/sinopis/cenzura-akademicke-prace-v-zahranici-pripad-cambridge-university-press-a-incident-v-braze/>. [cit. 2024-04-10]
- SINOPSIS. *Čína a svět tento týden: do Pekingu (možná) opět přímým letem*. Sinopsis. Online, 25. 11. 2023. Dostupné z: <https://sinopsis.cz/cina-a-svet-tento-tyden-do-pekingu-mozna-opet-primym-letem/>. [cit. 2024-04-10]
- SINOPSIS. *Pás a stezka místo kritického myšlení*. Sinopsis.cz. Online, 29. 04. 2018. Dostupné z: <https://sinopsis.cz/pas-a-stezka-misto-kritickeho-mysleni/>. [cit. 2024-04-10]
- SINOPSIS. *Globální síť think tanků pro šíření čínského narativu*. Sinopsis.cz. Online, 13. 11. 2019. Dostupné z: <https://sinopsis.cz/globalni-sit-think-tanku-pro-sireni-cinskeho-narativu/>. [cit. 2024-04-10]
- SINOPSIS. *Konfucius v Praze: zdaž to není koneckonců radostné?* Sinopsis.cz. Online, 25. 11. 2019. Dostupné z: <https://sinopsis.cz/konfucius-v-praze-zdaz-to-neni-koneckoncu-radostne-2/>. [cit. 2024-04-10]
- SINOPSIS. *Mistr pravil: Vznešený muž nezasahuje do akademických svobod...* Sinopsis.cz. Online, 29. 03. 2018. Dostupné z: <https://sinopsis.cz/mistr-pravil-vzneseny-muz-nezasahuje-do-akademickych-svobod/>. [cit. 2024-04-10]
- SINOPSIS. *Panel o vlivu KS Číny na akademické prostředí ve světě*. Sinopsis.cz. Online, 15. 12. 2020. Dostupné z: <https://sinopsis.cz/panel-o-vlivu-ks-ciny-na-akademicke-prostredi-ve-svete/>. [cit. 2024-04-10]
- SINOPSIS. *Vznikl protivlivový manuál pro sektor vysokých škol*. Sinopsis.cz. Online, 11. 08. 2021. Dostupné z: <https://sinopsis.cz/vznikl-protivlivovy-manual-pro-sektor-vysokych-skol/>. [cit. 2024-04-10]
- ZÁDRAPA, Lukáš. *Blog Lukáše Zadravy: Kulturní poměry na českém úseku Nové hedvábné stezky*. Sinopsis.cz. Online, 08. 11. 2019. Dostupné z: <https://sinopsis.cz/blog-lukase-zadravy-kulturni-pomery-na-ceskem-useku-nove-hedvabne-stezky/>. [cit. 2024-04-10]

TV Barrandov

- ČTK. *Hamáček: Nákup Smartwings není na stole*. TV Barrandov. Online, 17. 05. 2020. Dostupné z: https://www.barrandov.tv/rubriky/zpravy/domaci/hamacek-nakup-smartwings-neni-na-stole_9355.html. [cit. 2024-04-10]

- ČTK. *Pracovník UK lhal: Konference platila čínská ambasáda.* TV Barrandov. Online, 25. 10. 2019. Dostupné z: https://www.barrandov.tv/rubriky/zpravy/domaci/konference-platila-cinska-ambasada-pracovnik-uk-o-tom-lhal_3609.html. [cit. 2024-04-10]
- ČTK. *Pražská zoo dostane z Tchaj-wanu pár luskounů.* TV Barrandov.cz. Online, 01. 09. 2020. Dostupné z: https://www.barrandov.tv/rubriky/zpravy/domaci/prazska-zoo-dostane-z-tchaj-wanu-par-luskounu_11237.html. [citováno 2024-04-07]
- ČTK. *Stát by mohl koupit až stoprocentní podíl ve Smartwings, řekl Havlíček.* TV Barrandov. Online, 16. 05. 2020. Dostupné z: https://www.barrandov.tv/rubriky/zpravy/domaci/stat-by-mohl-koupit-az-stoprocentni-podil-ve-smartwings-rekl-havlicek_9326.html. [cit. 2024-04-10]
- PRNEWswire. *CGTN: Jak otevřít novou éru spolupráce Číny a Střední Asie.* TV Barrandov.cz. Online, 19. 05. 2023. Dostupné z: https://www.barrandov.tv/rubriky/zpravy/protext/cgtn-jak-otevrit-novou-eru-spoluprace-ciny-a-stredni-asie_26484.html, [citováno 2024-04-07]
- PRNEWswire. *Global Times: Čína a Pákistán upevnily své železné přátelství; klíčové projekty CPEC pokročí díky všeobecnému přínosu BRI a modernizace Číny.* TV Barrandov.cz. Online, 06.11.2022. Dostupné z: https://www.barrandov.tv/rubriky/zpravy/protext/global-times-cina-a-pakistan-upevnily-sve-zelezne-pratelstvi-klicove-projekty-cpec-pokroci-diky-vseobecnemu-prinosu-bri-a-modernizace-ciny_24055.html. [citováno 2024-04-07]
- PRNEWswire a CHINA DAILY. *Letiště Ta-sing upírá pohled k budoucnosti a chce se stát zónou inovace.* TV Barrandov.cz. Online, 24. 06. 2022. Dostupné z: https://www.barrandov.tv/rubriky/zpravy/protext/letiste-ta-sing-upira-pohled-k-budoucnosti-a-chce-se-stat-zonou-inovace_22515.html. [citováno 2024-04-07]
- PRNEWswire. *Nová příležitost pro sdílenou budoucnost: Beijing E-town zahajuje týden průmyslové kulturní výměny mezi Francií a Čínou.* TV Barrandov.cz. Online, 01. 02. 2024. Dostupné z: https://www.barrandov.tv/rubriky/zpravy/protext/nova-prilezitost-pro-sdilenou-budoucnost-beijing-e-town-zahajuje-tyden-prumyslove-kulturni-vymeny-mezi-francii-a-cinou_29835.html. [citováno 2024-04-07]
- PRNEWswire. *Světové univerzitní hry FISU v Čcheng-tu: inteligentní a ekologické díky nejmodernějším technologiím.* TV Barrandov.cz. Online, 13. 08. 2022. Dostupné z: https://www.barrandov.tv/rubriky/zpravy/protext/svetove-univerzitni-hry-fisu-v-ccheng-tu-inteligentni-a-ekologicke-diky-nejmodernejsim-technologiim_27371.html. [citováno 2024-04-07]
- PRNEWswire. *Xinhua Silk Road: Čína prosazuje zachování dědictví a propagaci kultury řeky Jang-c'-ťiang.* TV Barrandov.cz. Online, 15. 11. 2023. Dostupné z: https://www.barrandov.tv/rubriky/zpravy/protext/xinhua-silk-road-cina-prosazuje-zachovani-dedictvi-a-propagaci-kultury-reky-jang-c-tiang_28694.html. [citováno 2024-04-07]
- PRNEWswire. *Z Ning-po do světa: čínské přístavní město se mění v globální centrum otevřenosti.* TV Barrandov.cz. Online, 29. 03. 2024. Dostupné z:

https://www.barrandov.tv/rubriky/zpravy/protext/z-ning-po-do-sveta-cinske-pristavni-mesto-se-meni-v-globalni-centrum-otevrenosti_30824.html. [citováno 2024-04-07]

Seznam tabulek

- Tabulka č. 1: Dohody o volném trhu s Čínou (FTA) a postavení pandy (Zdroj: BUCKINGHAM, K. et al. *Diplomats and Refugees: Panda Diplomacy, Soft "Cuddly" Power, and the New Trajectory in Panda Conservation*. 2013. str. 3. Překlad vlastní.) strana 25
- Tabulka č. 2: Tři druhy moci (Zdroj: NYE Jr., Joseph S. *Soft Power: The Means To Success In World Politics*, 2004, str. 31) strana 32
- Tabulka č. 3: Počet použitých článků u jednotlivých zdrojů a témat (Zdroj vlastní) strana 40

Seznam grafů

- Graf 1: Zastoupení reportéra Lukáše Valáška jako autora článků na téma akademické spolupráce a jazykových kurzů (Zdroj vlastní) strana 62

Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK

Teze MAGISTERSKÉ diplomové práce

TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:

Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta:

Karolína Kabešová

Razítko podatelny:

Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta:

2020

Fakultní e-mail diplomantky/diplomanta:

50601375@fsv.cuni.cz

Studijní program/forma studia:

Mediální studia (ND_MS), navazující magisterské, distanční

Název práce v češtině:

Srovnávací studie soft power Číny a Tchaj-wanu v České republice

Název práce v angličtině:

Comparative study of China and Taiwan's soft power in the Czech Republic

Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – vzor: ZS 2022/2023)

(diplomovou práci je možné obhajovat nejdříve šest měsíců od schválení tezí)

LS 2023/2024

Charakteristika tématu a jeho dosavadní zpracování (max. 1800 znaků):

S termínem „soft power“, v českém jazyce překládaném jako „měkká síla“, přišel v 90. letech minulého století americký teoretik mezinárodních vztahů Joseph Nye. Označuje vliv atraktivní země v zahraničí prostřednictvím vlastní přitažlivosti bez použití hrubé síly nebo donucení. Vedle USA, kde má tento koncept kořeny, s termínem „soft power“ ve své zahraniční politice aktivně pracuje Čína, která ho využívá pro zvýšení vlivu a vylepšení

své globální image. Když se Nye v roce 2017 k tomuto termínu v článku *Soft power: the origins and political progress of a concept* vrátil, reflektoval nedostatky své původní definice, které se postupně v nové geopolitické situaci projeví. Nye původně uváděl, že „soft power“ by měla vycházet z občanské společnosti, nikoliv od vlády, nicméně v čínském pojetí je projekce „soft power“ explicitně součástí čínské zahraniční politiky; „soft power“ jako součást zahraniční politiky v Číně začal využívat prezident Chu Ťin-tchao, kterého v tom původně následoval i současný prezident Si Ťin-pching.

Nyeovi kritici často poukazují na to, že jeho konceptualizace „soft power“ není vždy zcela jasná a jednoznačně vymezená. David A. Baldwin z Princetonské univerzity a další kritizují neuchopitelnost jeho konceptu a například sociolog Steven Lukes zpochybnil Nyeovo rozlišování stupňů na škále mezi svobodou a voluntarismem.

Oblastí, kde se v posledních letech silně projevilo používání „soft power“ Čínou v České republice, je ekonomika. Po návštěvě Si Ťin-pchinga v Praze v roce 2016, kdy s tehdejšími prezidentem Milošem Zemanem podepsal dohodu o strategickém partnerství mezi oběma zeměmi, měla být Česká republika vlajkovou lodí ekonomické spolupráce Střední a Východní Evropy s Čínou. Podobně tomu mělo být i v rámci iniciativy Belt and Road (česky také Nová Hedvábná stezka), která je dnes ale spíše než jako ekonomická iniciativa vnímána jako snaha o geopolitickou expanzi Číny. Navzdory očekávání ale česko-čínské obchodní vztahy začaly po uvedení obou iniciativ spíše ochabovat. Jako možné důvody jsou zmiňovány slabý příliv čínských investic a kritické vnímání Číny médii i politickou opozicí (dnes vládní koalicí). Stále kritičtější je k Číně také veřejné mínění, a to především kvůli otázkám lidských práv, bezpečnosti, politice Pekingu vůči Hong Kongu a Tchaj-wanu. Právě budování dobrých vztahů s Tchaj-wanem ze strany řady českých politiků je pro Čínskou „soft power“ v Česku další komplikací.

Tématu čínské „soft power“ se v České republice věnují především neziskové organizace. Jmenovitě například organizace Sinopsis, (naposledy Kamila Hladíková v článku *Komerční kultura jako zbraň čínské „soft power“*, 2022). Asociace pro mezinárodní otázky se věnuje například vlivu Číny v médiích nebo na univerzitách. Ty v roce 2022 mapoval také evropský projekt *China-Europe Academic Engagement Tracker* pod vedením slovenské nevládní organizace CEIAS (Central European Institute of Asian Studies), popisující spolupráci mezi českými a čínskými vysokými školami. Ústav mezinárodních

vztahů Praha byl v roce 2021 součástí většího projektu od The European Think-tank Network on China (ETNC), jménem *China's Soft Power in Europe*.

Z hlediska univerzitních prací se tématu Číny a Tchaj-wanu věnuje několik bakalářských a diplomových prací, žádná se ale nevěnuje srovnání „soft power“ Číny a Tchaj-wanu, většinou se jedná o popis zahraniční politiky pevninské Číny a její impakt jak na Tchaj-wanu, tak ve světě.

Předpokládaný cíl práce, případně formulace problému, výzkumné otázky nebo hypotézy (max. 1800 znaků):

„Soft power“ je koncept, který byl poprvé použit pro popis zahraniční politické strategie USA. V Číně a na Tchaj-wanu byla „soft power“ podle článku *The Conception of Soft Power and its Policy Implications: a comparative study of China and Taiwan* (2008) který napsali Hongying Wang a Yeh-Chung Lu, poprvé tematizována až počátkem 21. století. V práci bych se tedy ráda zabývala tím, zda a případně v čem se americké a asijské pojetí pojmu liší jakou roli tento koncept v zahraniční politice Číny a Tchaj-wanu hraje. Chci také porovnat podobu čínské a tchaj-wanské „soft power“ v České republice, a to na příkladech neznámějších a nejviditelnějších praktik, kterými je „soft power“ v České republice uplatňována – například tzv. pandí a luskouní diplomacie (Čína a Tchaj-wan mohou ostatním státům darovat nebo pronajímat vzácná zvířata v rámci upevňování dobrých diplomatických vztahů), nebo vznik center na výuku jazyka (čínské Konfuciovy instituty jsou často vnímány jako nástroje čínské komunistické propagandy, Tchaj-wan se v této souvislosti také snaží otevírat vlastní jazyková centra, kde se učí jak mandarínská, tak tchajwanská čínština).

Hlavním cílem práce bude porovnat, jak jsou vybrané příklady čínské a tchaj-wanské „soft power“ vyobrazeny v českých médiích. K tomu použiji obsah tištěných a online médií reprezentující oba konce spektra náklonosti k čínskému komunistickému režimu, ale také materiály z webů projektu Sinopsis a Asiaskop (dříve Sinoskop), které reprezentují střet

pohledu na Čínu v českém akademickém prostředí. Projekt Sinopsis je projekt neziskové organizace AcaMedia z.ú., Asiaskop byl financován skupinou PPF (vlastník skupiny Home Credit, která v měla v Číně těžiště investic a o odchodu z jejího trhu začala veřejně uvažovat až v roce 2022). Oba projekty se také vyjadřují kriticky jeden o druhém.

Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu):

Úvod

1. Uvedení do problematiky vztahů Čína – Tchaj-wan
 - 1.1. Historie
2. Současný politický vztah s ČR
 - 2.1. ČR a Čína
 - 2.2. ČR a Tchaj-wan

Teoretická část

3. Soft power
 - 3.1. Charakteristika soft power
 - 3.2. Charakteristika veřejné diplomacie

Metodologie

4. Komparativní analýza
5. Diskurzivní analýza

Analýza

6. Přítomnost soft power Číny a Tchaj-wanu v Česku
 - 6.1. Pandí vs. Luskouní diplomacie – zapůjčování ohrožených zvířat do pražské ZOO

6.2. Jazykové kurzy – Konfuciovy Instituty X v říjnu 2023 otevřené jazykové centrum podporované TECO Prague)

6.3. Ekonomická spolupráce – PPF, TV Barrandov, Pražské letiště Václava Havla, Taiwan Semiconductor Manufacturing Company Limited (TSMC)

Diskuze

Závěr

Vymezení podkladového materiálu (např. titul periodika a analyzované období):

tištěná a online periodika, která jsou „odbornou komunitou“ považovaná za kritická vůči Číně (zde Aktuálně.cz, Respekt, SeznamZpravy.cz) nebo naopak za nekritická (Týden, Literární noviny, TV Barrandov).

Literární noviny přestaly vycházet v roce 2020, nicméně jsem vybrala, jelikož byly v roce 2020 serverem Aktuálně.cz obviněny šíření komunistické propagandy kvůli spolupráci s čínským deníkem.

TV Barrandov a týdeník Týden patří pod mediální společnost Médea Jaromíra Soukupa. Do června 2021 patřil podíl 55,8 % ve společnosti státní investiční společnosti Čínské lidové republiky, CITIC Group Corporation Ltd.

materiály z webů projektu Sinopsis a Asiaskop (Sinoskop)

analyzované období 2018–2023

Metody (techniky) zpracování materiálu:

Metodou zpracování práce bude komparativní analýza. Články budou vybrány na základě obsahu (viz. bod 6 „Přítomnost soft power Číny a Tchaj-wanu v Česku“ předpokládané struktury práce) a klíčových slov, která budou určena v přípravě analýzy, a analyzovány budou pomocí diskurzivní analýzy.

Analyzovat budu především období v letech 2018 (zde začalo jednání o pandě velké v pražské zoo) –2023.

Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a metodě jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2–5 řádků):

- **Soft Power: The Means To Success In World Politics, Joseph S. Nye, Jr., 2004**
- Joseph Nye zavedl termín soft power na konci 80. let. V této knize vysvětluje, co je soft power, porovnává ji s hard power ve způsobech politiků v Americe i ve světě.
- **Chinese Soft Power, Maria Repnikova, 2022** – Tato kniha představuje zastřešující analýzu čínských vizí a praktik soft power. Analýza Marie Repnikové představuje čínskou teoretizaci myšlenky soft power i její praktickou implementaci v globálních kontextech. Mezi klíčové kanály nebo mechanismy čínské soft power patří Konfuciovy instituty, mezinárodní komunikace, výměny vzdělávání a školení a veřejné diplomacie.
- **China In The World: An Anthropology Of Confucius Institutes, Soft Power, And Globalization, Jennifer Hubbert, 2019** – Kniha přináší dlouhodobý etnografický výzkum, který se zabývá tím, jak jsou reprezentace a znalosti o Číně konstruovány, konzumovány a artikulovány mezi Čínou, Spojenými státy a samotnými programy Konfuciových institutů.
- **The Comparative Method: Moving Beyond Qualitative and Quantitative Strategies, Charles C. Ragin, 1989** – Profesor Ragin v této knize představuje syntetickou strategii založenou na aplikaci Booleovy algebry, která pojí silné stránky kvalitativní i kvantitativní sociologie.
- **Veřejná diplomacie, Jana Peterková, 2017** – Publikace seznamuje čtenáře s problematikou veřejné diplomacie jako neoddelitelné součástí mezinárodních vztahů. V knize je popsána charakteristika veřejné diplomacie, základní specifika a problémy veřejné diplomacie malých a středních států, vztahy k zahraniční politice státu.

Diplomové a disertační práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)

Měkká moc Čínské lidové republiky: instituty	Bc. Konfuciovy instituty	Lucie Schaffelhoferová	Diplomová práce	Masarykova univerzita	2021
Čínská soft power v Africe	Romana Holá		Diplomová práce	Univerzita Hradec Králové	2019
Problematika investic na západním Balkáně	čínských Bc. Smilková	Aneta	Diplomová práce	Masarykova univerzita	2021
Komparace nástrojů sharp power Ruské federace a Čínské lidové republiky v ČR	Bc. Tomášek	Martin	Diplomová práce	Masarykova univerzita	2021
Čínská pandí diplomacie v Německu	Karolina Utíkalová		Bakalářská práce	Univerzita Palackého v Olomouci	2022
Kulturní výstavy v Evropě jakožto nástroj čínské měkké moci	Tomáš Wala		Bakalářská práce	Masarykova univerzita	2021
Datum / Podpis studenta/ky					
.....					

TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:

Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:

Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:

Potvrzuji, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.

Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.

**Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga
pedagožky/pedagoga**

.....

Datum / Podpis

TEZE JE NUTNO ODEVZDAT VYTIŠTĚNÉ, PODEPSANÉ A VE DVOU VYHOTOVENÍCH DO TERMÍNU UVEDENÉHO VE VYHLÁŠCE ŘEDITELE INSTITUTU, A TO PROSTŘEDNICTVÍM PODATELNY FSV UK. PŘIJATÉ TEZE JE NUTNÉ SI VYZVEDNOUT V SEKRETARIÁTU PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY A NECHAT VEVÁZAT DO VÝTISKU DIPLOMOVÉ PRÁCE.

TEZE NA IKSŽ SCHVALUJE GARANT PŘÍSLUŠNÉHO STUDIJNÍHO PROGRAMU.